

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CREȘTEREA CALITĂȚII- COMPONENTĂ DE BAZĂ A EFICIENȚEI

Biblioteca Ind. Tineret. Univ.
C.A. DE LECTURĂ

*La invitația tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU,
în spiritul tradiționalelor relații de prietenie româno-iugoslave,
al dorinței comune de a dezvolta conlucrarea multilaterală
dintre cele două țări și popoare*

**VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE
A TOVARĂȘULUI SERGHEI KRAIGHER,
PREȘEDINTELE PREZIDIULUI R. S. F. IUGOSLAVIA**

Bistrița : deplină satisfacție, mândrie patriotică, sprijin deplin pentru întreaga politică internă și externă a partidului și statului nostru

*Exprimînd deplina adeziune
la ideile însuflețitorului Apel
al Frontului Democrației
și Unității Socialiste*

Puternice manifestări ale voinței de pace a poporului român

P RIN INSUFLEȚITE ADUNĂRI ȘI MITINGURI, ca și prin vibrante telegrame adresate Comitetului Central al Partidului Comunist Român, tovarășului Nicolae Ceaușescu, oamenii muncii de pe tot cuprinsul țării, fără deosebire de naționalitate, profesie sau vîrstă, își exprimă în aceste zile aprobarea deplină și totală adeziune față de noua și strălucită inițiativă de pace a secretarului general al partidului nostru, președintele Republicii, a cărei primă expresie o constituie Apelul Frontului Democrației și Unității Socialiste. Izvorît din înalta grijă și din exemplara răspundere, pentru viața și liniștea popoarelor, pentru destinele civilizației umane, caracteristice pentru întreaga activitate teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, acest mobilizator document programatic — care se bucură de un larg și bine meritat ecou și pe arena internațională — reprezintă o nouă contribuție substanțială a României socialiste la eforturile pentru dezarmare și destindere, pentru înlăturarea pericolului unui război nuclear nimicitor, pentru edificarea unei lumi a păcii și, colaborării. Ea se înscrie armonios în politica pe care țara noastră, președintele României

o promovează cu consecvență și hotărîre în scopul lichidării factorilor de încordare, tensiune și conflict din viața internațională, pentru soluționarea problemelor complexe ale lumii de azi, cu participarea și în interesul tuturor popoarelor. Această politică s-a materializat de-a lungul anilor în nenumărate propuneri și inițiative concrete ale țării noastre, în direcția opririi cursei înarmărilor, a trecerii la măsuri practice de înghețare și reducere a cheltuielilor militare, de apărare a libertății și independenței tuturor popoarelor, grav amenințate de actualul curs periculos al vieții internaționale.

Un NU hotărît războiului

DÎND GLAS fierbinței aspirații de pace a întregului popor român, angajat cu toate forțele în opera pașnică de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, în cuvinte simple, dar cu atît mai emoționante și mai convingătoare, oamenii muncii din țara noastră își exprimă, în amplele acțiuni de masă

organizate în aceste zile, convingerea fermă că stă în puterea popoarelor de a împiedica izbucnirea unui nou război, de a impune, prin lupta lor unită, dezarmarea, pacea și securitatea pe planeta noastră. De aceea, în spiritul Apelului Frontului Democratiei și Unității Socialiste, ei își exprimă angajamentul de a milita neobosit, în strînsă solidaritate cu forțele înaintate și conștiințele lucide de pretutindeni, cu toate națiunile lumii, pentru a pune stavilă politicii de încordare și război, pentru afirmarea politicii de destindere și înțelegere, de pace și colaborare internațională, pentru o lume mai bună și mai dreaptă, fără arme și fără războaie.

Conștienți că realizarea năzuințelor tuturor popoarelor spre bunăstare și progres sînt condiționate în mod vital de înlăturarea pericolului războiului, de instaurarea unei păci trainice pe planeta noastră, participanții la mitingurile pentru pace desfășurate pe tot cuprinsul țării își exprimă în mod deschis profunda simpatie cu marile mișcări de masă care au loc în țările Europei occidentale împotriva planurilor și a intențiilor de escaladare a cursei înarmărilor. Într-o impresionantă unanimitate, poporul român își unește glasul cu masele populare din aceste țări, cerînd cu toată energia să se pună capăt cu desăvîrșire politicii de înarmări, să se renunțe la amplasarea pe continentul nostru — și așa supraaglomerat cu un imens arsenal militar cu mult peste necesarul apărării fiecărei națiuni — de noi rachete cu rază medie de acțiune și să fie retrase cele existente, să se renunțe la fabricarea bombei cu neutroni, să fie scoase în afara legii toate armele de distrugere în masă, pentru a elibera Europa, și întreaga omenire, de coșmarul unui nou război. În același spirit, participanții la mitinguri cer ca actuala reuniune de la Madrid să se încheie cu succes și să stabilească convocarea unei conferințe consacrate întăririi încrederii și dezarmării în Europa, să se instaureze un climat în care toate popoarele să se poată dezvolta liber și suveran, la adăpost de orice amestec sau agresiune din afară.

Pronunțîndu-se pentru un echilibru militar care să nu pună în pericol securitatea și pacea nici unei țări, poporul nostru cere ca acesta să fie realizat nu prin sporirea înarmărilor, ci prin reducerea lor treptată. O asemenea abordare ar permite, totodată, că o parte din uriașele fonduri cheltuite astăzi pentru înarmare să fie folosite pentru înlăturarea programelor de dezvoltare economică și socială ale fiecărei țări, ca și pentru sprijinirea popoarelor din țările subdezvoltate în eforturile lor de progres, de lichidare a decalajelor dintre state — condiție esențială a păcii și stabilității politice și economice mondiale. „Trebuie să nu uităm, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la marea adunare populară de la Brăila, că problemele grave din economia mondială și criza care se accentuează — și care a cuprins practic toată lumea, toate statele — constituie și un rezultat direct al cursei înarmărilor, al uriașelor cheltuieli militare, care au depășit în acest an

500 de miliarde de dolari“. De aceea, oamenii muncii din țara noastră susțin cu căldură teza secretarului general al partidului ca lupta pentru dezarmare, pentru reducerea cheltuielilor militare constituie în același timp o parte integrantă a luptei pentru lichidarea decalajelor dintre țările bogate și sărace, pentru o nouă ordine economică internațională.

O deosebită rezonanță are în acest context preocuparea partidului și statului nostru de a milita pentru unirea eforturilor oamenilor de știință în lupta pentru pacea omenirii, în crearea condițiilor ca toate cuceririle geniului uman, ale științei moderne să fie puse exclusiv în slujba păcii și progresului, nu a distrugerii și a războiului.

Pentru o politică nouă, constructivă, pătrunsă de maximă răspundere față de destinele civilizației umane

INSUȘINDU-ȘI PE DEPLIN aprecierile tovarășului Nicolae Ceaușescu — care au la bază o profundă cunoaștere și capacitate de analiză a realității — cu privire la situația internațională actuală, la căile de depășire a problemelor grave care confruntă omenirea, oamenii muncii din țara noastră sînt convinși că este de datoria forțelor iubitoare de pace de pretutindeni de a acționa cu toată hotărîrea, în strînsă unitate, pentru a determina guvernele, parlamentele, conducerea statelor să abordeze o politică nouă, constructivă, pătrunsă de o răspundere maximă pentru soarta și viitorul popoarelor. O asemenea politică este indispensabilă pentru a opri cursa înarmărilor, a pune capăt folosirii forței și amenințării cu forța, a impune încetarea oricărei demonstrații de forță, a oricăror acte ce pot genera tensiune și neîncredere între state, astfel ca toate problemele litigioase să fie soluționate numai pe cale pașnică, prin tratative.

În această direcție, oamenii muncii din țara noastră susțin în mod activ politica și inițiativele României socialiste menite să permită Organizației Națiunilor Unite, celorlalte organizații și organisme internaționale să joace un rol mult mai activ în unirea eforturilor tuturor popoarelor pentru pace, colaborare și independență națională.

Răspunzînd cu însuflețire, într-un singur glas, Apelului pentru dezarmare și pace al Frontului Democratiei și Unității Socialiste, oamenii muncii din România își exprimă în același timp hotărîrea nestrămutată de a nu precupeți nici un efort pentru înlăturarea marelui program al partidului, pentru transpunerea în viață a politicii externe, principiale și constructive a țării noastre, care dă expresie voinței întregii națiuni de a milita ferm, împreună cu celelalte popoare, cu forțele înaintate de pretutindeni, pentru apărarea dreptului fundamental al oamenilor, al popoarelor — dreptul la viață, la pace, la existență liberă și demnă.

„Electromagnetica“: adeziune fierbinte a peste 6 400 de oameni ai muncii la strălucita inițiativă de pace a președintelui României

PACEA ȘI SECURITATEA INTERNATIONĂLĂ SÎNT INDIVIZIBILE

APELUL PENTRU DEZARMARE ȘI PACE al Frontului Democrației și Unității Socialiste din Republica Socialistă România, însușindu-și inițiativa președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cheamă pe toți oamenii muncii din patria noastră, fără deosebire de naționalitate, să contribuie la înlăturarea idealurilor și aspirațiilor supreme ale omenirii de a trăi în colaborare și înțelegere, într-o lume a păcii și progresului.

Intr-adevăr, situația internațională actuală vedește gravitatea problemelor ce confruntă omenirea, posibilitatea și necesitatea de a acționa împreună, pentru securitate, colaborare și pace în întreaga lume, împotriva intensificării cursei înarmării, pentru dezarmare generală și în primul rând pentru dezarmare nucleară.

În felul acesta este puternic subliniată legătura dialectică — inclusiv reversibilitatea legăturii de la cauză la efect — între securitate și colaborare, între progresul privind condițiile de viață înăuntrul unei țări și înlăturarea din calea tuturor popoarelor a primejdiei unui nou război mondial, care în condițiile actuale nu ar putea să nu fie un război nuclear, de natură să ducă la nimicirea vieții pe planeta noastră.

Trăim în epoca unor interdependențe crescînde pe planul științific și tehnologic, care au avut de pe acum drept rezultat ca practic distanțele să se restrîngă. Pe globul pămîntesc „sîntem vecini cu toții”. Este ceea ce determină, între altele, imposibilitatea ca vreun stat să fie supus unei agresiuni armate, fără ca securitatea tuturor celorlalte state să nu fie afectată în mod negativ, ca undeva în lume să se adune arme de distrugere în masă fără ca de urma acestui fapt dreptul tuturor popoarelor din lume la liniște și pace să nu fie serios primejduit.

Este îndeobște cunoscut — cei ce urmăresc planul de a da un nou impuls cursei înarmărilor au socotit oportun ca în scopul de a intimida pe „celălalt” să publice intenția lor — că este vorba actualmente să fie amplasate și desfășurate pe continentul european 572 de rachete nucleare cu rază medie de acțiune, să fie fabricate și stocate bombe cu neutroni. Pentru orice minte lucidă este clar că realizarea unor asemenea planuri ar constitui un element deosebit de periculos de continuare și intensificare a cursei înarmărilor, în special a înarmării nucleare, ceea ce expune Europa și — în fond lumea întreagă — riscului de a deveni cadrul unei conflagrații nucleare, adică un pustiu.

Latura tehnică a problemei este clară pentru noi toți. Aici și acum pare util să se sublinieze conținutul ilicit, imoral, profund reacționar al acțiunii împotriva căreia se ridică pretutindeni în lume oamenii progresiști, toți cei interesați în lichidarea oricăror acte de agresiune internațională, în apărarea celor apropiați, a patriei lor, de orice pericol de război, în apărarea dreptului fiecărui popor de a-și făuri viitorul în libertate, liniște și pace, așa cum și-l dorește. Într-adevăr, timp de sute și mii de ani omenirea a trăit în condițiile cînd dreptul internațional recunoștea statelor dreptul de a dezlănțui război — jus ad bellum — fie și pentru un motiv nejust, justetea motivului fiind, bine înțeles, apreciată din punct de vedere al intereselor clasei la putere. Abia în secolul nostru, datorită experienței tragice a celor două războaie mondiale, care au cauzat omenirii în decursul unei singure generații pierderi și suferințe nespuse — am citat cuvintele Cartei Națiunilor Unite — s-a ajuns la recunoașterea și proclamarea dreptului statelor la pace — jus ad pacem —, ceea ce implică, bine înțeles, natura ilicită, criminală, a dezlănțuirii unui război de agresiune, ca și a pregătirii unui asemenea război.

La aceasta se adaugă faptul că regulile de purtare a războiului interzic și încriminează folosirea de arme de natură a nu permite să se facă deosebire între militari și necombatanți — „civili” —, între statele beligerante de o parte și statele nebeligerante, neutre, de altă parte. Or, armele nucleare — și este vorba de un război dus cu folosirea unor asemenea arme — nu permit să nu se lovească în populația necombatantă, nu permit să nu se lovească în populația unor țări neutre — radiatiile cauzate de exploziile armelor nucleare pot fi purtate pînă asupra teritoriilor unor țări neutre.

Astfel stînd lucrurile, a dezlănțui astăzi un război nuclear înseamnă a expune nu numai popoarele statelor beligerante ci și popoarele „vecine”, în fond întreaga omenire primejdiei exterminării ca efect al folosirii armelor nucleare, tot mai puternice și mai numeroase.

La Hiroshima și Nagasaki au fost folosite bombe nucleare cu o putere explozivă de 18 kilotone exploziv „obișnuit”. Astăzi există mii de arme nucleare cu o putere explozivă ce se măsoară în megatone (milioane de tone de exploziv obișnuit), iar experții vorbesc și de gigatone (miliarde de tone de exploziv obișnuit). Cît privește viteza cu care rachetele nucleare ar ar putea aduce pînă la țintă „bomba”, cele cu rază mare de acțiune — care ar avea deci de străbătut spațiul ce separă, de exemplu, Uniunea Sovietică de Statele Unite ale Americii, ar avea nevoie de 35 de minute, iar cele cu rază medie de acțiune — despre instalarea acestora în Europa este vorba — avînd de parcurs un drum mai scurt, ar avea nevoie doar de patru minute spre a ajunge la țintă!

Dacă în cursa actuală a înarmărilor este vorba de arme noi, de mijloace noi de a le transporta la țintă — rachete —, de posibilități de nimicire și distrugere a vieții necunoscute secolelor și milenilor trecute, „filozofia” — dacă este permis să se folosească cuvîntul pentru a desemna asemenea planuri asinine și totodată sinucigase — întruchipată în fabricarea, stocarea acestor unelte ale morții și proclamarea *urbi et orbi* — pentru întreaga lume — a intenției de a se servi de ele, este străveche. Este vorba ca în locul rațiunii și dreptului să se întroneze din nou domnia forței. Pentru a folosi cuvintele lui Titulescu, marele patriot, jurist, diplomat și om de stat român de la nașterea căruia se împlinește anul viitor un secol: în locul forței dreptului — dreptul forței. Adică poziția lașului care amenință pe cei ce au dreptate că va putea folosi forța pentru a obține ceea ce nu i se cuvine. O poziție profund imorală: folosirea forței și amenințarea cu folosirea forței tind să asigure „celui mai tare” avantaje la care după toate regulile în vigoare el nu are dreptul. O poziție profund ilicită, criminală: astăzi a folosi forța armelor, a dezlănțui un război de agresiune, a amenința cu folosirea forței constituie de fapt o gravă crimă internațională, după cum ar constitui cea mai mare crimă de război dezlănțuirea unui război nuclear, agresiunea nucleară și deci este criminală și amenințarea cu săvîrșirea acestei crime, pregătirea ei prin fabricarea și stocarea de arme de distrugere în masă, în primul rînd de arme nucleare.

Cine s-a hotărît să folosească mijloace criminale pentru a-și realiza planurile desigur nu este influențabil de argumente de estetică sau de morală: „nu este frumos”; „nu ar fi bine”. Dar poate că nu va fi inutil să reamintim texte de drept internațional care încriminează acțiunile împotriva cărora se îndreaptă inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, însușită de Apelul pentru dezarmare și pace al Frontului Democrației și Unității Socialiste din Republica Socialistă România.

Carta Națiunilor Unite : articolul 1 : „Scopurile Națiunilor Unite sînt următoarele : 1. Să mențină pacea și securitatea internațională, și, în acest scop : să ia măsuri colective eficiente pentru prevenirea și înlăturarea amenințărilor împotriva păcii și pentru reprimarea oricăror acte de agresiune sau altor încălcări ale păcii...” ;

articolul 2. În urmărirea scopurilor enunțate în articolul 1 ;

punctul 3. Toți Membrii Organizației vor rezolva diferențele lor internaționale prin mijloace pașnice, în așa fel încît pacea și securitatea internațională, precum și justiția să nu fie puse în primejdie ;

punctul 4. Toți Membrii Organizației se vor abține, în relațiile lor internaționale, de a recurge la amenințarea cu forța sau la folosirea ei, fie împotriva integrității teritoriale ori independenței politice a vreunui stat, fie în orice alt mod incompatibil cu scopurile Națiunilor Unite ;

punctul 6. Organizația va asigura ca statele care nu sînt membre ale Națiunilor Unite să acționeze în conformitate cu aceste principii, în măsura necesară menținerii păcii și securității internaționale.“

Astăzi cvasitotalitatea statelor existente (156) sînt membre ale O.N.U., așa încît, și din acest punct de vedere, textele aici reproduse constituie dreptul internațional general, deopotrivă de obligator pentru toate statele lumii. În lumina acestor texte este evident că a recurge la forța armelor pentru a rezolva o problemă internațională, a recurge la amenințarea cu folosirea forței armate — și ce altă semnificație politică, morală și juridică pot avea acțiunile de intensificare a cursei înarmărilor, în primul rînd a înarmării nucleare, la care se referă inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu. Apelul Frontului Democrației și Unității Socialiste — constituie grave violări ale legalității internaționale. Mai mult, date fiind consecințele apocaliptice ale dezlănțuirii unui război nuclear, aceasta ar constitui cea mai mare crimă. De aceea este util și necesar să se reamintească și textul din Carta O.N.U. care se referă la mijloacele pașnice de rezolvare a conflictelor și diferendelor internaționale, articolul 33, care prevede : „1. Părțile în orice diferend a cărui prelungire ar putea pune în primejdie menținerea păcii și securității internaționale trebuie să caute să-l rezolve, înainte de toate, prin tratative, anchetă, mediație, conciliere, arbitraj, pe care judiciară, recurgerea la organizații sau acorduri regionale sau prin alte mijloace pașnice, la alegerea lor.“ În adevăr, pentru cine urmărește desfășurarea vieții internaționale contemporane devine pe zi ce trece mai evident că nu există rezolvare trainică „prin forță“ a vreunei probleme internaționale, orice asemenea „rezolvare“ generînd probleme și mai numeroase și mai grave, după cum nu există problemă litigioasă, diferend internațional care să nu fie susceptibil de o rezolvare trainică, dacă părțile în cauză vor recurge la mijloace pașnice, și în primul rînd la tratative, la negocieri. Nimeni nu se gîndește să conteste caracterul deosebit de complex al vieții internaționale de astăzi, greutățile reale pe care rezolvarea unei probleme litigioase, a unui diferend internațional le implică. Dar posibilitatea unei soluții pașnice trainice există în toate cazurile, dacă există voința politică de a o găsi, dacă există dorința sinceră de menținere și promovare a păcii.

„Nu există — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — și nu pot exista probleme, oricît de complicate ar fi ele, care să nu poată fi soluționate pe calea tratativilor atunci cînd se pornește de la respectul reciproc, de la recunoașterea drepturilor și independenței fiecărei națiuni !“

Citeodată străvechi deprinderi de recurgere la forță pentru rezolvarea dificultăților, — în acest sens este deosebit de semnificativă legenda tăierii cu sabia a nodului gordian de către Alexandru cel Mare — par a împiedica tratativele directe între părțile în conflict. Dar pe de o parte orice conflict internațional amenință să se întindă, direct sau indirect asupra tuturor celorlalte state, ceea ce crează un interes legitim pentru un număr tot mai mare de state de a sprijini efortul îndreptat spre înțelegere prin tratative. Pe de altă parte au luat naștere, desigur în bună măsură în legătură cu această realitate, un număr mereu în creștere de organisme internaționale, multe cu vocație de universalitate — cum este în primul rînd Organizația Națiunilor Unite — organisme care pot și trebuie să fie folosite în scopul găsirii — pe calea negocierii — a soluțiilor echitabile, acceptabile tuturor părților, de natură a elimina opoziția de interese, soluții care țin seama de interesele legitime ale tuturor. Nu întîmplător astăzi diplomația multilaterală a ajuns în bună parte să egaleze ca eficiență străvechea diplomație bilaterală, cu care are menirea istorică de a-și îmbina și conjuga eforturile în vederea promovării înțelegerii, a salvagărdării păcii și securității internaționale.

Salvagărdarea securității internaționale — aceasta devine tot mai evident — este de neconceput în condițiile continuării cursei înarmărilor. Nu numai moartea prin efectul armelor

moderne, în primul rînd al armelor de distrugere în masă amenință astăzi omenirea — faimoasa overkill capacity (capacitatea de a supra-ucide) : s-a calculat că numai armele nucleare ce se confruntă actualmente în Europa pot omorî de 114.000 de ori orice ființă vie de pe continentul nostru.

Nebunia cheltuirii de sute de miliarde de dolari pentru scopuri de înarmare — anul acesta înarmările vor costa, la scară mondială, 600 miliarde dolari ! —condamnă de pe acum la moarte prin foamă milioane de copii, condamnă la subși malnutriție sute de milioane de oameni anual, scoate din circuitul muncii un număr crescînd de muncitori (șomajul crește în țările capitaliste care participă la cursa înarmărilor) —, fără a mai vorbi de faptul că în condițiile cînd atîtea țări industrializate sînt atrase în vârtejul cursei înarmărilor, multe, foarte multe țări „în curs de dezvoltare“ încep să „între în horă“, iau parte și ele la înarmare, ceea ce pe de o parte apasă asupra posibilităților lor de a ajunge „dezvoltate“, pe de altă parte înmulțește pericolele pentru pace în lumea întreagă, căci pe măsură ce unul sau altul dintre aceste state dispune de armament modern, problemele internaționale la care ele sînt părți capătă dimensiuni noi, tot mai primejdioase pentru pacea în regiunea respectivă și — interdependența manifestîndu-se, firește, din plin, tocmai în asemenea împrejurări (exemplu conflictului din Orientul Mijlociu este grăitor și în această privință) — pentru toate țările din lume.

Destinderea, dezarmarea se impun, așadar, nu numai pentru evitarea și preîntîmpinarea unui holocaust nuclear, dar și pentru a face cu putință „dezvoltarea“, adică pentru reducerea și finalmente, eliminarea decalajelor ce separă astăzi — și amenință să separe tot mai adînc — țările bogate de țările sărace. Dezarmarea și dezvoltarea stau astăzi într-o tot mai vădită legătură dialectică : cu cît lumea va dezarma, cu atît vor crește disponibilitățile în bani, materii prime, fabricate, în studii, perfecționări, etc. în vederea ridicării nivelului material, industrial, științific, cultural ș.a.m.d. al țărilor care din cauza folosirii forței de către cei ce dispuneau pe vremuri de armele cele mai „înaintate“, au fost menținute secole de-a rîndul în aservire colonială ; cu cît vor fi eliminate aceste decalaje, cu atît va progresa pacea și securitatea internațională, cu atît popoarele se vor obișnui să vadă în „celălalt“, în „străinul“ nu, ca pînă acum, dușmanul — la romani același cuvînt, *hostis*, desemna și pe dușman și pe străin — ci pe un potențial asociat, un partener, un bun vecin, mîine un prieten. Asemenea relații, demne de oameni, și nu cum s-a întîmplat adesea în trecut și care i-au sugerat lui Plaut observația *homo homini lupus* (omul este lup pentru om) — vor face să se înțeleagă și mai bine, de către toți, caracterul anacronic al cursei înarmărilor, care — dacă va fi dusă mai departe — amenință să distrugă în cadrul uneia și aceleiași catastrofe mondiale atît pe „învinși“ cît și pe „învingători“, precum și pe „neutrii“, popoarele care din punct de vedere al dreptului internațional, al relațiilor politice nici nu au luat parte la ostilități, la război.

Este oare cu putință ca oamenii să tolereze ca viitorul lor, al celor scumpi lor, al tuturor popoarelor, să fie primejduit de politica „de pe poziții de forță“, o politică vădit irațională, în contradicție cu interesele popoarelor, ale tuturor oamenilor, indiferent de orînduire socială, economică, politică ?

Împărtășim cu toții convingerea exprimată în repetate rînduri de tovarășul Nicolae Ceaușescu, că, acționînd unite, popoarele, toate forțele progresiste, democratice pot asigura un curs sănătos vieții internaționale, spre pace și conlucrare fructuoasă între națiuni libere, egale în drepturi.

În întreaga lume popoarele încep să-și dea seama de pericolele fără precedent la care le expun politica „de pe poziții de forță“, iraționalitatea înarmărilor care constituie instrumentul acestei politici. Oamenii „simpli“, oamenii „de pe stradă“ cer pretutindeni să fie curmată această politică, să se înceteze cu metoda „forte“ pentru rezolvarea problemelor internaționale, să fie înlăturate din instrumentul relațiilor internaționale folosirea forței și amenințarea cu forța, deci și arma nucleară, unealta predilectă a acestei rămășițe a poziției omului din Neandertal, a omului cavernelor. Toți oamenii conștienți cer ca diferențele dintre țări, dintre popoare să fie rezolvate pașnic, pe calea tratativilor.

România stăruie prin întreaga sa acțiune, internă și internațională, pentru triumful, în Balcani, în Europa, în întreaga lume a rațiunii asupra nebuniei. Fiecare dintre noi poate — și deci are datoria — să contribuie activ la acest efort menit să asigure omenirii relații demne de oameni, pentru destindere, încredere, conlucrare, bună vecinătate, pace, securitate, prietenie. După cum vezi, stimată cititor, **et de te fabula narratur** (este vorba și de tine în această poveste).

prof. dr. docent Edwin GLASER

ACȚIUNI CORELATE PENTRU CREȘTEREA CALITĂȚII ȘI A EFICIENȚEI

ÎN ECONOMIA modernă, în fiecare unitate economică creșterea calității produselor reprezintă o componentă de bază a competitivității, a sporirii eficienței, o condiție hotărâtoare pentru satisfacerea la un nivel superior a cerințelor populației, ale economiei naționale și ale exportului. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în toate întreprinderile, la nivelul tuturor factorilor angrenați se cere amplificarea eforturilor creative, se cere întărită disciplina tehnologică și de plan pe întregul flux de producție — de la concepție, de pe planșeta proiectanților și pînă la execuția produselor și urmărirea comportării lor în exploatare — pentru a îndesi barierele în calea

oricăror lipsuri, pentru ca de pe porțile întreprinderilor să iasă produse de cea mai înaltă calitate.

Pentru îndeplinirea acestor sarcini de o deosebită însemnătate pentru întreaga economie națională, în toate unitățile economice se intensifică preocupările pentru asimilarea și introducerea operativă în fabricație a unor noi produse și tehnologii cu parametri tehnico-calitativi ridicați, competițivi, utilizarea metodelor de control moderne, cu productivitatea mărită, realizarea integrală a programelor de dotare cu standuri de probe și completarea aparaturii de măsură și control, îmbunătățirea parametrilor de exploatare, modernizarea continuă, revizuirea și repararea periodică și de calitate a fondurilor fixe productive utilizate, ridicarea calificării cadrelor ș.a.

Responsabilitatea pentru ridicarea performanțelor

DESFĂȘURATE într-un cadru de participare și responsabilitate sporită, acțiunile complexe înreprinse în economie în vederea ridicării performanțelor calitative ale produselor românești, pentru obținerea pe parcursul fabricației a unei calități a produselor în concordanță cu prevederile din documentațiile de execuție s-au materializat în acest an în numeroase realizări :

1 s-au îmbunătățit parametrii tehnico-calitativi ai produselor realizate prin introducerea în fabricație a multor produse cu caracteristici superioare celor realizate pînă în prezent (vagoane, autocamioane, autobasculante, mașini-unelte centre de prelucrare, utilaj tehnologic pentru chimie, industria petrolieră și minieră, calculatoare electronice, articole tehnice de cauciuc, medicamente, prefabricate din beton armat, mobilă, tricotaje, fire și fibre textile). Astfel, prin reproiectarea și echiparea mașinilor — unelte de alezat și frezat tip AF cu un nou tip de dispozitiv care permite prinderea și desprinderea automată a sculelor prelucrătoare, la produsele din această categorie realizate în cadrul întreprinderii de mașini-unelte din Bacău timpul total de execuție al pieselor s-a redus cu circa 10%, în condițiile creșterii competitivității acestor produse ; în general, prin îmbunătățiri constructive aduse la cutiile de viteze și avansuri, la prelucrarea ghidajelor și la instalația electrică, media timpilor de bună funcționare la strungurile Carusel tip SC produse la întreprinderea mecanică Roman a crescut considerabil față de anul 1980, creșterea indicatorilor de fiabilitate înregistrându-se și la mașinile de rectificat produse de unitățile specializate din Cluj-Napoca, la „Infrățirea Oradea”, la „Steaua ro-

șie” din București, la întreprinderea mecanică din Alba-Iulia etc.

2 calitatea de conformitate cu prevederile din proiectele de execuție a fost sensibil sporită prin : ● calificarea, policalificarea și perfecționarea continuă a cunoștințelor profesionale ale personalului muncitor. ● extinderea utilizării metodelor eficiente de control activ, preventiv și nedistructiv pe fluxul de fabricație și final (introducerea metodei demeritelor în stabilirea nivelului calitativ al cutiilor de viteze la unele produse a permis determinarea cu multă rigurozitate a cauzelor unor probleme de calitate și adoptarea operativă a măsurilor corective pe fluxul de fabricație, ceea ce a condus la scăderea respingerilor de la standurile de probe cu peste 30%. ● modernizarea, verificarea și repararea periodică a utilajelor tehnologice, ● îmbunătățirea activității de metrologie prin concentrarea eforturilor în acest domeniu spre transmiterea unităților de măsură, prin etalonarea și verificarea metrologică în trei trimestre din anul 1981 a peste 800 mii de mijloace de măsurare care peste 200 mii etaloane. De asemenea, în perioada parcursă din acest an au fost autorizate 750 de laboratoare de metrologie, 580 de ateliere de reparat mijloace de măsurare și au fost atestate peste 17.200 de persoane care activează în domeniul metrologiei.

În acest cadru, pentru îmbunătățirea dotării cu mijloace de măsură și cât mai corectă lor utilizare s-a acordat un sprijin sporit — sub directă îndrumare a Inspectoratului general de stat pentru controlul calității produselor — activității de asigurare și ridicare a calității produselor desfășurată în întreprinderile : „Republica” Reghin, întreprinderea navală Constanța, Unitățile textile din Maramureș, „Textila” Boțoșani, Rafinăria Dărmănești, întreprinderea mecanică Drobeta Turnu-Severin. Semnificativ este și faptul că prin Institutul național de metrologie Bucu-

rești au fost elaborate un număr ridicat de teme de cercetare și norme tehnice și că s-a realizat prin microproducție a unui volum însemnat de mijloace de măsurare de peste 17 milioane de lei, ceea ce a permis și în acest domeniu înlocuirea unor importuri costisitoare.

Inițiative pentru valorificarea rezervelor existente

CONCOMITENT cu evidențierea realizărilor de prestigiu obținute de economia românească în producerea unor produse de înalt nivel calitativ, larg competitive, a eforturilor care se depun în întreprinderi pentru asigurarea și sporirea continuă a performanțelor tehnico-funcționale și estetice ale utilajelor și instalațiilor care se produc, analiza preocupărilor existente în acest domeniu pune în evidență existența unor însemnate rezerve a căror atragere completă și operativă în circuitul producției trebuie să mobilizeze în continuare în măsură sporită valorosul potențial tehnic și uman existent în cadrul unităților economice. În acest scop, în fiecare întreprindere se cere acționat cu forțe sporite în vederea :

— urmăriri mai riguroase de către instituturile de cercetări de specialitate, și de către întreprinderile producătoare a realizării în timp util a prototipurilor produselor noi, efectuării complete și atente a probelor de verificare a noilor soluții tehnice și tehnologice promovate, menite să creeze de la început obstacole de netrecut în calea unor soluții necorespunzătoare, fapt care înlătură necesitatea corectării lor abia, pe parcursul procesului de execuție și elimină pe această cale cheltuieli suplimentare ulterioare de remediere, întărind calitatea și încrederea cumpărătorului în prestigiul mărcii de fabricație. — respectării stricte a tuturor prevederilor din documentațiile tehnice de execuție și control a diferitelor produse,

întării în continuare a disciplinei tehnologice și de control a calității produselor. Preocupări sporite în această direcție apar necesare de exemplu la producătorii de mașini-unelte, autovehicule și colaboratorii lor, care să permită extinderea în și mai mare măsură a preocupărilor actuale de urmărire concretă pe operații, reperi, subansamble și produse, a modului în care se asigură calitatea de conformitate, și în acest scop adoptarea de măsuri de completare a programelor unice de calitate pe întreprinderi, care să permită rezolvarea mai operativă a problemelor concordantei cit mai înalte între tehnologiile omologate și cele utilizate în special în producția de piese turnate, elemente hidraulice, organe de asamblare, articole din cauciuc etc.,

— **completarea, acolo unde este cazul, a dotării cu standuri de probă și încercări** nu numai la producător dar și pentru efectuarea recepției la beneficiar, în general aducerea dotării cu mijloace de măsurare, S.D.V.-uri, standuri de încercări la nivelul impus de documentația de control, precum și asigurarea condițiilor pentru funcționarea corespunzătoare a tuturor laboratoarelor de metrologie și a atelierelor de reparat mijloace de măsurare.

Totodată, pentru desfășurarea unui control activ, eficient, apare necesară și deplasarea mai accentuată a preocupărilor de la dotarea fragmentară cu mijloacele necesare asigurării calității către conceperea și utilizarea tehnologiilor unitare, integrate de control. Este vorba de elaborarea din timp a unor **programe tehnologice de control** care trebuie realizate în cadrul documentației tehnice de execuție de către unitatea de cercetare de profil împreună cu unitatea producătoare și care în

prezent nu se realizează întotdeauna la vreme și de calitate. Având în vedere că stabilesc într-o viziune unitară modul și durata de efectuare a operațiunilor de control aparatura și celelalte mijloace necesare, calificarea necesară a personalului, modalitățile de efectuare a unui control activ, ele trebuie să constituie un instrument de bază pentru fundamentarea complexă a organizării activității de control,

— **asigurarea unei ritmicități sporite în aprovizionarea cu materii prime și materiale**, acțiune cu directe implicații favorabile în realizarea calității prevăzute și a desfășurării normale, fără presiunea timpului, a activităților pe care le presupune controlul de calitate. Mai multă grijă se cere manifestată și în acțiunea de cooperare și colaborare în realizarea de produse complexe, în sensul producerii la vreme și de calitate a tuturor subansamblelor, pieselor și reperelor pe care producătorii le livrează unităților de montaj; tot atât de adevărat este însă și faptul că o contribuție sporită la asigurarea calității vor trebui să aducă și acestea din urmă prin creșterea preocupărilor coordonatorilor de produs pentru a nu deteriora la montaj, sau printr-o depozitare necorespunzătoare, subansamblele pe care le primesc de la furnizori,

— pentru îmbunătățirea în continuare a calității, **cercetarea științifică din institutele de specialitate cit și cea proprie din unitățile productive se cere și mai mult implementată în aducerea utilajelor din dotare la parametrii de precizie inițiali prin modernizări succesive de fond, ale subansamblelor componente, în corelarea cit mai riguroasă a parametrilor funcționali cu condițiile impuse de documentația de fabricație, cu condițiile concrete de exploatare**

aflate în continuă evoluție (este vorba, de exemplu, de schemele de acționare, comandă și automatizare ale mașinilor-unelte). În acest cadru, nu este lipsită de interes nici urmărirea unei corelări și mai bune între părțile electrice, electronice și mecanice ale unor produse complexe, prin întărirea colaborării între institutele de cercetări și cele de inginerie tehnologică de specialitate,

— **creșterea ponderii și contribuției controlului activ și preventiv** prin reorganizarea consiliilor de recepție a materiilor prime, materialelor, pieselor și subansamblelor, astfel încât să se prevină introducerea în fabricație a celor ce nu îndeplinesc condițiile de calitate prevăzute în documentații; creșterea calificării tuturor cadrelor de execuție, inclusiv a controlorilor de calitate și metrologilor, lărgirea acțiunii de testare a personalului implicat în urmărirea calității produselor; analiza și clarificarea din vreme, de către compartimentele tehnice și cele de control din unități a tuturor prevederilor din documentațiile de execuție și contracte, înainte de începerea fabricației produselor ce trebuie controlate.

Întărirea responsabilității și a colaborării tuturor factorilor implicați pentru transpunerea în practică a măsurilor și acțiunilor care vizează asigurarea și sporirea calității produselor se constituie în prezent ca cerințe majore, de maximă importanță în procesul dezvoltării eficiente a economiei naționale, a intensificării rolului producției naționale în satisfacerea cerințelor raționale de consum, în accentuarea participării țării noastre la circuitul mondial de bunuri și valori, în condițiile unei competitivități crescînde.

Bogdan PĂDURE

COMENTARIU LA UN GRAFIC

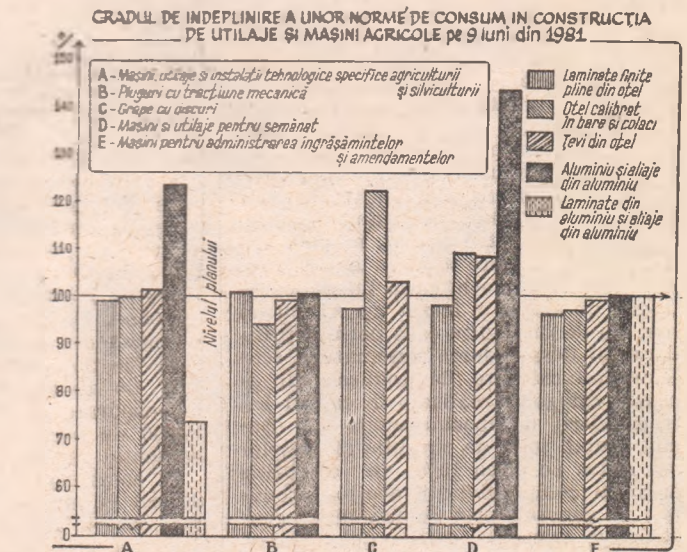
Normele de consum, între prevederi și realizări

OTAREA agriculturii cu tractoare, mașini și instalații în vederea creșterii gradului de mecanizare a diferitelor lucrări, constituie unul din obiectivele majore ale politicii partidului, în vederea sporirii producției pe unitatea de suprafață în sectorul vegetal cit și în cel zootehnic.

Cantitățile sporite de metal necesare pentru realizarea diferitelor tipuri de utilaje și mașini agricole, implică gospodărirea cit mai rațională a fiecărei tone utilizate pe unitatea de produs în vederea diminuării costurilor de producție. Analiza modului de îndeplinire a consumurilor normate pe primele 9 luni ale anului 1981 la Grupul industrial pentru producția de mașini agricole (G.I.P.M.A.) din cadrul M.I.C.M., pune în evidență faptul că față de nivelele planificate s-au obținut substanțiale economii. Astfel, numai la cele 5 grupe de mașini agricole menționate în grafic, economiile de sortimente metalurgice sînt următoarele: — 883 tone laminare

finite pline din oțel — 20 tone oțel calibrat în bare și colaci, — 9 tone țevi din oțel, — 5 tone laminate din aluminiu și utilaje din aluminiu.

Aceste economii ar fi putut fi mai substanțiale dacă la alte norme de consum nu s-ar fi înregistrat depășiri, însumînd cantități importante cum sînt: + 63 tone laminate finite pline din oțel, + 101 tone oțel calibrat în bare și colaci, + 295 tone țevi din oțel, + 72 tone aluminiu și aliaje din aluminiu. Depășirile de consumuri ar fi putut fi evitate dacă unitățile de producție ar fi luat din timp măsurile tehnico-organizatorice adecvate, dintre care menționăm: urmărirea pe bază de grafice zilnice a consumurilor pentru fiecare produs, pentru a se putea stopa în fază incipientă orice tendință de depășire a consumurilor planificate; utilizarea de laminate cu dimensiuni justificate din punct de vedere tehnic, astfel ca supradimensiunile pentru prelucrare să fie minime; folo-

sirea de programe de croire cit mai judicioase a materialelor, în scopul reducerii în mai mare măsură a capetelor și a marginilor și utilizarea lor productivă, etc.

În perioada care a rămas pînă la sfîrșitul anului, pentru recu-

perarea pierderilor înregistrate și încadrarea consumurilor în nivelele planificate, este necesară ca măsurile amintite să fie aplicate riguros, concomitent cu promovarea unor tehnologii metalurgice, capabile să asigure o valorificare superioară și eficiență a metalului.

DEZBATERE „R. E.”

CONCEPTE ȘI MODALITĂȚI DE ORGANIZARE A ACTIVITĂȚII INDUSTRIALE [III]

AM PREZENTAT în numerele 43 și 44 ale „Revistei economice” câteva probleme reieșite din dezbaterile „Concepte și modalități de organizare a activității industriale”, privind coordonatele evoluției industriei construcțiilor de mașini, optimizarea raportului specializare-integrare-cooperare în contextul aplicării noului mecanism economico-financiar și efectele previzibile ale acestui proces la nivelul întreprinderii și centralei industriale. Publicăm în cele ce urmează alte câteva probleme desprinse din dezbateri cu privire la necesitatea flexibilității producției și a elasticității în activitatea de concepție și proiectare.

Semnificațiile profunde ale mobilității și flexibilității în condițiile actuale

Dimitrie Ancuța — „Specializarea fabricației, sporirea producției de module, crează, fără îndoială, acea flexibilitate necesară satisfacerii cerințelor beneficiarilor, îndeosebi a celor externi, în termene cât mai scurte. Aceasta presupune să se confere capacităților de producție o mare mobilitate, ținându-se seama de solicitările schimbătoare ale pieței externe, de termenele uneori foarte scurte în care sînt cerute diferitele produse.

În acest context țin să arăt că Centrala industrială de material rulant-București, și-a sporit nomenclatorul de producție de la 49 de tipuri de sortimente la 80 poziții în 1980. Această mare mobilitate de nomenclator este reflectată de următoarele condiții obiective: centrala execută circa 40% din producția marfă pentru beneficiari externi. Or, la export, contractele, chiar cele de lungă durată, nu pot asigura dintru început sortimente precis determinate și nici condiții tehnice neschimbate, ceea ce face ca an de an numărul sortimentelor introduse în fabricație, în funcție de cerințele pieței externe, să fie în creștere. Caracteristic pentru actuala etapă a progresului tehnic în construcția de mașini, pe plan mondial, este reducerea ciclului de viață al produselor la 3—5 ani. În cadrul sarcinilor centralei de a contribui tot mai mult la acoperirea nevoilor interne, deci la reducerea importurilor de mașini și utilaje, se încadrează și cele privind asimilarea unei game largi de mașini și utilaje (utilaje pentru construcții la I.M. Nicolina Iași, autogredere, autoscrepere, autodumpere, încărcătoare frontale etc.), precum și numeroase mașini-unelte destinate autoutilării.

În asemenea condiții, întreprinderile sînt obligate nu numai la adaptări elastice de nomenclator, dar chiar la proiectarea și asigurarea tehnică a unui al

doilea profil și anume — „profilul de rezervă”. Pe de altă parte, creșterea continuă a ponderii producției pentru export face din diversificare și mobilitate a profilului pe orizontală o condiție de competitivitate, ținînd seama că firmele concurente din țările dezvoltate industrial își pot modifica profilul în termen foarte scurt, oferînd prompt o gamă reînnoită de produse.

Toate aceste condiții specifice stadiului actual de dezvoltare a construcțiilor de mașini din țara noastră sporesc mult importanța și caracterul imperativ al

comenzi importante de la partenerii externi în condiții de livrare cerute.”

Paul Protopopescu — „Asigurarea flexibilității capacităților de producție pentru a realiza o gamă mai mare de produse pe un sistem tehnologic bine încheiat, sau a mașinilor-unelte care să execute, mai multe operațiuni sau să se adapteze, într-un timp mai scurt, fără un volum prea mare de pregătire și reglaj, constituie în momentul de față o cerință de prim ordin. S-a vorbit în dezbaterile noastre, despre unele impedimente în această privință pe care le întîmpină, de pildă, Întreprinderea de autocamioane Brașov. Vreau să fac precizarea că această unitate este una din cele care lucrează pe linii tehnologice bine definite; ea are o linie pentru blocul motor, o alta pentru arborele cotit, o linie pentru pistoane, o linie pentru biele și așa mai departe. Ceea ce se poate numi aici lipsa de flexibilitate a unor asemenea linii, este aceea că de la început această întreprindere a fost concepută numai pentru a realiza motoare de 135 C.P. după licența Saviem și de 215 C.P. după M.A.N. Nimeni nu s-a gîndit, pe parcurs, pînă unde mergem cu specializarea, întrucît se știe că o asemenea măsură dusă la extrem prezintă anumite dezavantaje. Ea trebuie făcută în anumite limite, care să ducă la o eficiență maximă. Deci, este adevărat că unele din liniile tehnologice de la întreprinderea de autocamioane sînt lipsite de flexibilitate, dar nu în așa măsură încît să trebuiască să renunțăm la ele și aceasta pentru că pe o linie tehnologică care face de pildă motoare de 135 C.P., se pot realiza și motoare de puteri mai mici.

În ce privește celălalt aspect al problemei, și anume pregătirea din vreme a întreprinderilor în vederea asimilării în producție al celui de al doilea profil, aceasta este o necesitate obiectivă, decurgînd din cerințele diversificate ce au loc în prezent, din criza de energie și combustibil, din accentuarea competitivității pe piețele externe etc. Noi avem de acum vreo 4—5 întreprinderi la care, atunci cînd s-au aprobat indicatorii tehnico-economici pentru dezvoltarea respectivă, s-a stabilit și un al doilea profil mai apropiat, pe baza unei conjuncturi de mai scurtă durată — profil la care să treacă întreprinderea, fără prea mari investiții sau fără răsturnarea sistemului tehnologic atunci cînd se realizează alte produse. Din păcate, o asemenea indicație dată de conducerea partidului nu a fost peste tot înțeleasă și, ca atare, nu s-a acționat în consecință. De aceea, o asemenea măsură trebuie avută mereu în atenție pentru a se elimina pe viitor situații care determină nefolosirea integrală a capacităților de producție.”

Corneliu Russu — „În legătură cu

Participanții la dezbateri: Prof. dr. Ion Sielovan, Academia „Ștefan Gheorghiu”; ing. Ion Crisan, director general al Institutului central de cercetări tehnologice pentru construcția de mașini; Ion Popa, prim-secretar al Comitetului de partid al sectorului 2 al municipiului București; Ion Rozanide, șef serviciu organizarea conducerii și producției, Direcția de organizare și control și Ion Calboreanu, șef serviciu Direcția generală tehnică din M.I.C.M.; Gheorghe Bratoloveanu, Consiliul de coordonare în construcția de mașini și metalurgie; ing. dr. Ioan Istoc, director în Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie; ing. dr. Ion Hera Bucur, cercetător la Institutul de cercetări științifice, inginerie tehnologică și proiectare sectoare calde în construcții de mașini; ing. dr. Corneliu Russu, director al Institutului pentru economia industriei; Paul Protopopescu, director în Direcția de metalurgie și construcția de mașini și George Lazaride, director adjunct din Comitetul de Stat al Planificării; Dimitrie Ancuța, director adjunct al Centralei industriale de utilaj tehnologic și material rulant București; Ion Simionescu, șef serviciu specializare-cooperare, întreprinderea „Grivița Roșie”; George Grosu, șef atelier proiectare întreprinderea de mașini grele; Mihai Mateescu, șef serviciu organizare-cooperare întreprinderea „1 Mai” Ploiești; Manișu Cecilia, cercetător Institutul de economie socialistă; Camelia Cămășoiu, cercetător, Institutul de economie socialistă; Vasile Boescu și Corneliu Bărnea din partea redacției „Revistei economice”.

unui grad mai ridicat de specializare organologică și tehnologică. Întreprinderile cu grad ridicat de integrare realizează greu elasticitatea necesară în ce privește adaptarea nomenclatorului la cerințele pieții externe și progresului tehnic rapid. Asimilarea produselor noi se face cu dificultate și cu costuri mai mari atunci cînd întreprinderea de produse complexe produce ea însăși și o mare parte din componente. La fel, extinderea gamei tipodimensionale presupune cheltuieli de producție mari și neeconomicoase cînd gradul de integrare este mare. Ciclul de asimilare a produselor noi sau a modernizărilor cerute în mod divers de diferiții beneficiari externi se mărește substanțial dacă aceeași întreprindere execută majoritatea componentelor, ceea ce reduce capacitatea de a primi

mobilitatea și flexibilitatea producției, ar fi necesar, după părerea mea, să reflectăm și asupra flexibilizării gândirii și măsurilor pe care le luăm în acest scop. Uneori ne gândim la flexibilizarea organizatorică a producției, dar când este vorba să aplicăm conceptele noastre se desprinde o tentă de a absolutiza lucrurile. Și în luările de cuvânt în cadrul acestei dezbateri transpune această idee de a nu absolutiza unele concepte, ci de a găsi formele flexibile prin care unele măsuri sau altele să se potrivească ca o mânășă diferitelor situații. Așadar important este să găsim idei, soluții proprii, inovatoare, care să permită adaptabilitatea producției la cerere, la satisfacerea cerințelor atît pentru nevoi interne cît mai ales pentru export“.

George Grosu — „Eu aș vrea să pornesc de la ideea că minimum 50 la sută din producția construcțiilor de mașini în cincinalul actual trebuie să fie destinată exportului. Consider că pentru a ne îndeplini obligațiile care ne stau în față este necesar ca fiecare unitate din această ramură să-și axeze activitatea pe satisfacerea cerințelor respective, să încheie contracte și să livreze la export cel puțin jumătate din producția realizată. Pentru aceasta, ținînd seama de conjunctura actuală pe plan mondial, se impune ca toate produsele pe care le vom livra — și aici vorbesc prin prisma experienței întreprinderii de mașini grele București — să fie onorate în termene foarte scurte, în raport cu cele de pînă acum. Aceste termene scurte afectează însă mai mult întreprinderile care realizează produse unice sau de serie mică, sau fac livrări de furnituri mari.

Producția acestor utilaje complexe ridică probleme deosebite față de producția de serie sau de masă. La utilajele tehnologice termenele de livrare erau pînă acum de 3—4 ani: în prezent, termenele solicitate pe piețele externe s-au redus la mai mult de jumătate. De aici apare necesitatea scurtării ciclurilor de producție, fapt ce se poate realiza prin tipizare, prin specializare, prin cooperare, cît și prin reducerea unor cicluri premergătoare execuției. Este vorba de ciclurile de proiectare și realizare a tehnologiilor și a proiectelor de SDV necesare realizării produselor“.

Ion Crișan — „Pe bună dreptate în dezbaterile noastre s-a acordat un spațiu larg analizei critice a unor neajunsuri care acționează împotriva adîncirii specializării și lărgirii cooperării, precum și propunerilor de măsuri pentru îndepărtarea lor. Faptul că aceste critici și propuneri au fost formulate în mod convergent, deși de pe poziții profesionale diferite, le dă o valoare deosebită. Analiza a pornit de la două fenomene reale, care nu se pot contesta și care se pot rezuma astfel:

- în viața reală, relațiile de cooperare merg greu; din această cauză, întreprinderile mari preferă să renunțe la cooperare;

- într-o serie de cazuri, lărgirea cooperării are efecte negative, pe care noul mecanism economico-financiar le scoate în evidență.

În cadrul dezbaterilor s-a făcut, cum era și firesc, o analiză atentă a acestor neajunsuri, demonstrîndu-se, dacă mai era nevoie, caracterul lor subiectiv. Constatările pragmatice referitoare la neajunsurile existente în activitatea de cooperare își are originea tocmai în faptul că relațiile existente astăzi între

întreprinderi nu se bazează pe specializarea adîncită a partenerilor. În multe cazuri ne lipsește furnizorul specializat de componente. În altele capacitatea de producție a acestuia nu a fost dimensionată în raport cu dinamica fabricantului de produse finale.

În ce privește aspectele negative legate, cel puțin aparent, de noul mecanism economico-financiar, ne aflăm de asemenea în fața unor situații extreme, care pot și trebuie evitate. Sintetizînd criticile și propunerile făcute în dezbateri, ne-am putea opri la următoarele aspecte:

1. Producția de componente trebuie să fie eficientă pentru ambii parteneri, deci trebuie să coste mai puțin decît aceeași producție realizată — în loturi mai mici — la producătorul final. Producătorul specialist de componente trebuie să adopte o treaptă superioară de tehnologie, sub aspectul consumului de materiale și manoperă, ca și sub aspect calitativ. Dacă se începe — cum s-a întîmplat din păcate în unele cazuri — cu o producție „centralizată“ de componente de nivel tehnologic scăzut, rezultatele nu pot fi decît negative. Cooperarea implică încredere între cei doi producători. Această încredere trebuie să se bazeze, în primul rînd, pe tehnologie, pe calitate și pe preț.

2. Capacitățile de producție ale producătorilor specializați de componente trebuie să implice rezerve în raport cu cererea. Aceste rezerve sînt sigure în măsură să acopere abaterile aleatorii ale planurilor de cooperare. Un producător de componente trebuie să poată face față schimbărilor de program pe care le cer producătorii finali, legați în cele mai multe cazuri de beneficiari inconstanți, în special pe piețele străine.

3. Strategia prețurilor și a indicatorilor de plan trebuie să promoveze cooperarea, în nici un caz să i se opună. În acest sens, rata beneficiului la componente trebuie să fie stabilită la limite inferioare. În aprecierea rentabilității, în locul ratei beneficiului, să se dea mai multă importanță masei beneficiului.

4. Să se stimuleze inițiativa centralelor industriale și a întreprinderilor în utilizarea propriilor resurse materiale pentru promovarea producerii centralizate de componente și pentru modernizarea tehnologiei acestora, în general pentru a asigura adaptarea dinamică a tehnologiei la cerințele creșterii eficienței și calității.“

Noi cerințe față de activitatea de concepție și proiectare

Ion Sîmionescu — „Am reținut din intervențiile unor tovarăși că pentru sporirea producției de module în condiții de eficiență maximă, scurtarea perioadei de asimilare și fabricare în serie a unor produse pentru a satisface în timp optim cererile beneficiarilor se impune și găsirea unei soluții mai bune în organizarea activității de concepție în general și a proiectării de execuție în special. În mod concret — organizarea la nivel de întreprinderi mari a serviciilor de concepție, care să asigure detalierea proiectelor de execuție, rezolvarea operativă a adaptării acestora la condițiile tehnice de realizare etc. Întrucît problema vizează un aspect important în cadrul procesului de specializare și cooperare aș vrea să ridic

unele probleme legate de practica întreprinderii „Grivița Roșie“ privind locul proiectării, al elaborării documentației de execuție. În producția de utilaj tehnologic noi primim adesea documentația de execuție de la institutele de proiectare ale beneficiarului. Din păcate, acestea nefiind întotdeauna coresponsabile condițiilor noastre practice de execuție, necesită acordarea a fel de fel de derogări. Or, mai ales în ce privește unele materiale, obținerea unor derogări necesită un timp foarte lung și un volum important de muncă, ceea ce este în detrimentul scurtării timpului de execuție. De aceea, socot că proiectarea documentației de execuție să se facă în întreprinderea executantă“.

George Lazaride — „În legătură cu problema ridicată de tovarășul Simionescu, și anume aceea a locului proiectării de execuție, aș vrea să-mi exprim și eu opinia. Evident, așa cum o dovedește practica din multe țări și chiar de la noi, proiectarea de execuție nu-și are locul decît în întreprinderea executantă. Asta nu înseamnă că nu trebuie să existe proiectanți de utilaje în institute sau în unități de proiectare centralizate; dar ei trebuie să se limiteze la proiecte de ansamblu, sau proiecte tehnice. Dacă sînt la unitatea utilizatoare, cum sînt institute ale beneficiarului la chimie, la metalurgie etc. axate pe tehnologia chimică sau metalurgică, este normal. Dar execuția este o problemă de competență strîns legată de întreprinderea executantă, pentru că nu este bun un proiect de execuție care nu ține seama de posibilitățile reale. Mie mi se pare că din acest punct de vedere micșorarea importanței constructorului și tehnologului-șef, care existau pe timpuri în întreprinderi, nu este de natură să favorizeze din specializarea, nici flexibilitatea, nici adaptabilitatea producției la cerințe și necesități.“

George Grosu — „În ce ne privește, de multe ori, termenele scurte cerute de piața externă ne conduc nu numai la crearea de decalaje foarte mici între ciclul de concepție și cel de execuție, dar chiar la interferența acestor două cicluri. Această interferență are uneori serioase consecințe negative. De aceea, concepția trebuie să fie în avans față de începerea execuției unui produs. Aici am să adîncesc ideea tovarășului Lazaride, în sensul că ciclul de proiectare să fie devansat suficient de mult față de cel de execuție pentru ca întregul compartiment de concepție — atît execuția proiectării cît și execuția proiectării de tehnologie și S.D.V. — să aibă posibilitatea executării unor familii de produse care să fie oferite în timp minim la export.

Pentru ca să se poată crea decalajul optim între concepție și execuție, este nevoie să se realizeze proiecte care să țină seama de tot ce este nou în domeniul respectiv, căroră să li se poată aduce adaptările necesare în întreprindere în momentul primirii unor comenzi ferme“.

Ion Calboreanu — „Într-adevăr, sînt încă discuții multe în legătură cu organizarea proiectării. Mie mi se pare că un producător de o anumită mașină sau componentă de mașină trebuie să aibă la îndemînă și concepția produsului respectiv și o tehnologie de execuție a produsului, nu integrală; el poate face apel la unele componente pe care le folosește sau la procedee în care sînt specializați alții. Dar pentru produsul pe care-l realizează el, trebuie să de-

țină și concepția. Iată un exemplu concret: avem pompele de injecție — un caz foarte fericit de specializare, unde concepția produsului este în întreprindere. Așa se explică rezultatele bune obținute de întreprinderea de mecanică fină din Sinaia. Că ea mai face apel și la unele institute specializate pentru forjare, pentru turnarea unei piese, asta este altceva; dar organizarea tehnologică a fabricației de pompe de injecție este gândită de către producător. Aceasta nu exclude existența unor institute specializate: eu spun chiar că sînt compatibile”.

Ioa Rozanide — „Aș începe cu importanța deosebită a diversificării produselor în construcția de mașini și cu necesitatea de a fi operațională pentru a ne putea adapta la cerințele pieței interne și externe, știind că industria construcțiilor de mașini este chemată să contribuie cu o pondere însemnată la exportul țării.

Trebuie să spun că în sistemul nostru de organizare și conducere, rețeaua de unități de cercetare științifică și inginerie tehnologică, care însumează peste 300 de institute și centre, acoperă peste 80 la sută din volumul de cercetare și proiectare pentru produsele principale din construcția de mașini. Sigur că mai rămîne o mică parte descoperită în domeniul utilajului chimic, care este la institutul Ministerului Industriei Chimice, partea de utilaj energetic, minier și alimentar. Deci, cu cîteva excepții, care vizează utilajul tehnologic complex, se poate spune într-adevăr că activitatea de cercetare-proiectare nu este concentrată. A o concentra în construcția de mașini nu este o măsură bună, după părerea mea, pentru că trebuie să elaborezi și proiecte de execuție pentru diferite componente — un filtru, o coloană, un schimbător de coloană pe care îl execută unitățile specializate ale C.F.R.: desigur, concepția tehnologică trebuie să rămînă la institutul de specialitate.

Cînd s-a elaborat Decretul 170 pentru îmbunătățirea activității de proiectare tehnologică uzinală s-au avut în vedere ca proiectarea de produse noi să se facă la institute, iar proiectarea care necesită modificări să stea în întreprindere. De altfel, decretul 170 1980 oferă o gamă largă de posibilități pentru or-

ganizarea compartimentelor de concepție începînd cu asigurarea unui cadru de conducere care să coordoneze întreaga activitate tehnologică și de conducere, cu atelierul și secția de cercetare-proiectare tehnologică, autoutilare și cu proiectarea de produse. Deci există cadrul organizatoric care satisface această cerință astăzi.

S-au prezentat în dezbaterile noastre unele elemente din decretul 174 sau baza de fundamentare a acestui decret cu toate elementele de tipizare. Prevederile acestui decret trebuie să fie mai bine valorificate la nivelul institutelor de cercetare-proiectare. Noi căutăm forme noi de organizare ca de pildă pe zone economice industriale, pe platforme, dar uităm că centrala industrială care a fost creată pentru omogenitatea constructivă a produsului, are unități de cercetare proprii. Fiecare centrală are un institut de cercetare: în construcția navală, în producția de tractoare, în producția de autocamioane, de autoturisme etc. Deci, avem o asemenea rețea vastă care să asigure o concepție unitară.

Vasile Boescu: „Aș vrea să abordez problema proiectării într-o viziune mai largă. După părerea mea, tipizarea acționează în direcția creării condițiilor mării serilor de fabricație a produselor, înțelegînd prin această noțiune mașini, utilaje, ansamble, subansamble, piese, alte elemente structurale. Rezultă, deci, că premisele obiective, suportul principal al acțiunilor de specializare, sînt create în faza de concepere-proiectare a produselor. O abordare sistemică și complexă a proiectării, înțelegînd prin aceasta deplasarea efortului de concepție de la produse private izolat la sisteme, familii, grupe de produse caracterizate prin similitudine constructivă și tehnologică, facilitează promovarea tipizării în formele ei cele mai avansate — unificarea constructivă, concepția modulară ș.a. prin care se creează condiții favorabile îmbunătățirii calității produselor și a eficienței fabricației. Este evident că o producție fără ordonarea corespunzătoare a nomenclurii și dimensiunilor nu este aptă pentru specializare.

Pe marginea acestor considerente se pot desprinde unele concluzii cu caracter practic pentru activitatea de viitor în industria constructoare de mașini.

Specializarea fabricației implică specializarea colectivului de proiectare și inginerie tehnologică, care trebuie profilate pe aceleași grupe de produse similare constructiv, tehnologic, funcțional. Concentrarea acestei activități pe ansamblul economiei naționale în institute specializate — așa cum este în prezent, spre exemplu, pentru utilaj petrolier, mașini de ridicat-transportat, mașini-unelte, tehnologii sectoare calde etc., — pare a fi forma optimă de organizare privită prin prisma specializării producției, creșterii eficienței acesteia, îmbunătățirii calității.

Descentralizarea proiectării — așa cum s-a propus de unii participanți la dezbateri — prin trecerea colectivului de proiectanți în cadrul întreprinderilor constructoare de mașini, ar conduce în mod firesc, la pierderea viziunii de ansamblu asupra subramurii (domeniului) în ceea ce privește aspectele de promovare a progresului tehnic, înnoirea producției, promovarea noilor tehnologii ș.a. cu implicațiile inevitabile, inclusiv paralelisme păgubitoare în activitatea de concepție. Totuși, cele afirmate nu trebuie interpretate în sensul că aș milita pentru o structură rigidă care, în unele cazuri, a generat deficiențe în execuție. O parte din funcțiile concepției, care se regăsesc astăzi în institutele și centralele de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare, ar putea fi, așa cum s-a sugerat de altfel în dezbateri, transferate la colectivele de concepție din marile întreprinderi prin reînființarea sau reorganizarea (completarea) sarcinilor constructorului șef, tehnologului șef, metalurgului șef, sau chiar prin crearea de grupuri de cercetare și proiectare. Am în vedere o serie de documentații de execuție, la produse mai puțin complicate, pregătire tehnologică ș.a., care nu-și găsesc justificare la institutele de concepție centrale sau de specialitate. Concepția directoare și politica tehnică generală specifică subramurii sau domeniului trebuie să rămînă însă, în continuare, drept sarcini ale institutelor de nivel republican. Evident, problema este destul de complexă și nu poate fi abordată numai tangențial. O dezbateri consacrată special destinată acestor aspecte ar prezenta suficient interes din punct de vedere tehnic și economic.”

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Independent — I 102 F — cel mai rapid minicalculator românesc

URMĂRIND satisfacerea cerințelor unor utilizatori tot mai pretențioși, Institutul de cercetări pentru tehnica de calcul din Capitală a omologat, de curînd, un nou component al familiei de calculatoare de concepție românească, cunoscute sub denumirea de „Independent”. Este vorba de minicalculatorul I-102 F care, spre deosebire de „Independent” I-100 (calculator mediat cu aur în cursul anilor precedenți la diferite târguri și expoziții internaționale și omologat în cursul anului trecut de firma franceză CERCİ pentru a condu-

ce procesul tehnologic al întreprinderii de autoturisme „Olci” din Craiova), are o viteză de calcul de cinci ori mai mare, adică de 2 500 000 operații/sec. În comparație cu predecesorul său, minicalculatorul I-102 F — care va fi asimilat curînd în fabricație la întreprinderea de calculatoare electronice din București — execută programele scrise în limbaj FORTRAN de circa 20 ori mai rapid. Datorită acestui fapt utilizarea lui este indicată mai ales în aplicațiile tehnico-științifice care necesită un volum foarte mare de calcul. Funcțiile specia-

le necesare controlului și conducerii proceselor industriale complexe, sînt optim implementate pe aparat, datorită facilităților de microprogramare la beneficiar. Aceasta permite, printre altele, acordarea sistemului pentru execuția unor programe evaluate. Astfel, fabrica constructoare pune la dispoziția utilizatorilor și un compilator PASCAL optimizat prin microprogramare corespunzătoare a aparatului.

Conceput într-o tehnologie avansată, „Independent” I-102 F înglobează metode moderne de proiectare, cum ar fi microprogramarea dinamică și suprapunerea fazelor constituind astfel cel mai perfecționat minicalculator realizat pînă în prezent în țara noastră.

E. K.

DEZBATERE „R. E.“

„Rolul și funcțiile creditului în realizarea autoșestiunii; optimizarea raportului între fondurile proprii și împrumutate“ (II)

Creditul – sursă de finanțare

Conf. dr. Ion Neagoe — perfecționarea mecanismului economico-financiar ridică pe o treaptă superioară activitatea de planificare financiară la nivelul unităților economice, prin elaborarea bugetului de venituri și cheltuieli, document ce cuprinde totalitatea relațiilor financiare ce se desfășoară în cadrul întreprinderilor și cele ce se nasc în relațiile cu organul ierarhic superior și cu bugetul statului. Totodată, elaborarea bugetului de venituri și cheltuieli de către fiecare întreprindere are ca scop folosirea mai intensă a pirghiilor economico-financiare în activitatea pe care o desfășoară, sporirea răspunderii colectivelor de oameni ai muncii și a organelor colective de conducere în gospodărirea fondurilor și întărirea disciplinei financiare, precum și creșterea eficienței economice.

Examinarea conținutului bugetului de venituri și cheltuieli conduce la concluzia că este imperios necesar ca activitatea unităților economice să se finalizeze cu beneficii cât mai mari, pe măsura potențialului productiv, a investițiilor de care a beneficiat întreprinderea respectivă. Prin urmare, la întocmirea bugetului este necesar să se aibă în vedere acoperirea integrală a cheltuielilor din veniturile proprii, iar beneficiile obținute să asigure constituirea fondurilor pentru dezvoltarea unității respective, cointeresarea colectivului de oameni ai muncii în rezultatele obținute, satisfacerea unor nevoi sociale ale acestora, restituirea fondurilor primite de la societate pentru investiții și producție, precum și participarea cât mai însemnată la acoperirea necesităților generale ale societății. Aplicându-se această concepție în activitatea economico-financiară a întreprinderilor se înfăptuiește autofinanțarea acestora, care reprezintă calea concretă de realizare a autoșestiunii economico-financiare. Autofinanțarea devine, astfel, calea principală de dezvoltare a întreprinderii, de finanțare a producției și a unor acțiuni sociale.

Cu prilejul fundamentării indicatorilor din bugetul de venituri și cheltuieli un loc important îl ocupă **dimensionarea necesarului de mijloace circulante și a resurselor de finanțare a acestora.**

Pentru ca bugetul de venituri și cheltuieli să devină realmente un instrument de realizare a eficienței utilizării fondurilor de care dispun întreprinderile, un instrument operativ de înfăptuire a echilibrului financiar al unităților și capacității lor de plată, precum și un instrument de întărire a

autoșestiunii economico-financiare, considerăm necesare următoarele îmbunătățiri: fundamentarea temeinică a indicatorilor cuprinși în bugetul de venituri și cheltuieli în funcție de condițiile de care dispun unitățile economice și de nivelurile orientative primite de la organul ierarhic superior; **modificarea indicatorilor din proiectele de buget (mai ales la mijloacele circulante) să se efectueze de către centrale în funcție de posibilitățile existente în întreprindere și nu după alte criterii;** întrucât restituirea fondurilor primite de la societate, pentru investiții se efectuează la centrală, **considerăm necesar a se evidenția și contribuția întreprinderilor la formarea fondului de investiții de la acest nivel (amortizarea disponibilă), pentru ca atunci când acestea vor beneficia de sume din acest fond să se deducă din obligația de restituire contribuția respectivă;** pentru a nu mai vehicula sumele prin bugetul statului, considerăm ca **atunci când întreprinderile au aprobat investiții sau creșteri mari de mijloace circulante, se impune ca dimensionarea prelevării din valoarea producției nete și a celorlalte vărsăminte la buget să țină seama de necesitatea acoperirii integrale a acestor cheltuieli.**

„Analiza valorii“ în sprijinul reducerii necesarului de mijloace circulante

Asist. Dumitru Bucătaru — O metodă prin care se poate obține diminuarea costurilor produselor concomitent cu îmbunătățirea funcțional constructivă a lor este **analiza valorii.** Potrivit reglementărilor actuale, dimensionarea normativului în unitățile economice se face în funcție de costul producției marfă și de viteza de rotație a fondurilor circulante.

Însemnătatea economică a sporirii vitezei de rotație a fondurilor circulante și prin aceasta diminuarea necesarului de mijloace circulante, constă în aceea că atît fiecare întreprindere cît și economia națională obține rezerve suplimentare pentru realizarea reproducției socialiste cu minimum de mijloace.

Obiectul concepțiilor și tehnicilor analizei valorii este asigurarea prin identificarea și eliminarea cheltuielilor inutile, a unei eficacități asemănătoare celei obținute prin ameliorarea produselor.

Capacitatea produsului de satisfacere a anumitor necesități, prin diferitele sale calități sau „funcțiuni“, este evaluată din punct de vedere a importan-

ței, a ponderii lor în valoarea de întrebuințare totală a produsului.

Pornind de la ideea că prin cost nu se exprimă explicit ceea ce se consumă și ceea ce se obține în procesul de fabricație ca utilitate socială, analiza valorii folosește noțiunea de cost a funcțiilor produsului, prin care se stabilesc relații între costurile de producție și valoarea de întrebuințare furnizată societății, permițând astfel orientarea concepției constructive a produselor spre soluții cu maximă eficiență.

Costurile inutile funcționalității produsului se datoresc fie modului de organizare a tehnologiei de fabricație, fie utilizării unor materii prime scumpe comparativ cu altele mai ieftine și cu aceeași parametri funcționali. Căile eliminării cheltuielilor inutile, rezultate din analiza valorii, constituie posibilități de a reduce nezesarul de fonduri pentru mijloacele circulante.

Vom exemplifica acest fapt, la un produs finit al Combinatului de fibre sintetice Iași, fibra tip pală, sortiment ce deține o pondere de peste 30% din volumul fizic al producției marfă a unității, cu o gamă largă de întrebuințare în industria textilă, a confecțiilor, fiind solicitat și de parteneri străini.

Funcțiile considerate a defini valoarea de întrebuințare a acestui produs sînt: A, culoarea fibrei; B, finetea filamentelor; C, efectul piling, în următoarea ordine prezentată în tabelul alăturat.

Funcția	A	B	C
A	1	0	0
B	1	1	0
C	1	1	0
„0“	3	2	1
	50	33,3	17,7

Utilizînd calculatorul din dotarea combinatului s-au determinat costurile funcțiilor prin evaluarea fiecărui component al produsului și atribuirea lui uneia din cele trei funcții considerate. Rezultatele obținute indică următoarea ordine a valorilor funcțiilor produsului: A, 46,82%; B, 36,04%; C, 17,14%.

Prin analiza structurii costurilor funcțiilor, se pot găsi căi de diminuare a lor, eliminînd cheltuielile considerate inutile funcționalității produsului, conform cerințelor consumatorilor.

Organizarea mai bună a procesului de producție, raționalizarea iluminatului, reducerea consumului de abur tehnologic la canalul de fixare, desființarea încălzirii balelor prin calorifere utilizîndu-se în acest scop căldura degajată de liniile de fabricație, înlocuirea materialelor auxiliare și prepa-

rațiilor achiziționate din import pot conduce la scăderea costurilor unitare cu 1,75%, adică cu 26 000 lei la nivelul producției anuale.

Ponderele costurilor funcțiilor s-au apropiat mult de ponderile funcțiilor în valoarea de întreținere a produsului, fapt ce revendică în contextul analizei valorii soluțiile propuse, arătând însă și rezervele de îmbunătățire rămase.

Utilizarea rezultatelor obținute din analiza valorii în diminuarea necesarului de fonduri pentru mijloace circulante se poate face prin cuantificarea acestor modalități și influențarea nivelului planificat al normativului.

Necesarul total de fonduri circulante se obține prin însumarea normativelor pe elementele mijloacelor circulante. Pentru produse finite, necesarul de fonduri se planifică utilizând relația:

$$\Delta_1 = \frac{Nx360}{P.m.v.i.c.c.} = \frac{Nx360}{P.m.v.i.c.c. - (V.p_1 - V.p_0)}$$

unde,

$V.p_1$ este costul de producție modificat al unui produs finit;

$V.p_0$ este costul de producție nemodificat al unui produs finit.

În exemplul ales diferența dintre $V.p_1$ și $V.p_0$ este de 26 000 lei, rezultat obținut în urma aplicării analizei valorii, evidențele unității putând să furnizeze date și pentru celelalte elemente ale formulei prezentate.

Rezultatul poate fi îmbunătățit în continuare, o sporire a eficienței utilizării mijloacelor circulante, putându-se obține prin extinderea procedurii la toate produsele finite ale unității.

Dimensionarea stocurilor la nivelul planului

E. Luchian, contabil-șef la întreprinderea „Victoria”-Iași — Așa cum sublinia tov. Ion Neagoe asigurarea echilibrului financiar presupune încadrarea unității în indicatorii economici și financiari prin respectarea anumitor norme și normative în planificarea întregii activități. La întreprinderea „Victoria” din Iași a cărei profil îl constituie producția de țesături de mătase iar ca volum realizează cea 1/3 din producția țării, echilibrul financiar reprezintă una din preocupările de bază ale întregului colectiv. Pentru asigurarea acestui deziderat un accent deosebit se pune pe corecta dimensionare a stocurilor de mijloace circulante la întocmirea bugetului de venituri și cheltuieli.

Totalul stocurilor planificate fiind în directă legătură cu viteza de rotație a mijloacelor circulante trebuie să realizeze o structură fizică care să asigure continuitatea și ritmicitatea producției planificate. Totuși, datorită specificului producției (uneori cererile beneficiarilor nu se cunosc din timp și în totalitate), dimensionarea stocurilor în structură se face cu multă incertitudine. În acest sens, **consider necesar** ea la întocmirea situației mijloacelor circulante întreprinderea să aibă competență a modifica chiar în timpul trimestrului stocurile planificate pe elemente ale mijloacelor circulante în cadrul totalului stocurilor.

$$N.p.f. = \frac{P.m.pl.v.i.c.c.}{360} \times Dz.pl.pf.$$

unde,

$P.m.pl.v.i.c.c.$, reprezintă producția marfă planificată a se vinde și încasa la cost complet

$Dz.pl.pf.$, este durata în zile planificată pentru o rotație a fondurilor încorporabile în produsul finit

Durata în zile planificată se obține prin corectarea duratei în zile din anul de bază cu influențele factorilor care vor acționa în perioada următoare.

$$Dz.pl.pf. = Dz_0 + V$$

Δ , fiind suma modificărilor care vor acționa în anul de plan.

O influență pozitivă o constituie scăderea costului unui produs finit:

Cunoscându-se că valoarea producției nete este direct influențată de ponderea cheltuielilor materiale în totalul costurilor de producție și că acesta este principalul criteriu pentru acordarea retribuției, efortul principal trebuie să se îndrepte spre creșterea valorii producției nete. Aceasta se poate realiza printr-o structură fizică corespunzătoare a producției și în special printr-o finisare superioară a țesăturilor de mătase care presupune un volum de muncă ridicat și care să confere caracteristici și parametri superiori. Concomitent, trebuie să se urmărească și să se realizeze o reducere continuă a consumului specific de materii prime și materiale.

Avându-se în vedere cele prezentate, la întreprinderea „Victoria” Iași, de la introducerea noului mecanism economico-financiar s-a ajuns ca să se obțină reducerea costurilor totale cu cea 10—12 lei la 1000 lei producție marfă în fiecare an din care cheltuielile materiale au fost reduse cu 13—15 lei. Aceasta a condus la realizarea și depășirea indicatorului producție netă și la creșterea importanței a volumului acumulărilor vărsate la buget.

Plafonul de credit, în concordanță cu nevoile reale de fonduri

Conf. dr. Gheorghe Filip. — Actualul mecanism economico-financiar este menit, după cum a subliniat și tov. E. Luchian, să asigure folosirea judicioasă a tuturor resurselor pe care le administrează fiecare unitate economică și, implicit, utilizarea cu eficiență maximă a fondurilor financiare, iar, pe această bază, menținerea echilibrului financiar atât la nivel microeconomic cât și macroeconomic.

Necesitatea constituirii fondurilor unităților economice, cu preponderență pe seama rezultatelor propriei activități, ca și utilizarea de către acestea, în anumite proporții, a creditelor bancare este demonstrată din punct de vedere teoretic și deplin confirmată de activitatea economică concretă. Se impune însă aplicarea unor soluții adecvate pentru armonizarea diferitelor surse de formare a fondurilor și cointerensare întreprinderilor în gospodărirea lor rațională, astfel încât să fie evitate deze-

chilbrele ce apar sub forma golurilor sau excedentelor de resurse bănești.

De altfel, starea de echilibru financiar, chiar dacă este corect reflectată în bugetul de venituri și cheltuieli, depinde în fapt de modul cum se cheltuiesc resursele bănești; ea se constituie ca o rezultantă a bunei funcționări a mecanismului economico-financiar. Sub acest aspect, observăm că extinderea autofințării în cadrul actualului mecanism economico-financiar, deși nu duce la eliminarea împrumuturilor bancare, poate contribui, prin valențele sale cu caracter stimulat, la combaterea incapacității de plată — expresie a dezechilibrului financiar al întreprinderii, inclusiv la eliminarea plăților restante și a creditelor nerambursate la scadență.

Existența plăților restante dovedește că în fapt se folosesc fonduri suplimentare, peste nivelul aprobat, atrase de la terți, iar datorită relațiilor reciproce dintre întreprinderi are loc transmiterea incapacității de plată de la una la alta, ca reacție în lanț și, dacă avem în vedere situația ce se creează prin acordarea creditelor pentru refacerea capacității de plată la întreprinderile implicate, se ajunge la sporirea nejustificată a fondurilor bănești angajate pe întreaga economie. De aceea, **considerăm că o soluție mai convenabilă ar putea fi menținerea pe credite curente a sumelor acordate pentru reînțregirea fondurilor aferente livrărilor de mărfuri etc. și peste termenul maxim actual — în funcție de valoarea documentelor de decontare neincasate din vîna cumpărătorului, care să fie obligat a achita și dobînda plătită de furnizor la aceste credite.**

Totodată, apreciem că este pe deplin justificat ca plafonul de credite curente, ce se stabilește în concordanță cu nevoile reale de fonduri pentru îndeplinirea planului întreprinderii în condițiile unei activități normale, fără imobilizări, să fie diminuat cu creditele nerambursate la scadență. În situația inversă se produce o dublă creditare în sumă echivalentă creditelor nerambursate în termen — separate în cont distinct, odată sub această formă și a doua oară în cadrul plafonului de credite curente, întreprinderea beneficiind pe ansamblu, necontrolat, de fonduri mai mari decît cele aprobate, în sumă egală cu imobilizările, fenomen ce poate afecta starea de echilibru financiar la nivel macroeconomic. Opiniile exprimate în cadrul dezbaterii conform cărora prin deducerea creditelor nerambursate la scadență din plafonul de credite curente, alături de perceperea dobînzii majorate la aceste credite, ar reprezenta o dublă sancțiune pentru întreprinderi este neîntemeiată. Diminuarea plafonului de credite curente cu împrumuturile nerambursate asigură încadrarea în limita fondurilor aprobate corespunzător sarcinilor de plan și este impusă și de cerințele menținerii stării de echilibru financiar la nivel macroeconomic, iar dobînda majorată vizează evitarea situațiilor nedorite, de folosire neadecvată a resurselor. Se urmărește astfel cointerensarea unităților economice în a lua măsuri grabnice pentru eli-

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚA

(Continuare în pag. 23)

Autoaprovizionarea teritorială

CONTRIBUȚIA COOPERĂȚIEI DE CONSUM LA VALORIFICAREA RESURSELOR AGRICOLE LOCALE

ÎN LUMINA principiilor autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, în fiecare localitate, în fiecare fermă, în fiecare întreprindere se iau măsuri pentru a se valorifica la un nivel superior toate terenurile cultivabile, pentru a crește numeric și calitativ efectivele de animale. Paralel cu preocupările legate de sporirea producției de cereale, carne și lapte, în unitățile agricole socialiste, un accent deosebit se pune pe valorificarea rezervelor existente în gospodăriile populației.

Multe județe și localități au cîștigat o experiență bogată în procesul de autoaprovizionare și datorită măsurilor luate pentru ca cetățenii să-și asigure singuri, în curți și grădini, de pe loturile de pămînt pe care le au în folosință, principalele produse pentru consumul propriu și să contracteze cantități importante la fondul de stat. Sprijinirea producției agroalimentare în cadrul acestui tip de gospodării este necesar să se facă — de către consiliile populare, consiliile unice agroindustriale, organele de conducere și de îndrumare a agriculturii, cooperația de consum și organizații — în forme diverse, cores-punzătoare fiecărei localități și categorii de producători. Acest efort este pe deplin justificat dacă avem în vedere faptul că, prin rezervele de care dispun, gospodăriile populației pot să-și sporească considerabil aportul la aprovizionarea populației cu produse agroalimentare.

Un rol important în asigurarea cu produse agroalimentare a tuturor localităților țării îl are **sistemul de autoaprovizionare** — componentă a autoconducerii și autogestiunii unităților administrativ-teritoriale, element caracteristic pentru orientarea în profil teritorial a producției agricole vegetale și animale în actuala etapă.

Acționînd în spiritul orientărilor și indicațiilor tovarășului **Nicolae Ceaușescu** privind dezvoltarea producției agricole, vegetale și animale, pentru îmbunătățirea aprovizionării populației conform cerințelor unei alimentații raționale, lucrătorii ogoarelor, locuitorii comunelor județului Giurgiu se află în faza finală a lucrărilor de toamnă, inclusiv pregătirile pentru recolta anului viitor.

Sporirea contribuției unităților agricole socialiste din județul Giurgiu, a gospodăriilor populației, la creșterea producțiilor de legume, zarzavaturi, carne, ouă și alte produse agroalimentare a constituit preocuparea principală a consiliilor populare, potrivit răspunderilor și îndatoririlor rezultate prin reglementările legale privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială.

O contribuție de seamă la sporirea producției agricole în gospodăriile populației o are **cooperația de consum**. La nivelul județului gospodăriile populației sînt sprijinite în vederea creșterii numărului de păsări și animale, a producției de cartofi, fructe și cereale, sfeclă de zahăr, floarea-soarelui ș.a. Acțiunea concretă constă în: asigurarea de purcei, pui de o zi, iepuri mătăci, furaje, avansuri în bani, materiale de construcție, semințe, răsaduri, unelte agricole etc.

Astfel, pentru anul 1981 cooperația de consum a dispus de un efectiv de 300 de scroafe (de la care s-au obținut produși ce au constituit obiectul unor contracte încheiate cu populația pentru 1 200 de purcei), precum și un efectiv mătăci de 300 de iepuri (ai căror produși sînt destinați crescătorilor proprii și gospodăriilor cetățenilor). Sînt în curs de amenajare și dare în funcțiune 10 incubatoare pentru pui (cu o capacitate de 100 mii de ouă pe an) ale cooperației de consum; puii urmează a fi distribuiți în județ gospodăriilor populației, în vederea creșterii lor pentru consum propriu și pentru livrare pe baza contractelor încheiate cu statul.

Ca urmare a sprijinului acordat, gospodăriile populației au predat unităților cooperației de consum din județ **importante cantități de produse agricole**: circa 60 tone de miere, peste 500 tone de legume, peste 340 tone de fructe, porcine în greutate totală de 250 de tone, ovine echivalînd cu 60 de tone, peste 50

de tone de carne de pasăre, circa 4 milioane de ouă, precum și fulgi de pasăre ș.a.

Obținerea de produse agroalimentare în cantități mai mari decît nevoile proprii de consum din fiecare localitate a făcut posibilă realizarea unui excedent ce a majorat fondul de marfă desfăcut pe piețele orașelor. Din contractările și achizițiile de la gospodăriile populației din mediul rural, pe piețele municipiului Giurgiu s-au desfăcut, în perioada 15 septembrie—31 octombrie, importante cantități de legume. Astfel, din zona agricolă a comunelor Toporu și Hotarele au fost predate cooperației de consum 16 000 kg de gogoșari, 500 kg de ardei kapia și peste 3 000 kg de vinete. Exemple semnificative oferă și gospodăriile din comunele Cornetu (care au predat peste 3 700 kg de morcovi), Iepurești și Toporu (circa 7 700 kg de gogonele). De asemenea, au fost desfăcute 2 000 kg de ceapă (în cea mai mare parte de la gospodăriile populației din comuna Dărăști), 440 kg de usturoi (comunele Dărăști și 30 Decembrie) și 220 kg de fasole uscată (comuna Creaca).

Unitățile cooperației de consum din județ au preluat de la gospodăriile populației din mediul rural și au predat pentru prelucrare (pînă la 31 octombrie) circa 350 tone de semințe de floarea-soarelui și peste 2 900 tone de sfeclă de zahăr, producătorii primind echivalentul acestora — 125 t de ulei și peste 246 t de zahăr. Totodată, au fost preluate pentru semiindustrializare 200 de tone de fructe și s-au prelucrat pentru consumul intern al județului 15 t de castraveți, 30 t de gogonele, 4 t de ardei gras și 60 t de varză.

Cooperația de consum contribuie, în mod direct, și la **sporirea producției zootehnice**. Astfel, la finele trimestrului III unitățile sale dispuneau de 205 purcei și 1 800 de păsări, iar pînă la aceeași dată predaseră statului 600 t de carne de porc și 450 kg de carne de pasăre.

Prin dezvoltarea mai accelerată a producției vegetale și animale în gospodăriile populației, se vor realiza nu numai îmbunătățirea autoaprovizionării în profil teritorial, la nivelul fiecărei localități, ci și livrarea unor cantități mai mari de produse la fondul de stat. Pe această cale, în 1982 se vor prelua de la producătorii individuali, pe baza sistemului de contractări și achiziții, 940 tone de carne (de porcine, ovine și pasăre), 320 t de legume, 80 t de cartofi, 490 t de fructe, peste 70 t de miere, cantități însemnate de ouă și alte produse.

Pe linia prevederilor recentelor decrete ale Consiliului de Stat, se acționează de pe acum pentru ca în 1982 să crească sensibil atît producția de sfeclă de zahăr și de floarea-soarelui, cît și cantitățile preluate pentru industrializare de la gospodăriile populației, astfel încît locuitorii din mediul rural să fie aprovizionați cu cantități îndestulătoare de zahăr și ulei.

Cerințele autoconducerii și autoaprovizionării în profil teritorial fac necesară desfășurarea unor complexe acțiuni organizatorice, de realizare și repartizare a fondului de produse alimentare, de natură să asigure satisfacerea echitabilă a nevoilor de consum ale întregii populații, atît de la orașe, cît și de la sate.

Unul din produsele alimentare a cărui dirijare spre zonele de consum implică multă răspundere este **piinea**. Pentru locuitorii satelor din județul Giurgiu, unde se practică cultura grîului, este firesc ca — așa cum s-a stabilit prin Decretul Consiliului de Stat — aprovizionarea cu piine să se asigure pe plan local, din resurse proprii ale populației — prin prelucrarea cantităților de cereale primite de la cooperativele agricole de producție în raport cu munca depusă și cu producția realizată, ca și din recolta obținută de pe loturile personale. Este de datorita consiliilor populare comunale, a unităților agricole de a organiza pe plan local brutării care să prelucreză produsele cerealiere pe care le dețin locuitorii satelor.

Județul Giurgiu deține o bună experiență în extinderea rețelei de **brutării satești**. În cadrul cooperativelor agricole de producție funcționează 13 brutării, iar în cadrul unităților cooperației de consum — alte 23. Începînd cu anul 1982 se vor mai înființa încă 12 brutării în cadrul cooperației de consum și circa 22 aparținînd unităților agriculturii cooperatiste. Semnificativ este faptul că aceste noi unități sînt preconizate să funcționeze folosind combustibil solid și forță de muncă locală.

Brutăriile satești ce urmează să aprovizioneze populația rurală a județului Giurgiu (circa 253 000 de persoane) asigură o multitudine de avantaje, printre care: reducerea timpului necesar fabricării piinii, diminuarea consumului de combustibil, asigurarea unor produse proaspete și de calitate, evitarea transportului. Prin măsurile de extindere a rețelei de brutării se va reuși aprovizionarea cu piine practic a tuturor locuitorilor satelor, evitîndu-se deplasările inutile. Organizarea producției și desfacerii piinii în mediul rural influențează și aprovizionarea populației urbane, căci întreaga cantitate de piine repartizată orașelor se distribuie locuitorilor acestora.

Gh. N. IOSIF

Autoaprovizionarea teritorială

Coordonate economice și sociale
ale agriculturii montane necooperativizate

ÎN CADRUL strategiei generale a partidului și statului nostru, de dezvoltare a tuturor ramurilor producției materiale, agricultura constituie o ramură de bază, acordându-i-se în acest cîncinal o atenție prioritară, ca una din resursele principale și permanente ale creșterii economice, în general și de asigurare a hranei populației și a unei game largi de materii prime pentru industrie, în special. Avînd ca finalitate sporirea aportului agriculturii în cadrul economiei naționale, noua revoluție agrară accentuează orientarea cu privire la necesitatea ca, paralel cu dezvoltarea agriculturii de stat și cooperatiste, să se asigure condițiile necesare pentru creșterea producției agricole și în gospodăriile populației, în cadrul cărora un loc însemnat îl dețin gospodăriile agricole individuale, situate cu precădere în zonele de deal și de munte.

Prin poziția sa geografică în zona de întrepătrundere a unor mari unități geografice ale Europei, prin climatul său continental-temperat și prin calitățile solurilor, în mare parte fertile, teritoriul României prezintă condiții propice pentru dezvoltarea economică a tuturor zonelor naturale ale țării, inclusiv a regiunilor de deal și de munte. Acest teritoriu are următoarea repartiție pe zone mari de relief: munții ocupă circa 30%, dealurile aproximativ 37%, iar cîmpiile 33%.

Din spațiul agricol al țării, zonele de deal și munte ocupă 44%.

Dimensiunile economice ale agriculturii gospodăriilor individuale

COMPONENTĂ importantă a celui de-al patrulea sector al agriculturii, **gospodăriile agricole individuale au un însemnat rol economic-social**, deținînd — împreună cu loturile individuale ale membrilor C.A.P. și gospodăriile personalului muncitor din mediul rural — aproape 1,7 milioane ha de teren agricol (din care 490 mii ha arabil, 560 mii ha pășuni, 670 mii ha finete, 57 mii ha livezi, 11 mii ha vii) și un efectiv important de animale (aproximativ 1 milion de bovine, 2,3 milioane de ovine, 900 mii de porcine și cca. 11 milioane de păsări).

În condițiile aportului statului cu material biologic superior, în perioada 1965—1980 producțiile medii la hectar au crescut la cartofi de la 5,5 la 12,3 t, la legume de la 6,6 la 15,0 t, iar producțiile medii animaliere — la lapte de la 1 294 la 2 363 litri/vacă, la lînă de la 1,8 la 2,3 kg/oaie, la ouă de la 86 la 134 ouă/găină, la miere de la 10 la 17 kg (la o familie de albine). **Plafonele de producție obținute de gospodăriile agricole individuale se apropie de unele produse vegetale și la majoritatea produselor animale de nivelele obținute pe ansamblul agriculturii**, la lapte de vacă depășindu-l substanțial. Aceste realizări, obținute în condițiile unei baze tehnico-materiale mult inferioare celei de care dispune agricultura socialistă, evidențiază viabilitatea sistemului de agricultură practicat de gospodăriile individuale, care valorifică din plin pajiștile naturale ca suport material al activității lor economice și gunoiul de grajd ca pivot al procesului de fertilizare. În acest context, pe fondul principalei funcții a agriculturii, de a asigura produsele necesare consumului fiziologic normal al întregii populații, **sporirea producției animale și de fructe — direcții hotărîtoare ale dezvoltării agriculturii din zonele colinare și montane — evidențiază locul și rolul important al gospodăriilor agricole individuale din aceste zone în asigurarea cantitativă și a structurii calitative necesare a rației de hrană, care solicită o proporție mai mare a produselor animaliere, a fructelor și legumelor.**

La nivelul resurselor economice menționate și în sistemul de agricultură practicat, gospodăriile agricole individuale realizează, din producția totală pe țară: aproximativ 7% la grâu și porumb, 23% la cartofi, 9% la legume, 28% la fructe, 19% la lapte, 12% la lînă și 16% la ouă. De remarcat însă că, față de cuantumul de producție realizat, acest sector al agriculturii participă la fondul de stat cu ponderi, proporțional, sensibil mai reduse, în-

deosebi la lapte și lînă. Rezultă, deci, rezerve însemnate de **valorificare, de către gospodăriile individuale, a unor produse agricole la fondul centralizat al statului**, care ar încadra mai substanțial sectorul micii producții de mărfuri din agricultură în sfera prevederilor actelor normative privind constituirea, repartizarea și folosirea în județe a resurselor pentru aprovizionarea populației cu carne, lapte, legume și fructe, în sfera măsurilor stabilite prin recente decrete ale Consiliului de Stat, referitoare la autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială, precum și la asigurarea în bune condiții cu produse agricole.

Cele 1 561 mii de gospodării agricole individuale, situate în 373 de localități complet cooperativizate și 227 de localități parțial cooperativizate, însumează o populație de aproximativ 3,5 milioane de persoane, din care însă 52% sînt inapte pentru muncă (copii și bătrîni), această caracteristică a structurii forței de muncă avînd implicații economice și sociale evidente.

Caracteristici ale cadrului natural, economic și social

GRADUL ÎNALT de parcelare și nivelul ridicat al pantei creează premise puțin favorabile desfășurării unor activități agricole rentabile în zona de munte. Astfel, cu titlu de exemplu, menționăm că în județul Bistrița-Năsăud suprafețele maxime ale parcelelor gospodăriilor individuale variază, pe categorii de folosință, între 0,01 ha la arabil și 0,07 ha la finete. În același județ, 83% din terenul arabil și 100% din viile din cadrul acestui sector al agriculturii se situează pe teritorii cu pantă de 19—26% și aproape 10% și pe teritorii cu înclinația pantei de peste 26%. Solurile sînt puțin fertile, cu exces de umiditate și acide.

În aceste condiții ale cadrului natural, în procesul creșterii economice pe ansamblul agriculturii, zonele montane se încadrează într-o competiție inegală ca posibilități cu celelalte regiuni ale țării, fapt pentru care gospodăriile agricole individuale din spațiul colinar și montan trebuie să fie sprijinite de societate. În acest sens, Programul F.A.O. cu privire la dezvoltarea regiunilor defavorizate consideră ajutorul statului în rentabilizarea agriculturii montane nu ca o alocatie de subzistență, ci ca o modalitate de compensare a costurilor ridicate și a nivelului redus al producției, în scopul cointeresării agricultorilor din aceste zone în vederea valorificării mai depline a resurselor naturale și umane. În același cadru al problemei menționăm că la baza politicii statului nostru cu privire la dezvoltarea agriculturii în zonele colinare și montane se află concepția profund umanistă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, privind necesitatea omogenizării social-economice în profil teritorial, necesitatea egalității în primul rînd în **domeniul economic**, subliniind că nu poate fi egalitate acolo unde este inegalitate economică.

Dacă în agricultură în general, datorită diferenței dintre timpul de muncă și timpul de producție, fondul de timp este utilizat incomplet, pentru zonele colinare și montane — ca efect a caracterului relativ mai puțin intensiv al agriculturii —, timpul de lucru în gospodăriile agricole individuale are un pronunțat caracter parțial. Astfel, raportînd volumul total al lucrărilor din gospodăriile agricole individuale la potentialul de lucru anual al forței de muncă existente, rezultă o utilizare de circa 40% a fondului de timp total al acestora. În aceste condiții, agricultura necooperativizată din aceste zone eliberează constant forța de muncă pentru activitățile neagricole. Numai

Tipuri zonale de agricultură în gospodăriile agricole individuale

	Structura categoriilor de folosință (%)					Structura culturilor (%)					
	Arabil	Pășuni	Finefe	Vii	Livezi	Grâu	Porumb	Cartofi	Legume	Plante de nutret	Densitatea animalelor la 100 ha (U.V.M.)
Carpații Meridionali ai Olteniei și Munteniei	35,6	31,1	28,0	1,4	3,9	0,1	76,1	7,4	3,9	7,0	43
Carpații Meridionali ai Transilvaniei	29,1	18,2	50,4	0,2	2,1	21,8	48,0	12,9	3,7	13,6	41
Carpații Orientali ai Moldovei	23,5	17,5	57,4	0,9	0,7	0,5	56,5	16,6	3,1	20,7	53
Carpații Orientali ai Transilvaniei	30,3	12,4	56,0	0,1	1,2	8,6	33,4	24,2	2,8	16,2	64
Podișul Transilvaniei	44,5	5,6	47,3	0,7	1,9	17,0	38,0	15,3	4,6	18,1	68
Podișul Moldovei	80,0	9,2	4,8	4,6	1,4	0,1	70,5	10,0	10,3	9,1	87
Cîmpia Tisei	67,1	3,4	27,0	1,0	1,5	19,8	47,4	10,8	5,8	11,7	84
Podișul Dobrogei	75,8	—	—	24,0	0,2	1,4	51,7	13,8	22,5	10,6	...
Cîmpia Română	80,0	3,9	0,2	8,5	7,4	6,2	59,1	6,4	14,5	7,9	...
Medie pe țară	33,1	16,9	45,1	0,8	4,1	12,2	51,0	13,6	4,3	12,9	53

că într-o serie de localități de deal-munte, datorită fluxurilor prea intense de migrație a populației agricole apte de muncă, îndeosebi a bărbaților, calitatea forței de muncă rămasă în agricultură se deteriorează, constatîndu-se un proces de îmbătrînire și feminizare a acesteia. În cadrul fenomenului migrației populației agrare din zona necooperativizată a agriculturii, mai frecventă se dovedește a fi migrația temporară, sub forma navetismului zilnic sau săptămînal.

În vederea stabilizării în zonă a forței de muncă necesare dezvoltării creșterii animalelor și pomiculturii — ramuri de bază ale agriculturii din gospodăriile agricole individuale — se practică și este necesar să se intensifice unele **activități agricole și neagricole complementare**, ca: meșteșugurile, artizanatul, grădinăritul, apicultura, sericicultura, creșterea animalelor mici pentru blană și carne. De asemenea, se preconizează organizarea unui cadru economic adecvat, care să permită **asigurarea unui volum de muncă în localitățile necooperativizate**, pe măsura potențialului de forță de muncă existent în aceste localități, prin diversificarea ocupațiilor, pe următoarele căi: organizarea, transferul și dezvoltarea unor **activități industriale**, amplasîndu-se astfel de obiective în zonele necooperativizate; utilizarea producătorilor agricoli ca **muncitori forestieri și cărași** în unitățile de exploatare și prelucrare a lemnului; organizarea activităților de **prelucrare și valorificare superioară a materiilor prime locale**, actualizarea ocupațiilor tradiționale cu privire la prepararea unor produse lactate — diferite sortimente de brînză — și a unor preparate de carne; extinderea **activităților meșteșugărești** (lemnărie, rotărie, fierărie, lăcătușerie etc.), precum și a celor **artizanale**, de artă populară, **prestări de servicii** —, toate acestea urmînd să se efectueze în **ateliere meșteșugărești** și îndeosebi în cadrul **muncii la domiciliu**; organizarea **activității turistice** în localitățile de munte cu valoare peisagistică, prin asigurarea confortului necesar în gospodăriile individuale.

Tipuri zonale ale agriculturii

PE FONDUL caracterului zonal al agriculturii, determinat de condițiile naturale, economice și sociale, se conturează și în sectorul gospodăriilor agricole individuale unele tipuri de agricultură, caracterizate prin **structuri de producție diferite**. Determinarea acestora s-a efectuat în opțiunea fundamentării planului în profil teritorial, diferențiat pe teritoriu cu privire la structura și plafoanele de producție, conducînd la orientarea structurilor și a dimensiunilor **contractărilor la fondul de stat** și generînd direcțiile și formele de **cooperare între gospodăriile agricole individuale și întreprinderile agricole socialiste**. În această opțiune s-au determinat tipurile de agricultură pe teritoriul gospodăriilor agricole individuale, menționate în tabel.

Sub aspectul structurii categoriilor de folosință, climatul continental moderat din arcul transilvănean al Carpaților — carac-

terizat prin deficit de căldură și excident de umiditate, favorizînd dimensiuni mari ale pășunilor — generează un tip de producție agricolă predominant pastoral, alături de cultura pomilor. Climatul continental cu nuanțe de excesivitate din zona colinară și montană din Oltenia, Muntenia și Moldova, determinînd un raport hidrotermic mai favorabil, conduce la un tip de agricultură mai complex (pastoral-pomicol-agricol).

În ceea ce privește structura culturilor, la nivel republican, dintre principalele culturi cerealiere se remarcă o proporție redusă a grîului în raport cu porumbul, care ocupă peste jumătate din totalul terenului arabil. În profil teritorial, atît în zonele montane cit și în cele de podiș și de șes, grîul se regăsește cu o pondere sensibil mai mare în spațiul teritoriului transilvănean și al Banatului, în timp ce în arealele agricole ale Olteniei, Munteniei, Moldovei și Dobrogei prezența grîului este doar simbolică. Factorul tradiție explică în parte proporțiile atît de diferite ale culturii grîului, în condițiile în care favorabilitatea acestei culturi este mai mare în ultimele zone menționate.

Dimensiunile economice în general reduse la care se situează în prezent cultura grîului în gospodăriile agricole individuale se datoresc unui complex de factori socio-economici. Țăranii din zonele necooperativizate ale agriculturii — îndeosebi cei care lucrează în cadrul unor activități neagricole în orase, dar locuiesc în mediul rural — se aprovizionează, pînă acum, cu făină, piine și alte produse de panificație de la magazinele satești sau de la oras, nefiînd deci stimulați în cultivarea grîului pe terenurile proprietate individuală. Totodată, lipsa mijloacelor de mecanizare a lucrărilor, pe care le solicită această cultură, în situația insuficienței forței de muncă apte și a atelajelor necesare, constituie o cauză importantă ce a frînat extinderea în general a **cerealelor păioase**, chiar și a secarei, ovăzului și orzului de primăvară, plante care găsesc în aceste zone condiții relativ mai bune de cultură decît grîul. Inexistența unor mașini de semănat și a secerătorilor cu tracțiune animală și batozelor pentru treierat, în situația în care stațiunile pentru mecanizarea agriculturii nu participau deloc la lucrări sau o făceau doar într-o proporție insignifiantă, reprezintă deci, unul dintre principalii factori limitativi în extinderea culturii cerealelor păioase în gospodăriile agricole individuale.

În spiritul indicațiilor secretarului general al partidului, apare necesară **urgentarea aplicării unui complex de măsuri**, începînd de la **introducerea cu caracter de masă a soiurilor de grîu adecvate agriculturii montane** și terminînd cu **aportul mai substanțial al unităților de stat în procesul de mecanizare, în aprovizionarea cu mașini pentru tracțiunea animală, cu unelte manuale, pesticide și îngrășăminte chimice**.

Reconsiderarea locului acestei culturi în peisajul agriculturii din zonele colinare și montane va permite gospodăriilor

N. BRAȘOVEANU

(Continuare în pag 16)

Autoaprovizionarea teritorială

Structuri eficiente de producție în alimentația publică

UN CICLU EFICIENT: prelucrarea centralizată a produselor agroalimentare și a altor materii prime culinare ● livrarea de semipreparate și preparate, de la secțiile de preparare centralizată, la cantine și restaurante ● colectarea resturilor de la preparare și trimiterea lor la gospodăriile anexă ● utilizarea lor în hrana animalelor și păsărilor, în gospodăria anexă ● folosirea deiecițiilor de la animale, ca îngrășămint pentru terenurile cultivate cu legume în aceste gospodării

ALĂTURI de celelalte activități comerciale și de prestări de servicii alimentația publică a cunoscut în ultimii ani o dezvoltare susținută. Astfel, față de anul 1975, în 1979, s-a înregistrat o creștere a desfacerilor de circa 40 la sută. Programul de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții prevede ca la nivelul anului 1985, alimentația publică să presteze servicii în valoare de 49 miliarde de lei, corespunzătoare unei creșteri de circa 50 la sută față de 1979.

Creșterea eficienței economice, dar mai ales sociale a acestei activități presupune anumite restructurări atât în orientarea ofertei (ponderea producției culinare în totalul acesteia), cât și în mo-

* Primirea și recepția materiilor prime și auxiliare, depozitarea și conservarea acestora, eliberarea și transportul lor către secțiile de producție, pregătirea unor materii prime în vederea fabricației, fabricația propriu-zisă și livrarea produselor finite și a semipreparatelor.

dul de organizare a producției, pentru a putea valorifica în mod optim resursele de materii prime, inclusiv reciclarea acestora prin producția gospodăriilor anexe.

Intrucât problemele vizând structura ofertei în alimentația publică au fost analizate cu alt prilej în paginile revistei, în cele ce urmează ne propunem să demonstrăm eficiența deosebită a **prelucrării industriale a materiilor prime agroalimentare în mari complexe de producție, care să aprovizioneze centralizat unitățile de alimentație publică** (cantine, restaurante, unități tip „Gospodina” etc.).

Concepția modernă a complexelor de producție

COMPLEXELE de producție reprezintă ansamblurile de laboratoare de diferite profile necesare unei anumite rețele de consum colectiv dintr-un oraș (sector). Concepția funcțională a acestor unități este caracterizată de mai multe trăsături principale — cum ar fi, de exemplu: profilul complex de producție (aceste unități pot executa prelucrarea primară a materiilor prime de origine vegetală, ca și a celor de origine animală — tranșare etc.), produc semipreparate reci și calde, fructe semiconservate, pregătesc preparate culinare finite și produse de cofetărie-patiserie); posibilitatea de a se obține o mare diversitate de sortimente; capacitate mare de producție; dotarea cu mașini și utilaje specifice de înaltă productivitate, cu posibilitatea de a se asigura o gamă diversificată de pregătire; includerea în fluxul tehnologic general a procesului de evacuare și depozitare a deșeurilor, ca proces distinct de celelalte procese tehnologice generale*).

În aceste complexe de producție, prin pregătirea centralizată a materiilor prime stringerea și folosirea deșeurilor se poate face cu mai multă ușurință și cu mai multă eficiență (în ce privește ciheltuilele de transport, organizarea prin fluxul tehnologic a recuperării deșeurilor, asigurarea condițiilor de igienă etc.). De pildă, în unele țări, în cadrul complexelor de producție culinară există secții specializate pentru pregătirea centralizată a cartofilor, legumelor, cărnii, peștelui, păsărilor, vînatului, produselor de patiserie, cofetărie, a preparatelor calde etc.

În secția de pregătire centralizată a cartofilor, spre exemplu, procesul tehnologic se desfășoară pe următoarele etape: depozitarea în depozitul de tranzit pentru scurt timp; sortarea cartofilor după mărime, cu ajutorul sortatoarelor; spălarea și curățarea lor mecanică; curățarea manuală, pe benzi rulante; cîntărirea; livrarea cartofilor curățați sau introducerea în băi de stabilizare pînă în momentul livrării; recuperarea deșeurilor și depozitarea acestora în vederea livrării. Toate operațiile sînt mecanizate, iar transportul produselor între diferitele utilaje se face pe benzi rulante. Tratamentele în baie de stabilizare (folosind

o soluție de bisulfid de sodiu 0,3%, în care cartofii trebuie să stea un minut) prelungește la 36 de ore durata de folosire a cartofilor curățați. În comparație cu pregătirea descentralizată, fluxul mecanizat permite creșterea productivității muncii cu 80% și o recuperare mai eficientă a materialelor secundare.

În secția de pregătire centralizată a legumelor procesul tehnologic este, de asemenea, complet mecanizat și cuprinde următoarele utilaje: mașinile de spălat specifice diferitelor tipuri de legume; benzi rulante pentru transportul de la mașina de spălat la cea de curățat; mașini specifice de curățat; cîntare și vase de transport; containere pentru recuperarea țăturilor deșeurilor (de la legume vîrzoase, foi, păstăioase, rădăcinoase etc.). Organizarea secțiilor de preparare centralizată a legumelor este economică numai atunci cînd distanța pînă la punctul de consum nu este mare, astfel ca legumele curățate să poată fi folosite în producție în maximum 24 de ore (legumele pregătite pentru prelucrarea termică au o durabilitate limitată, dincolo de care pierd din conținutul de vitamine și componente nutritive).

Avantaje însemnate oferă majoritatea categoriilor de secții de pregătire centralizată, inclusiv sub aspectul respectării gramajelor și normelor calitative.

Considerăm că o atenție deosebită trebuie să se acorde celor pentru preparate calde prăjite. Este cunoscut faptul că unele preparate prăjite exercită o atracție senzorială deosebită asupra unui foarte larg segment de consumatori. Este vorba în mod deosebit de cartofii prăjiți și de gogoși. Acestea sînt consumate cu multă plăcere în special de copii, al căror organism este însă mai puțin rezistent la influența grăsimilor ce au servit la mai multe prăjiri succesive. Schimbarea periodică a grăsimii folosite cu alta proaspătă, în funcție de reacțiile chimice produse, este considerată ca o problemă rezolvată la nivelul secțiilor de pregătire centralizată a preparatelor calde prăjite. În același timp grăsimea folosită poate fi valorificată în scopuri industriale (de exemplu, la fabricarea săpunurilor).

Premisele unei industrii de reciclare

TOATE deșeurile colectate de la diferitele secții ale acestor complexe de producție pot fi utilizate la hrana animalelor din mari gospodării anexe, bine dotate și situate în apropierea unităților de producție centralizată.

În același timp, deiecițiile rezultate de la animale se pot folosi ca îngrășămint naturale pentru terenurile de cultură a legumelor din gospodăriile anexe sau la obținerea de biogaz, care servește la fierberea hranei animalelor sau la încălzirea unor sere plasate în apropiere.

Eficiența economică a utilizării deșeurilor din alimentația publică în hrana animalelor (în comparație cu situația cînd aceste resturi alimentare sînt vindute la preturi derizorii — cca 0,20 lei/kg) este incontestabilă.

În municipiul București, deșeurile din alimentația publică provin de la 475 de unități din care: 184 restaurante, 32 cantine-restaurant, 16 cantine uzinale, 197 unități de învățământ și 46 unități de sănătate. Cantitatea de deșeuri alimentare livrată și utilizată în hrana animalelor se ridică la cca. 20 tone zilnic.

Deși cantitativ ar acoperi necesarul, din punct de vedere calitativ, adică al valorii nutritive, datorită deficiențelor în sistemul de preluare și transport aceste resturi nu reușesc să acopere mai mult de 50—60% din hrana animalelor, fiind necesară completarea cu nutrețuri concentrate sau alte furaje. Cele 475 de unități aprovizionează cu deșeuri alimentare 78 de gospodării anexe, situate în municipiul București și în comunele învecinate din sectorul agricol Ilfov. Repartizarea acestor gospodării pe sisteme de alimentație publică este următoarea: alimentației publice din sistemul Ministerului Comerțului Interior îi revin 27 gospodării anexe (din care 25 pentru creșterea porcilor și 2 pentru păsări), alimentației publice din unită-

țile turistice — două complexe (unul pentru creșterea porcilor și altul pentru păsări), iar sistemul colectiv de consum format din cantine-restaurant, cantine uzinale, cantinele unităților de învățământ și sanitare, 49 de complexe (44 de gospodării anexe pentru creșterea porcilor și 5 pentru creșterea păsărilor). Cele 78 de gospodării anexe aprovizionează cu carne unități de alimentație publică din Capitală, cantinele I.T.B. și cele studențești. În primele 10 luni ale anului, ele au livrat 247,5 t carne de porc și 8,2 t carne de pasăre.

Această cantitate nu reprezintă însă decât mai puțin de o cincime din cea care va fi livrată anual de către aceste complexe, în momentul când deșeurile alimentare de la toate unitățile de alimentație publică vor fi utilizate la hrănirea animalelor.

Având în vedere că prin utilizarea în hrana animalelor a resturilor alimentare rezultate de la cantine-restaurant, cantine uzinale, creșe, câmine, cantinele unităților de învățământ și de sănătate, gospodăriile anexe pot produce carne la

un preț mult mai scăzut decât în fermele unităților agricole, eficiența economică a colectării acestor deșeuri este incontestabilă. În plus, în gospodăriile anexe pe lângă creșterea animalelor se practică și cultivarea legumelor, ceea ce dă cantinelor-restaurant posibilitatea să-și rezolve problema aprovizionării cu unele legume de cerere curentă.

Deși se cunosc avantajele acestor gospodării, totuși mai sînt cantine-restaurant care nu au organizat colectarea resturilor. Este necesară, deci, mai multă inițiativă din partea tuturor sistemelor enumerate ce au în subordine unități de alimentație publică, pentru a înființa gospodării anexe și a utiliza cât mai eficient deșeurile alimentare în hrana animalelor.

O primă condiție pentru obținerea de rezultate mai bune o constituie însă concentrarea și centralizarea prelucrării primare a deșeurilor, prin crearea de complexe de producție care să deservescă unitățile de alimentație publică.

Maria MAXIM
Solomon HORNAR

Coordonate economice și sociale ale agriculturii montane neocooperativizate

(Urmare din pag. 14)

agricole individuale să vină în întimpinarea măsurilor prevăzute în recentul Decret al Consiliului de Stat, referitoare la asigurarea în completare, de la fondul de stat, a unor cantități de pâine și făină. Prezența în proporție mai mare a cerealelor păioase ar însemna și o cantitate mai mare de țărțe — finalitate deosebit de importantă, în condițiile aprovizionării insuficiente cu furaje concentrate a acestei categorii de gospodării agricole.

Se constată, totodată, și o pondere foarte mare a porumbului, depășind chiar proporțiile care s-ar cuveni acestei culturi în agricultura irigată din zonele de șes. Evident, la nivelul unor producții medii reduse și al solicitărilor mari pentru acest produs (atît în hrana animalelor, cît și pentru industrializare și în alimentația umană), gospodăriile agricole individuale aplică un sistem extensiv de cultură, lărgind spațiul destinat acesteia în scopul satisfacerii cît mai depline a nevoilor de consum. Numai că o astfel de practică economică include o doză însemnată de risc, factorii climatici neîndreptînd astfel de dimensiuni ale acestei culturi în agricultura montană; în cei mai mulți ani, porumbul nu ajungea la maturitate. În aceste condiții, considerăm că aportul statului în asigurarea cu porumb a țăranilor individuali din zonele de deal și de munte ar trebui să fie mai diferențiat, în raport cu favorabilitatea acestei culturi pe teritoriu. Reducerea ponderii porumbului în agricultura de deal și de munte la proporțiile determinate de condițiile ecologice ar permite introducerea la dimensiuni mai mari a culturii rapiței pentru ulei și a sfecele de zahăr — facilitîndu-se astfel auto-aprovizionarea acestei categorii de gospodării cu ulei și zahăr.

Sintetizînd aspectele prezentate cu privire la organizarea producției agricole în gospodăriile individuale din zona colinară și montană, se constată că principala componentă a producției vegetale o reprezintă pajistile, iar dintre plantele de cultură care

întrețin condiții ecologice favorabile: cartoful, ovăzul, seacă, griul și orzul (mai ales cele de primăvară), sfecla, guliile, varza furajeră și legumele criofile.

În cultura intercalată se cultivă și se preconizează extinderea fasolei, cartofilor și dovlecilor. În scopul asigurării aportului proteic în hrana animalelor se dovedește necesară extinderea cultivării trifoiului roșu și alb pînă la altitudinea de cca. 1 200 m

Integrarea procesului creșterii economice

CONSIDERÎNDU-SE că la scară regională, înapoierea sau dezvoltarea reprezintă un fenomen global, abordarea procesului creșterii economice trebuie să fie zonală și integrală, privind activitatea economică și socială a întregului teritoriu dat, a tuturor ramurilor, solicitîndu-se în acest scop implantarea în mediul rural a unor activități industriale, meșteșuguri, servicii. În scopul ca agricultura să nu sufere influența unor strangulări în amonte sau în aval, este necesar ca ea să se integreze în mod organic într-un program sau plan de dezvoltare de ansamblu a mediului rural, care să permită aprovizionarea cu produse necesare agriculturii, prelucrarea și desfacerea produselor agricole. În acest context, pornindu-se de la considerentul că în zona montană există o interacțiune — generatoare de cerc vicios — între subdezvoltarea globală pe de o parte și rămînerea în urmă a agriculturii pe de altă parte, agricultura din această zonă nu poate fi viabilă decît cu condiția de a fi integrată dezvoltării economico-sociale globale, ceea ce presupune și realizarea unei infrastructuri economice adecvate — drumuri, alimentări locale cu apă, asigurarea de energie electrică (în primul rînd prin valorificarea forței apei și vîntului).

Așadar, dezvoltarea regiunilor montane neputînd fi sectorială, agricultura trebuie să intre în simbioză cu alte activități locale și fizionomia ei fiind considerate în relație cu celelalte activități regionale, cu ansamblul agriculturii, cu comerțul exterior.

Pentru agricultura montană se consideră utilă o politică specifică, adaptată realităților acestor zone, în vederea compensării condițiilor mai puțin favorabile; sprijinul economic al statului acordat acestor colectivități umane pentru funcția socială de populare și întretinere a spațiului montan, va avea efecte economice și sociale importante pe plan național, valorificînd la un nivel superior un potențial de mare însemnătate.

Mutații fundamentale în consumul populației (III)

TININDU-SE seama de tendințele manifestate în ce privește consumul diferitelor categorii de alimente și comparând nivelul și structura consumului alimentar realizat în prezent cu cerințele alimentației raționale, pot fi evidențiate unele direcții de acțiune pentru ca evoluția în continuare a consumului de alimente să se realizeze în concordanță cu aceste cerințe.

Direcții de realizare a unui consum alimentar rațional

PORNIND de la realitățile dezvoltării economico-sociale a țării, apare astfel necesar ca evoluția consumului de alimente în perspectivă să nu aibă drept consecință creșterea pe mai departe a numărului de calorii ci, dimpotrivă, în funcție de modificările previzibile în structura demografică și socioprofesională, să se realizeze un consum mediu zilnic rațional de calorii. Acest lucru este posibil în condițiile în care consumul alimentar se află într-o etapă dinamică a evoluției sale prin accentuarea modificărilor de ordin structural, calitativ favorabile realizării unui consum alimentar rațional. Asemenea modificări structurale, în concordanță cu cerințele alimentației raționale, pot fi rezultatul evoluției diferențiate a consumului diferitelor grupe de alimente. Astfel, scăderea mai accentuată a consumului de cereale față de ritmurile realizate pînă în prezent, precum și față de tendințele prefigurate pentru perspectivă — scădere posibilă îndeosebi ca urmare a înlocuirii aportului caloric și proteic al acestora cu cel al unui complex de alimente în continuă creștere (carne, lapte, ouă, fructe) alimente care au o valoare nutritivă ridicată și mai complexă în comparație cu cerealele — ar avea drept consecință nu numai normalizarea, ci și echilibrarea consumului de calorii și principii nutritive.

Este cunoscut faptul că la acest consum România depășește substanțial țările cu care ne-am comparat și cu mult nivelul mondial de saturație. Este adevărat, așa cum am arătat, că încă din anul 1967 a început să se manifeste și la noi o tendință pozitivă, de scădere a consumului de cereale. Reducerea însă în această perioadă cu numai 37 kg a consumului de cereale pe locuitor, în condițiile în care consumul mediu anual de alimente care pot înlocui cerealele a crescut, în aceeași perioadă, cu 32 kg carne, cu 55 litri lapte, 139 bucăți ouă, 52 kg legume, 33 kg fructe etc. este încă insuficientă. Scăderea mai accentuată în perioada următoare a consumului de cereale pe locuitor apare nu numai pe deplin posibilă pentru motivele menționate mai sus, ci și necesară, în vederea realizării unui consum normo-caloric echilibrat din punctul de vedere al principiilor nutriției și al substanțelor minerale, în concordanță cu cerințele alimentației raționale.

De asemenea, scăderea mai accentuată a consumului de cereale, prin disponibilitățile care s-ar crea pe ansamblul economiei și utilizarea lor în hrana animalelor sau cu alte destinații, ar avea efecte pozitive asupra creșterii consumului altor categorii de alimente, mai bogate în principii nutritive și, deci, a creșterii mai accentuate a calității consumului. După unele calcule, reducerea consumului alimentar al produselor din cereale din țara noastră la o dată și jumătate față de cel reali-

zat în R.F. Germania și utilizarea cantităților astfel disponibile în hrana animalelor producătoare de carne ar contribui la apropierea nivelului consumului nostru de carne de cel al acestei țări.

Pe lângă posibilitățile pe care le oferă reducerea consumului de cereale în consumul alimentar al populației, pentru creșterea consumului de proteine din carne și realizarea unei structuri mai bune a alimentației, rezerve importante în această direcție există în domeniul consumurilor din îngrășătorile de animale; cantitățile de unități nutritive folosite pentru obținerea unui kilogram de carne sînt la noi în țară încă mari în comparație cu alte țări. Reducerea acestor consumuri pentru kilogramul de carne la nivelul mediei ce se realizează astăzi pe plan mondial ar mai asigura o creștere cu circa 10—20 la sută a producției de carne. Pe această linie considerăm că un aport substanțial îl va avea traducerea în viață a prevederilor Decretului Consiliului de Stat privind unele măsuri referitoare la întărirea autoconducerii și autoprovizionării teritoriale.

O direcție însemnată de realizare a unei structuri raționale, echilibrate a consumului alimentar se referă la alimentele care asigură necesarul de glucide. Știut fiind faptul că acest principiu nutritiv este furnizat în cea mai mare parte de alimente din grupa cerealelor, zahărului, cartofilor, fructelor și leguminoaselor boabe, că normele alimentației raționale presupun scăderea, față de situația actuală, a ponderii glucidelor din cereale și o contribuție cît mai mică a alimentelor de tipul zahărului se desprinde o nouă direcție de evoluție a consumului rațional, și anume o creștere mai accentuată a consumului de fructe. Împreună cu legumele acestea reprezintă o sursă însemnată de elemente minerale și vitamine, oferind totodată posibilitatea unei creșteri mai lente a consumului de zahăr.

În ceea ce privește consumul de grăsimi, sporirea rapidă a acestuia — atît în ce privește grăsimile de origine vegetală cît și cele de origine animală — a permis atingerea în prezent a unui nivel mediu pe locuitor care corespunde, în general, cerințelor nutriției raționale. Conform experienței din țările dezvoltate, consumul de grăsimi tinde în general să depășească acest nivel, tendință care are consecințe nefavorabile pentru echilibrul alimentației, impunîndu-se deci o contracarare a ei în perspectivă, realizabilă prin substituirea acestora cu alte produse alimentare, precum și prin îmbunătățirea gastrotehnicii.

O prognoză pentru perspectiva anilor 1990 și 2000, elaborată în Institutul de economie socialistă, arată că, în condițiile dezvoltării viitoare a economiei țării, consumul alimentar va evolua în mod obiectiv în aceste direcții, ceea ce va avea drept urmare îmbunătățirea considerabilă a structurii acestuia și în consecință reducerea necesarului de calorii și proteine în medie pe un locuitor.

Modelul de consum alimentar optim propus ține seama de rezultatele prognozei consumului de alimente în funcție de evoluția previzionată a veniturilor populației, a producției și ofertei de produse alimentare; de principiile generale ale nutriției raționale; de nevoile medii anuale de consum alimentar calculate pentru perspectivă conform normelor fiziolo-

Grigore VĂLCEANU

Institutul de economie socialistă

(Continuare în pag. 23)

Anchetă „R. E.”

PERFECTIONAREA ORGANIZĂRII ȘI CONDUCERII ÎNTRERINDERII — SURSĂ DE EFICIENȚĂ (III)

AMPLIFICAREA preocupărilor pentru perfecționarea organizării și conducerii activității productive reprezintă, pentru fiecare întreprindere, o cerință de maximă importanță, dat fiind că în acest fel se poate aduce o contribuție substanțială la sporirea volumului, calității și eficienței producției cu eforturi minime de investiții, printr-un aport creativ sporit. Cu atât mai mult, cu cât în fiecare unitate economică se poate aprecia că există însemnate rezerve, încă incomplet valorificate atât în ce privește organizarea producției și a muncii, cât și în ce privește practic toate elementele procesului de conducere a activității.

Continuăm prezentarea rezultatelor anchetei efectuate într-un număr de 12 întreprinderi industriale din sectorul 5 al municipiului București*), evidențiind în cele ce urmează principalele probleme care apar în activitatea de perfecționare a organizării și conducerii întreprinderii, cauzele care generează în prezent principalele obstacole, pentru ca pe această bază să punem în lumină modalități concrete de acțiune, soluții și propuneri de sporire a contribuției factorului organizatoric la îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan.

Principalele probleme care se cer prioritar rezolvate

AȘA CUM A REIEȘIT pe parcursul anchetei efectuate, în întreprinderile care au format esanșionul investigației există încă — alături de preocupări însemnate și rezultate bune în desfășurarea procesului productiv — însemnate rezerve în utilizarea la indici înalți a potențialului disponibil. Diversitatea greutăților și lipsurilor care mai apar în organizare și conducere este mare, totuși pot fi conturate câteva probleme principale (tabelul nr. 2) care vor trebui să stea mai mult în atenția specialiștilor din respectivele unități, dat fiind că rezolvarea lor ar reprezenta o sursă însemnată de eficiență.

1 Încă nu s-a ajuns pretutindeni și în mod constant la concentrarea eforturilor organizaționale și de conducere pentru soluționarea problemelor majore, de mare complexitate, de care depinde creșterea sensibilă a funcționalității respectivelor unități industriale și a eficienței activității lor economice. Faptul că în unele întreprinderi, în intervalul de timp analizat, forțele organizatorice și ale conducerii întreprinderii au fost risipite simultan pe o diversitate mare de probleme, nu întotdeauna la fel de importante, fără a exista în ordinea abordării lor o foarte riguroasă scară de priorități a făcut ca uneori, pentru problemele cu adevărat importante să nu existe la momentul oportun suficiente forțe disponibile, care să asigure o rezolvare operativă și eficientă.

*) În prima parte a anchetei am prezentat evoluția principalilor indicatori care caracterizează activitatea de organizare și conducere desfășurată în perioada ultimilor 5 ani în întreprinderile care au format eșanșionul anchetei (vezi „R.E.” nr. 45-1981).

Principalele obstacole în activitatea de perfecționare a organizării și conducerii întreprinderilor

Problema (obstacolul)	Pondere (%) în total greutatea apărute
● lipsa de concentrare a eforturilor pe rezolvarea problemelor majore, de mare complexitate	22
● schimbarea prea lentă a centrului de greutate al activității de perfecționare, de la acțiuni de tip corectiv la cele de tip previzional	20
● preponderența preocupărilor privind realizarea sarcinilor „la zi” ale producției, față de cele de organizare a activităților de cercetare-dezvoltare și comercială	18
● dimensiunea mai redusă a activității de elaborare a unor metodologii proprii, specifice de perfecționare, față de ponderea principiilor și regulilor organizatorice generale	15
● corelarea motivării cu efortul organizatoric	15
● alte probleme	10

Ca urmare, considerăm că din planurile de activitate ale serviciilor de organizare și ale nivelurilor superioare de conducere a unității trebuie eliminate problemele mărunte, care pot fi rezolvate — prin delegare — de către personalul compartimentelor care sînt confruntate cu ele (evident, beneficiind de asistența de specialitate a colectivului de organizare). În acest fel se va asigura axarea activității de organizare și de conducere pe cele mai importante probleme, iar motivul „insuficienței personalului în cadrul serviciului de organizare”, ca explicație a neajunsurilor înregistrate în unele întreprinderi („Metalica”, „Electromagnetica” ș.a.) își va diminua ponderea care i se acordă în prezent ca sursă de greutate în buna desfășurare a activității de organizare (tabelul nr. 3).

2 Schimbarea prea lentă, în unele cazuri, a centrului de greutate al activității de perfecționare a organizării și conducerii producției, de la preponderența acțiunilor de tip corectiv, de adaptare, la cele de tip previzional, de proiectare (tabelul nr. 2) face ca o parte încă însemnată a studiilor și măsurilor organizatorice să vizeze corijarea actualelor structuri și mai puțin proiectarea de soluții organizatorice adecvate pentru noile produse, tehnologii, obiective industriale etc. Uneori, în susi conținutul adaptărilor organizatorice nu reprezintă rezultatul unor soluții prevăzute și pregătite din timp, cu minuțiozitate, ci doar rodul unor ajustări efectuate în condiții de presiune, de criză de timp; la întreprinderile „Vulcan”, „Tinăra gardă” ș.a., desfășurarea normală a activității de organizare și conducere a producției este îngreunată de adaptările care trebuie făcute cit mai rapid cu putință, datorită neritmicității cu care se desfășoară procesul de aprovizionare tehnico-materială sau de cooperare în producție (vezi și tabelul nr. 3).

3 În prezent, preocupările pentru realizarea sarcinilor „la zi” ale planului de producție, dețin o pondere mult prea mare, în defavoarea preocupărilor pentru organizare și conducerea mai eficientă a activităților de cercetare-dezvoltare și comercială. Practic, se poate spune că se are prea puțin în vedere de către factorii implicați (la nivel de întreprindere, centrală și minister), cerința care se manifestă cu tot mai multă vigoare în întreprinderea modernă, ca funcțiunea de producție să-și diminueze poziția preponderentă pe care o deține de la apariția unităților industriale, lăsînd locul unei tratări relativ egale cu a celorlalte funcțiuni, și în special a celor de cercetare-dezvoltare și comercială. Așa se și explică de ce specialiștii de la întreprinderile „Vulcan”, „Autobuzul”, „Aurora” ș.a. desemnează, drept cauze importante ale neajunsurilor în organizare, „întîrzierile în modernizarea unor noi capacități și tehnologii” și „unele necorelări între structura de plan și cea contractuală de aprovizionare și desfacere”.

4 Dimensiunea redusă a activității de elaborare a unor metodologii proprii de perfecționare a diferitelor domenii ale organizării și conducerii științifice a producției, față de ponderea încă mare pe care o au principiile și regulile organizatorice generale, constituie un fenomen anormal. La baza necesității de a inversa acest raport se află creșterea diversității și dinamismul condițiilor în care se realizează astăzi organizarea,

ceea ce trebuie să se reflecte, după părerea specialiștilor participanți la dezbateri, în reducerea sensibilă a valorii operaționale a principiilor și regulilor organizatorice, a căror proliferare în cadrul anumitor centrale industriale creează, în întreprinderile din subordine, o **blocare a inițiativei în organizare**, o minimizare a particularităților unui anumit sector de activitate (problemă sesizată, de pildă, la întreprinderile „Metalica”, I.C.R.E.T. ș.a.).

Tabelul nr. 3

Cauzele apariției principalelor probleme (obstacole) în activitatea de perfecționare a organizării și conducerii întreprinderii

Cauze	Influența specifică (% din total cauze)
● întârzieri față de termenele planificate în modernizarea unor capacități de producție și tehnologii	18
● necorelări între structura de producție și cea contractuală de aprovizionare și desfacere	18
● neritmicitatea în desfășurarea aprovizionării tehnico-materiale	15
● insuficiența motivație a unor cadre pentru efortul suplimentar pe care îl necesită perfecționările organizatorice	15
● insuficiența personalului afectat perfecționărilor organizatorice	12
● instrucțiuni și dispoziții ale unor centrale industriale, care nu tin întotdeauna seama de particularități și blochează inițiativa	9
● cadrele care aplică studiile de perfecționare nu sînt în toate cazurile pe deplin edificate asupra rezultatelor scontate	6
● alte cauze	7

În întreprinderea modernă accentul trebuie pus pe formarea și perfecționarea de specialiști în organizare și cadre de conducere care, pe baza unor teme încheiate cu o deprindere de specialitate, să poată trece la elaborarea de metodologii și soluții adaptate specificului condițiilor din fiecare unitate, desigur, folosind principii și reguli organizatorice și de conducere cu o valabilitate mai largă.

5 Un accent substanțial sporit trebuie pus și pe asigurarea unei motivații corespunzătoare a tuturor factorilor implicați în inițierea, elaborarea și concretizarea perfecționărilor organizatorice și ale activității de conducere a producției. Avînd în vedere că diferențierea veniturilor se realizează în practică prin intermediul încadrării lucrătorilor pe posturi, prin retribuție după cantitatea și calitatea muncii, rezultă că — așa cum s-a subliniat și în alte rânduri în „Revista economică” — problema motivației, a stimulării creativității și receptivității la înnoiri în organizarea și conducerea întreprinderilor reprezintă în esență o problemă de **selectie și încadrare a personalului**, a cărei rezolvare necesită, cu prioritate, **întărirea competenței și responsabilității profesionale** a specialiștilor în probleme de organizare și a cadrelor de conducere. Pentru aceasta, **îndeplinirea atribuțiilor de organizare și creativitate ar trebui să dețină, în toate întreprinderile, o pondere mai mare în promovarea cadrelor tehnice de execuție, în selectarea cadrelor care sînt încadrate în compartimentele de organizare, în toate organele colective de conducere, inclusiv în conducerea directă a locurilor de muncă.**

Directii de concentrare a eforturilor de perfecționare

ALături de determinarea principalelor probleme apărute în activitatea de perfecționare a organizării și conducerii întreprinderii, o deosebită importanță prezintă evidențierea eşalonului ierarhic unde se localizează principalele obstacole în calea înnoirilor. Investigația efectuată a pus în evidență faptul că **principala lipsă de receptivitate, cu cele mai însemnate consecințe în aplicarea studiilor de perfecționare, o manifestă conducătorii direcți ai locurilor de muncă** (șeful de echipă, maistrul etc.). Așa cum rezultă din datele centralizate în tabelul nr. 4, ei se înscriu cu o pondere de circa 31% în totalul greutăților în aplicarea soluțiilor noi de organizare; urmează, pe locul doi, rezistența la nou a lucrătorilor înșiși.

Față de această constatare se impune o observație: procentele prezentate au fost calculate pe baza chestionarelor complete de șefii serviciilor de organizare și de unele cadre din conducerea respectivelor întreprinderi: ca urmare, ele trebuie luate în considerație cu o anumită rezervă, deoarece, cu toată obiectivitatea pe care s-au străduit să o manifeste, se poate presupune că respectivelor cadre de conducere le-a fost mai ușor să accentueze, chiar involuntar, aportul altor categorii de personal din întreprindere la apariția greutăților, decît propriile lipsuri, care nici ele nu trebuie însă diminuate. După părerea noastră în orice caz ponderea greutăților create în activitatea de perfecționare de către compartimentul de organizare din unitate de comisia pe probleme de organizare din întreprindere depășește, cu siguranță, proporția de cîte 4% evidențiată pe parcursul anchetei. Iată numai cîteva dintre acestea: ● calitatea mediocra a unor soluții organizatorice, ● fuga de responsabilitate a unei părți din personal, ● temerile unor organizatori că aplicarea noilor soluții organizatorice va scoate la iveală deficiențele care se manifestă în activitatea lor, ● lipsa de informare a personalului implicat asupra rezultatelor care se obțin prin perfecționările organizatorice ș.a.

Pentru înlăturarea obstacolelor din calea perfecționării activității de organizare și conducere a întreprinderilor, îndiferența de nivelul la care se manifestă, se impune să se aibă mai mult în vedere și soluționarea problemelor legate de:

● neevaluarea judicioasă, în unele cazuri, a rezultatelor acțiunilor de perfecționare planificate, datorită faptului că unele întreprinderi se face un apel încă timid, la instrumente eficiente, cum ar fi graficele Gantt, graficele rețea, graficele bazate pe principiul numerotării inverse ș.a.;

Tabelul nr. 4

Factorii care creează greutăți în aplicarea soluțiilor de perfecționare a organizării și conducerii în întreprinderi

Factori	Pondere (%) în total greutăți
● conducătorii direcți ai locurilor de muncă	31
● lucrătorii înșiși	21
● centrala industrială	13
● ministerul	7
● institutele de cercetare și proiectare	7
● institutele de învățămînt superior	6
● comisia pe probleme de organizare din întreprindere	4
● conducerea întreprinderii	4
● compartimentul de organizare din întreprindere	4
● alți factori	3

● faptul că nu întotdeauna sînt asigurate din vreme toate condițiile materiale necesare efectuării modificărilor organizaționale și nu sînt elaborate complet caietele de sarcini, astfel încît să se evite omisiunile și necorelările;

● coordonarea nu îndeajuns de riguroasă a activităților șefului compartimentului de organizare cu cele ale responsabilului compartimentului beneficiar și cu cele ale cadrului de conducere de nivel superior care le coordonează, ceea ce afectează, în unele întreprinderi, aplicarea eficientă a studiilor de organizare;

● insuficiența folosire a unor tehnici de conducere în vederea lărgirii stimulării morale, cum sînt delegarea sau rotația posturilor. Prin delegarea în mai mare măsură a realizării unor sarcini importante, asociată și cu competențele și responsabilitatea corespunzătoare, se poate asigura mai buna antrenare a cadrelor la realizarea acțiunilor organizatorice, necesitățile de creație, încredere, apreciere fiind astfel satisfăcute. Efecte similare are și accentuarea procesului de rotație a organizatorilor, în special la conducerea diferitelor proiecte de organizare sau de perfecționare a conducerii, ori a unor colective de lucru, procedeu prin care se asigură — pe lângă creșterea eficacității organizării — și ridicarea nivelului de pregătire.

Ion B. POPESCU

prim-secretar al Comitetului de partid al Sectorului 5 al municipiului București

● Într-unul din numerele viitoare ale revistei voi prezenta sinteza opiniilor celor 40 de specialiști participanți la anchetă, referitoare la unele modalități concrete de acțiune, soluții și propuneri de rezolvare eficiente a problemelor apărute în activitatea de perfecționare a organizării și conducerii întreprinderilor industriale.

Consemnări

CONDIȚIA UMANĂ ȘI ECONOMIA DIN PERSPECTIVA VIETII COTIDIENE

VOLUMUL „Condiția umană din perspectiva vieții cotidiene”, datorat lui Petru Pânzaru (Editura Albatros, 1981), vizează direct cele mai diverse sfere ale activității sociale. Autorul este adept al metodei sau „tehnicii” „reducției la esențial”; dacă ar fi să o aplicăm propriei sale cărți, ar spune că aceasta se constituie într-o pledoarie consistentă pentru câteva idei de bază: 1) unitatea dintre cunoașterea „comună” — cunoașterea „teoretică” — și cea „artistică”, iar în cazul cunoașterii „teoretice” — necesitatea depășirii granițelor dintre științe, a unilateralității și parțialității încetățenite în cercetarea socială, studierea a ceea ce în viață este unitar și interdependent, nu în mod fragmentat, segmentat, izolat, ci în unitatea contradicțiilor care explică principalul izvor al mișcării; 2) ceea ce în viața cotidiană constituie esențialul trebuie să se situeze și în centrul științelor despre societate (după autor faptele esențiale sînt: corpul omenesc ca produs mirabil al Naturii și al Societății; trebuințele, limbajul și comunicarea între oameni; psihicul, psihosocialul și valorile care, împreună cu limbajul articulată, conferă societății și omului o specificitate și o originalitate ireductibile (vezi p. 18—19); 3) necesitatea depășirii stării de dispersie — în timp și spațiu — și a slabei cumulativității a cunoștințelor social-umaniste, care macină eficiența lor practică.

„Reducind la esențial”, în cele 3 puncte înscrise mai sus, conținutul atât de bogat al cărții, trebuie să sublinieze că dezvoltarea lor este făcută de Petru Pânzaru cu o risipă de erudiție, talent și ascuțime polemică ce face lectura pasionantă. Nu printre cele mai puțin importante calități este aceea că-l solicită permanent pe cititor să gîndească, îl incită să prelun-

gească ideile cărții sau chiar să-l contrazică pe autor*).

Este pe deplin întemeiată afirmația lui Petru Pânzaru că insistența sa pentru concretul vieții cotidiene „nu se contrapune în nici un fel și în nici un caz reflecției teoretice, filozofice, științifice abstracte” (p. 66). Teză re-luată într-o precizare finală din carte: „micile, nevinovatele ironii la adresa tentațiilor speculative în științele sociale nu trebuie, în nici un caz, interpretate ca antipatie față de demersul științific, față de rigoarea metodologică, față de exegeză și erudiție...” (p. 303). Că așa stau lucrurile ne-o dovedesc solida informare care în text nu apare decît într-o formă „sublimată”, dar este vizibilă pentru un cititor exersat, precum și „microantologii” și „micro-bibliografiile” care încheie fiecare din cele cinci „eseuri”.

În această ordine de idei nu pot să nu subliniez câteva momente caracteristice. 1) Petru Pânzaru nu se „sfiește” ca odată cu investigarea literaturii de peste hotare, de pe pozițiile programatice ale Partidului Comunist Român, să acorde o atenție cu totul specială punerii în valoare a cercetărilor românești; e de reținut acest aspect cu atât mai mult cu cît s-a profilat o tendință de a citi (în orice caz de a cita) o anumită literatură din străinătate și de a subaprecia și uneori chiar a ignora rezultatele propriului nostru front de cercetare; departe de noi gîndul de a pleda pentru o „autarhie teoretică”, dimpotrivă, dar cunoașterea propriei cercetări este, după opinia noastră, o condiție indispensabilă unei deschideri largi spre un dialog real, consistent. 2) El nu se „sfiește”, de asemenea, ca odată cu luarea în considerare a unei bogate literaturi din ultimul deceniu să recurgă masiv la autori „mai vechi”, — începînd cu grecii antici și insistînd asupra lui Marx — căci nu are complexul acolora care acum 20—25 de ani scriau lucrări compuse din citate, pentru ca acum să ignore aproape complet pe Marx și pe Lenin (în perioada cînd prezența lor în cultura mondială este mai intensă decît ori-cînd în trecut). Poziția lui Petru Pânzaru are o întemeiere mai profundă în constatarea sa despre slaba cumulativitate a cunoștințelor în științele social-umaniste. În timp ce „cumulativitatea cunoștințelor științifice veridice despre societate și om este nu numai o posibilitate virtuală, ci și o stringentă necesitate. Autori succesivi sau contemporani, dacă nu s-au ignorat „agresiv”, atunci s-au contrazis cu acuitate derutantă pentru cititori. Dar,

așa cum demonstrează istoria scrisă fără prejudecăți a autocunoașterii umane, la toți autorii importanți găsim propozițiuni, adevăruri (adesea umbrite de mari erori) care pot fi selectate, reținute, cumulate spre binele (progresul) științelor și mai ales spre binele oamenilor. E o operă care rămîne de făcut. E o operă care **trebuie neapărat făcută**” (p. 24—25). 3) Petru Pânzaru se înscrie într-un curent mai larg ce critică cu vehemență „economismul”, „îngustimea economicistă” etc. Spre deosebire de multe alte cărți, aceste „blesteme” nu se rostesc de pe pozițiile unui „politism vulgar” al altei îngustimi „de breaslă” (sociologism, psihologism unilateralizant etc.) sau al unui „globalism” fad și ineficace. Luarea în considerare a acestei literaturi „neeconomică” devine tot mai necesară pentru știința economică în perioada accentuării vocației ei sociale, cu atât mai mult cu cît, sub imperiul cerințelor practicii și al logicii dezvoltării științei, are loc, pe nesimțite, o „economicizare” a celorlalte științe, în primul rînd a celor sociale (proces adesea voalat tocmai de ascuțimea criticilor la adresa „economismului”).

Revenind la volumul în discuție, „micile și nevinovatele ironii” la adresa economiei nu pot să ascundă realitatea că autorul nu se limitează la a pleda pentru „depășirea barierelor”, dar face el însuși pași esențiali „peste granițe” și, judecînd după modul în care este informat în domeniul economic, mesajul său pentru interdisciplinaritate are acoperire forte. El cunoaște pe Galbraith, Samuelson, Georgescu-Roegen, Dobrescu și numeroși alți economiști. Să adăugăm că Petru Pânzaru selectează cu grijă date de maximă relevanță din sursele cele mai autorizate (vezi de pildă cifrele de la p. 32—33), cunoaște lucrări de statistică, documente U.N.C.T.A.D., F.A.O., U.N.E.S.C.O. etc. O privire mai atentă asupra lucrărilor autorilor citați demonstrează, între altele, că profesionalizarea crescîndă a cercetării economice conține în sine antidotul la poziția „îngust-economicistă”, că vocația pluridisciplinară a economiei politice, prezentă încă de la primii săi pași, nu este ireductibil opusă procesului firesc al adîncirii specializării cercetării.

Trecînd la observațiile ce vizează mai direct economia, vom constata la început că P. Pânzaru subliniază că economicul, fiind un factor determinant, este determinat la rîndul său și de factori de ordin natural și conchide: „...tocmai pentru că în procesul, de mult aflat pe rol, între mate-

* Iată un exemplu: insistînd asupra triplicului „observație cu ochiul liber, literatură științifică, literatură beletristică”, ca sursă validă de cunoaștere a omului, a vieții sociale, a condiției umane, autorul este tentat să sublinieze în special asemănarea dintre cele trei izvoare și mai puțin să stabilească și unele deosebiri; la un moment dat (p. 111) el scrie: „Deschide oriunde vrei un roman și reține o propoziție oarecare. Fii sigur că aceeași propoziție, în alt context, o vei găsi și în alte zeci de romane”. Cred că aici se trece peste o mare deosebire dintre literatura științifică și cea beletristică: istoria științei ne arată, în toate domeniile, că adeseori una și aceeași descoperire a fost făcută concomitent sau succesiv de cîțiva autori independent unul de altul. Dar în artă și literatură situația este alta: dacă, de exemplu, Eminescu n-ar fi scris „Luceafărul” atunci nescris ar fi rămas, căci nici un alt poet al lumii nu ar fi putut să realizeze miracolul împerecherii unicat a cuvintelor.

rial și spiritual sînt destui avocați ai «părții materiale, economice», doresc să mă situez de partea celor ce... pledează pentru cîștigarea «procesului» de către valorile spirituale, culturale, educaționale» (p. 290).

Pe de altă parte, linia cea mai rezistentă a argumentației sale se înscrie în ideea că trebuie să milităm pentru sensul uman al economiei ca și al tehnologiei, că economicul nu trebuie și nu poate fi rupt din contextul tuturor celorlalți factori materiali și naturali. În această optică abordează autorul o serie întreagă de subiecte de maxim interes pentru economist; printre acestea citez pledoaria pentru un nou calcul economico-social, trebuințele, ciclicitatea și altele. Petru Pănzaru se situează în rîndul acelor autori care militează pentru o gestiune socială care să instituie un nou calcul din perspectiva generală a costurilor și a avantajelor pe termen lung pentru specia umană, în locul tendinței actuale de a extinde la scara economiei naționale procesul simplu de calcul folosit la nivelul întreprinderilor.

Trebuințele „materiale-spirituale” sînt pe larg tratate în lucrare și ele prezintă pentru economist un interes deosebit, cu atît mai mult cu cît în teoria economică trebuințele nu au căpătat locul ce li se cuvine (judecînd în funcție de acuitatea lor în „viața cotidiană”), iar pe de altă parte „se conturează ca presantă sarcina extrem de grea de a «revoluționa» nu numai modul de producție, dar și modul de consum” (p. 128—129).

O altă problemă generală cu rezonanțe specifice în științele economice tratată de Petru Pănzaru este aceea a interdisciplinarității, a cărei necesitate se accentuează continuu în condițiile unor bariere încă deosebit de puternice. „În familia științelor în genere, a științelor social-umaniste în speță, a intrat discordia, dihonnia. Membrii uneia și aceleiași familii se ignoră... A sosit de mult timpul să se facă ordine, să se reînfrîpe dialogul, unitatea, coeziunea din familia științelor în genere, a celor social-umaniste în particular. A sosit timpul «reînțoarcerii fiicelor rătăcitoare»” (p. 59). Problema este într-adevăr acută și

pentru economie: pe de o parte, economia politică păstrează și acum în toți porii țesutului ei adîncile urme ale legăturii cu filozofia-mamă; pe de altă parte însă, în mod inevitabil ea avea să se distanțeze de filozofie printr-un proces firesc de autonomizare și specializare. Mai mult, în însuși interiorul științei economice s-au produs și se produc diferențieri, diversele ei ramuri se autonomizează la rîndu-le; este suficient să consultăm manuale reprezentative de economie politică, economia ramurilor, statistică, contabilitate etc., pentru a vedea că „dihonia” nu e de suprafață: lipsește un sistem categorial universalizat, una și aceeași categorie are sensuri diferite în diferite științe și aceasta în virtutea unor factori esențiali ai evoluției științei economice. Nu întîmplător dispunem de multe dicționare economice specializate, dar lipsește un Dicționar economic general. Utilizînd terminologia lui Petru Pănzaru, trebuie însă să afirmăm că și pentru domeniul economic timpul „reînțoarcerii fiicelor rătăcitoare” a sosit. Această „reînțoarcere” are două nivele: primul este legat de realizarea unei noi revoluții în economia politică, care să desăvîrșească actualele restructurări și care, între altele, ar conduce la un sistem categorial unitar, avînd corespondențe directe în toate ramurile științei economice. Dar nu trebuie să așteptăm în mod pasiv realizarea acestui salt, care are propriul său ritm interior și va putea fi desăvîrșit doar în deceniile viitoare; după părerea noastră este pe deplin posibil — și necesar — ca pe baza progreselor obținute în cercetare să se poacă de pe acum la o încercare de punere de acord a sistemului categoriilor cu care operează diverse domenii ale științei economice, astfel încît o comunicabilitate funcțională să fie stabilită între acestea. Astfel va fi potențată însăși vocația pluridisciplinară a științei economice în general.

Unul din demersurile principale ale cărții este acela că teoreticianului din științele social-umaniste îi este de folos procedeele medicului care, înainte de a da un diagnostic, stă de vorbă, ascultă, privește, pe scurt consultă ne-

mijlocit, direct, pe pacient, utilizînd cunoștințele sale teoretice pentru a descoperi tratamentul (p. 84). Teza se interesează cu aceea subliniată de Georgescu-Roegen și anume că „apare de neînțeles ideea că nu ne putem încrede în om ca instrument în procesul cunoașterii. În mod curios, fiziicienii sînt conștienți de handicapul lor, adică de faptul că nu pot chestiona natura... Dacă, prin absurd, un fizician ar putea sta de vorbă cu electronii, ar refuza oare să-i întrebe: de ce săriți? Cu siguranță că nu”. (Legea entropiei și procesul economic. Editura politică, 1979, p. 380).

Petru Pănzaru subliniază: „să consideri pe nespecialist, pe omul de rînd — informat, inteligent și reflexiv, căci pe el îl am întotdeauna în vedere aici — ca un aliat în procesul autoconducerii sociale — iată una din premisele aplicării în practica vieții sociale a cuceririlor teoretice ale științelor sociale” (p. 85).

Concluzia de mai sus, cel puțin în cazul economiei, ar putea fi continuată și într-o altă direcție; în actualele condiții, mai mult decît în trecut, progresul teoriei economice nu poate fi rezultatul exclusiv al cercetărilor întreprinse de un număr restrîns de savanți, oricît de înzestrați ar fi ei, fără luarea în considerare a rezultatelor miilor și miilor de cercetări economice și tehnico-economice întreprinse în condițiile societății socialiste. Este suficient să menționăm că numărul total al economiștilor cu studii superioare este de multe zeci de ori mai mare decît al celor din rețeaua de cercetare, pentru a ne da seama de marea potențial de creație, de gîndire, de imaginație care trebuie mai bine utilizat pentru soluționarea marilor probleme cu care ne confruntăm în economie.

Prin problematica abordată și prospețimea ideilor susținute, prin mesajul ei, recenta carte a lui Petru Pănzaru se cere a fi citită cu toată atenția și de economiști. Și sîntem siguri că va fi o lectură pe cît de utilă, pe atît de plăcută.

Tudorel POSTOLACHE

Rolul și funcțiile creditului

(Urmare din pag. 11)

minarea cauzelor care generează imobilizările, iar pe măsura readucerii fondurilor corespunzătoare în circuitul economic se reîntregește și plafonul de credite curente.

Corelație între fonduri proprii și credite

Aștefani Laurențiu, inspector la Succursala județeană Iași a Băncii Naționale — Sînt unități nou înființate la care producția este „finanțată” exclusiv pe seama creditului bancar. Astfel, la Combinatul de utilaj greu din Iași, nivelul absolut al creditului este de aproape jumătate de miliard lei; nu-

mai dobînda curentă în anul 1980 s-a ridicat la 14 milioane lei. Fondurile proprii au reprezentat numai 3 milioane lei. Dacă la înființare întreprinderea ar fi fost dotată cu fonduri proprii în proporție de 50% din mijloacele normale, s-ar fi eliminat o serie de cheltuieli care au reprezentat dobinzile bancare, activitatea s-ar fi realizat pe baze rentabile. În acest sens, propunem asigurarea încă de la înființare a unui anumit nivel al fondurilor proprii unităților noi, care-și desfășoară activitatea în paralel cu lucrările de investiții ce se execută în continuare.

Combinatul de utilaj greu pentru care se investesc 14 miliarde lei ocupă un teren a cărei taxă de utilizare este de 7 milioane lei și în primul an de activitate (cînd s-au investit doar 2.9 miliarde lei și s-a obținut o producție marfă

doar de 200 milioane lei anual), și în al patrulea an de activitate, de pildă, cînd producția va atinge 900 milioane lei. Este normal ca, avînd un nivel atît de diferențiat al cheltuielilor indirecte, combinatul să suporte întreaga taxă asupra terenului din primul an de activitate cînd parte din teren nici nu era utilizat? Rezultatul unei asemenea situații a fost intrarea unității în pierdere cu toate influențele negative pe care acestea le au asupra gestiunii economice. De aceea, propunem să se plătească această taxă proporțional cu capacitățile intrate în funcțiune anual.

Reducerea planurilor de investiții a atras după sine rămînerea pe stoc la furnizori a unor utilaje rămase fără desfacere asigurată. Propunem creditarea acestor stocuri la beneficiar care să suporte și dobinzile aferente, avînd în vedere că furnizorii nu poartă nici o „vină” în sistarea sau reducerea investițiilor la solicitările cărora a răspuns, chiar exemplar.

Metodologie de analiză comparativă
a țărilor dezvoltate
și a celor în curs de dezvoltare

CEREREA FINALĂ – CRITERIU DE APRECIERE A DEZVOLTĂRII ECONOMICE

DATORITA implicațiilor practice deosebite, alături de cele teoretico-științifice, studiile asupra creșterii și dezvoltării atât la nivel național cât și regional și mondial s-au multiplicat în ultima vreme. Unii cercetători optează pentru abordări de natură globală a problemicii dezvoltării; alte investigații sînt desfășurate în manieră preponderent analitică urmărindu-se cu prioritate surprinderea mecanismelor economico-sociale în intimitatea lor. Spre acest gen de probleme și-a îndreptat atenția și un grup de cunoscuți economiști germani — Gerd Focke, Rudolf Pernicky, Herbert Schnell, Vincenz Timmermann — într-un studiu*) publicat sub egida Universității din Kiel.

Autorii cercetării și-au propus să determine care sînt factorii ce influențează la nivelul structurilor economice, al mecanismelor economico-financiare, adîncirea decalajelor ce separă țările în curs de dezvoltare de țările dezvoltate**). Unul dintre elementele

*) Gerd Focke, Rudolf Pernicky, Herbert Schnell, Vincenz Timmermann „International Economic Development and Resource Transfer”, Edited by Herbert Giersch.

**) Din punct de vedere metodologic autorii au urmărit să realizeze, folosind tabele input-output, o analiză comparativă a structurilor țărilor dezvoltate economice și a celor în curs de dezvoltare. Matricea input-output a fost aplicată în cazul a 78 de țări. S-a considerat că realizarea unei analize comparative presupune explicarea diferențelor ce apar în cazul fiecărui input separat și care privesc, în principal, diferențele din domeniul tehnologic, din sistemul de prețuri și la nivelul proporțiilor economice. Autorii nu au analizat fiecare coeficient în parte procedînd la o comparație a analizelor structurale ale tabelului complet input-output, apreciată drept singurul mod practic de a explica schimbarea structurilor economice în procesul dezvoltării.

Analiza comparativă a structurii întregului ansamblu de segmente intermediare ale tabelelor input-output ridică problema comparării unei serii largi de informații din fiecare tabel, simultan. Urmărind rezolvarea problemei în cadrul cercetării s-a optat pentru două modalități de procedură: a) descrierea anumitor trăsături structurale ale unei astfel de tabele printr-un singur număr, apt să sintetizeze toate informațiile cuprinse în tabele pentru o proprietate structurală pusă în discuție și, ulterior, ordonarea acestor valori; b) pentru acele trăsături structurale ce nu pot fi exprimate printr-o singură valoare s-a procedat la derivarea unor serii vectoriale de numere ce măsoară anumite trăsături structurale, realizarea unei comparații a tabelelor în termenii unor asemenea proprietăți structurale, fiind posibilă numai prin punerea în contrast. În această acțiune de comparare de perechi sînt analizate componentele corespunzătoare ale celor doi vectori. Apoi, diferențele înregistrate între toate componentele sînt combinate în funcție de măsura gradului de similaritate (ori nesimilaritate) ale celor două tabele corespunzătoare. O astfel de cifră este denumită „măsura similarității” sau a distanței.

în funcție de care au fost desfășurate analizele îl constituie cererea finală, indicator economic considerat sub trei componente principale: cererea finală totală, consumul privat și exporturile. Opțiunea pentru alegerea indicatorului „cerere finală” drept criteriu de bază al analizei se întemeiază, după cum arată autorii studiului, pe însemnătatea deosebită ce revine cererii finale în procesul dezvoltării economice. Astfel, autorii remarcă faptul că sub aspect istoric, odată cu creșterea veniturilor populației survin schimbări substanțiale în structura cheltuielilor, modificări care, la rîndul lor, au un rol major în determinarea mutațiilor din structura economiei ca întreg.

Interpretarea schimbărilor ce apar în structura cheltuielilor de-a lungul procesului dezvoltării economice pentru țările analizate a evidențiat o grupare distinctă. Astfel, un prim grup statistic înglobează toate țările industrializate incluzînd și țările socialiste și Israelul, în timp ce un al doilea grup cuprinde toate țările în curs de dezvoltare precum și unele țări semiindustrializate cum ar fi Irlanda sau Portugalia.

Urmărind, într-o perspectivă dinamică, evoluția celor două grupuri de state, apar ca semnificative, susțin autorii, două tendințe. În primul rînd, se conturează un proces de accentuare a omogenității la nivelul fiecărui grup de țări (considerat ca entitate distinctă). O altă tendință este aceea de accentuare a decalajului existent între țările dezvoltate, pe de o parte, și cele în curs de dezvoltare, pe de altă parte. Pentru a nuanța interpretarea evoluției acestor procese autorii consideră necesară utilizarea și a altor indicatori cu o sferă de cuprindere mai restrînsă, între care consumul particular și exportul.

Faptul că în cadrul analizei autorii au optat pentru utilizarea indicatorului consum particular se întemeiază pe importanța acestei componente a mecanismului economic pentru dezvoltarea economică privită ca întreg. În același timp a fost luat în considerare și faptul că acest indicator prezintă o serie de facilități de natură metodologică: posibilități sporite de cuantificare; nivelul relativ avansat din punctul de vedere al perfecționării aparatului teoretic; gradul satisfăcător de omogenitate, ceea ce permite desfășurarea unor comparații internaționale.

Potrivit opțiunilor metodologice, indicatorii structurii consumului privat au fost divizați în două grupuri. Primul grup este alcătuit de indicatorii structurii cererii individuale, iar cel de al doilea grup de indicatori de nivel macro. Structura consumului la nivel microeconomic ar fi determinată, se arată în studiu, în principal de nivelul veniturilor consumatorilor, de statutul lor ocupațional, de vîrsta, sexul, dimensiunile și compoziția gospodăriilor precum și de alți factori dependenți de aprovizionarea cu bunuri de consum, de calitatea și disponibilitatea acestora. Întrucît structura consumului la nivel macroeconomic poate fi interpretată ca o medie ponderată a cererilor de consum individual, aceste ponderi se constituie ca un al doilea grup de indicatori.

Analiza grupărilor diverselor state în funcție de acest indicator pune în evidență un grup de țări dezvoltate, a căror structură a consumului particular diferă în mod clar de cea a grupului care include toate țările în curs de dezvoltare (cu excepția statului Costa Rica). Se poate, totodată, remarca faptul, opinează economiștii germani, că acest grup vădește o puternică omogenitate în comparație cu grupul țărilor în curs de dezvoltare. Eterogenitatea mai mare a grupului țărilor în curs de dezvoltare, luate ca totalitate, ar putea fi pusă pe seama unei variații mai largi a veniturilor specifice acestora. Dar există și țări cu un nivel apropiat al venitului pe locuitor și care vădesc mari diferențe în ce privește structura consumului privat, după cum este prezentă și situația inversă. Această stare de lucruri evidențiază importanța pe care o dețin alți factori determinanți ai consumului particular în această ierarhie a veniturilor.

O explicație plauzibilă a relativ accentuatei diferențieri manifestată în grupul țărilor în curs de dezvoltare ar putea fi deosebirile existente în strategiile de dezvoltare. O strategie bazată pe exploatarea resurselor naturale, comparativ cu o strategie orientată în mai mare măsură spre industrializare,

evidențiază marcante diferențieri în structura economiei în ansamblu. La acestea se asociază diferențele existente între distribuția populației după ocupație, statut regional, ca și cele privind distribuția venitului, factori care conduc la o mai mare eterogenitate în structură consumului privat (veniturile obținute în industrie, afirmă autorii, nu sînt doar mai mari dar și mai inegal distribuite decît în sectorul primar).

Un alt element important pe care îl evidențiază analiza întreprinsă de cei patru economiști este și acela că structura consumului particular în țările socialiste prezintă mai multe asemănări cu cea din țările în curs de dezvoltare, în timp ce, pentru cererea finală totală, situația se prezintă exact invers. Datele statistice relevă, de asemenea, că aceste țări nu mai au aceeași mare asemănare una cu cealaltă. Se poate afirma, susțin economiștii germani, că pe parcursul procesului de dezvoltare economică survin schimbări semnificative în structura consumului. Proiectate, la nivelul sistemului economic global, mutațiile ce se înregistrează în sfera

consumului particular determină o accentuare a omogenității în cadrul fiecărui grup de țări — dezvoltate și respectiv, în curs de dezvoltare — dar nu contribuie la apropierea structurilor economice ale țărilor în curs de dezvoltare de cele ale țărilor dezvoltate.

În literatura consacrată dezvoltării economice s-a acordat o mare atenție structurii exportului, un alt indicator în funcție de care autorii au conceput și realizat analiza datorită importanței sale deosebite pentru progresul țărilor în curs de dezvoltare. Pornind de la constatarea că numai în ultimul timp au fost inițiate încercări de a se depăși viziunea relativ statică pe care o oferă teoria avantajelor comparative, urmărindu-se și sesizarea modificărilor ce apar în structura exportului în procesul dezvoltării, în lucrare se avansează ipoteza potrivit căreia în procesul dezvoltării economice se înregistrează schimbări în ce privește determinarea factorilor de producție, deopotrivă sub aspect calitativ și cantitativ, ceea ce conduce la mutații sistematice în struc-

tura exportului. În această conexiune se cere luată în calcul și mărimea fiecărei țări precum și disponibilitatea de resurse materiale ca factori semnificativi pentru structura și nivelul exportului.

Ca o concluzie generală a studiului, afirmă autorii, se poate susține că, din perspectiva indicatorului „consum final” în procesul dezvoltării economice se conturează tendința de accentuare a omogenității în interiorul fiecărui grup de țări — dezvoltate și, respectiv, în curs de dezvoltare — concomitent cu creșterea diferențelor între cele două grupuri considerate ca atare. Într-o perspectivă mai largă, dat fiind faptul că analiza a fost desfășurată la nivel de structură economică, a cărei modificare se realizează în intervale mai mari de timp și implică eforturi economice și financiare deosebite, autorii consideră că deși diferențele între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare se vor menține și chiar adînci.

Cristian POPESCU

Mutații fundamentale în consumul populației

(Urmare din pag. 17)

sive recomandate de nutriționiștii români: de consumul de alimente înregistrat în țările dezvoltate din punct de vedere economic și nivelul de saturație înregistrat pe plan mondial la consumul principalelor grupe de alimente exprimate în unități naturale. Acest model propus prevede o serie de modificări calitative și structurale mai accentuate în consumul alimentar, concomitent cu scăderea consumului mediu zilnic de calorii și cu schimbarea aportului principiilor nutritive și diferitelor grupe de alimente la rația alimentară.

Pirghii de influențare eficiente

REALIZAREA ÎN VIITOR a unui consum alimentar care să exprime satisfacerea deplină a nevoilor științifice determinate precum și implementarea în practică a unui tip de consum alimentar care să corespundă în fiecare etapă exigențelor raționalității presupun ca politica în acest domeniu să urmărească, pe lângă asigurarea condițiilor materiale de bază necesare evoluției firești în această direcție a consumului de alimente, și folosirea corespunzătoare, consecventă, a unor pirghii și instrumente de influențare a acestuia. De altfel, perfecționarea continuă a mecanismului de funcționare a economiei naționale cu incidențe și asupra repartiției și consumului creează cadrul favorabil îmbunătățirii sistemului de instrumente și pirghii care acționează în domeniul consumului populației.

Implementarea unor astfel de tendințe în evoluția viitoare a consumului diferitelor categorii de alimente este menită să contribuie la atingerea treptată a obiectivelor alimentației rațio-

nale. În acest scop, pe baza cunoașterii cât mai bune a tuturor elementelor care pot influența consumul pe termen mai lung sau mai scurt, ținînd cont de capacitatea de adaptare, de receptivitatea față de nou a omului, de influența pe care educația o are în modelarea comportamentului său, este deosebit de importantă elaborarea unei strategii de realizare treptată în practică a consumului rațional. O asemenea strategie presupune armonizarea, în cadrul fiecărei etape de evoluție a consumului, a obiectivului propus cu posibilitățile existente, astfel încît prin măsurile ce se întreprind, prin dirijarea acțiunii diferitelor categorii de factori să se realizeze un pas cît mai mare în această direcție în cadrul fiecărei etape.

Subliniem că modelarea în direcțiile menționate a consumului alimentar, a comportamentului populației este în același timp posibilă. Avem în vedere în acest sens pe de o parte faptul că în perioada care urmează consumul de alimente se află în continuare în faza de creștere, — creîndu-se condițiile pentru realizarea unor modificări structural-calitative substanțiale ale acestuia — prevederile actualului cincinal punînd accentul pe îmbunătățirea structurii și ridicarea calității produselor, pe obținerea unor produse cu un conținut nutritiv ridicat și în sortimente diversificate —, iar pe de altă parte, trebuie ținut, totodată, seama că domeniul consumului alimentar este domeniul în care există cele mai largi posibilități de substituție și complementaritate între elementele sale componente. De asemenea, deși consumul alimentar este în cea mai mare parte un act opțional individual, în economia socialistă, cunoscîndu-i-se legile de evoluție, acesta poate fi influențat astfel încît procesul de saturare să se realizeze în conformitate cu cerințele alimentației raționale, să se evite din evoluția consumului posibilele faze de acumulări excesive, fenomenele de supraalimentație, de disalimentație greu de corectat, cu toate consecințele lor negative asupra stării sănătății populației. Modelarea consumului alimentar al populației, ale cărei posibilități sînt determinate de înseși legile evoluției sale, în condițiile noastre de dezvoltare economico-socială este, de asemenea, favorizată de valențele economiei planificate care are capacitatea să acționeze concomitent și coordonat asupra factorilor de influență a consumului, astfel încît acesta să evolueze în mod firesc și deopotrivă, spre îndestulare și raționalitate.

ECONOMIA de muncă socială, realizarea unor schimburi cu străinătatea cât mai avantajoase — atât economia respectivă cât și avantajele menționate vădindu-se de partea celui puternic — au constituit atât premise, cât și scopuri ale teoriei costurilor absolute și comparative, elaborată de școala clasică engleză. În ciuda unor slăbiciuni metodologice și teoretice, nu o dată remarcate, a caracterului ei deopotrivă particular și cosmopolit, a rolului îndeplinit în ce privește înfăptuirea unei diviziuni internaționale a muncii favorabilă țărilor cu o economie dezvoltată, teoria costurilor absolute și comparative a avut și mai are numeroși susținători.

Iar între adversarii ei tradiționali s-au numărat și se numără teoreticienii a. conceptului de economie națională. Aceștia, de pe poziții naționale și sociale diferite, dar dintr-o perspectivă istorică cu numeroase elemente comune, au supus-o unei severe critici nu fără a-i reliefa și meritele, pe care realmente teoria costurilor absolute și comparative le are. Adeseori, însă, criticile realizate nu au fost însoțite de efortul necesar în direcția constituirii unei alte teorii care să includă elementele valoroase, perene din teoria costurilor comparative și care să răspundă mai pertinent unor realități evidențiate în procesul dezvoltării mondiale. Între cei care au încercat totuși un demers în această direcție și care au ajuns la rezultate apreciate în peisajul mondial al doctrinelor economice, se numără și românii Mihai Eminescu și Mihail Maiorescu, promotori ai teoriei costurilor aferente.

Autorii acestei teorii au demonstrat, cu temeinice argumente economice și istorice, că țările agricole, slab dezvoltate, pot renunța la calea productivă, directă, la producția în interior a diferitelor produse industriale și apela la cea comercială, de procurare indirectă a acestor produse, respectiv la schimbul internațional, numai atunci când productivitatea intrinsecă a agriculturii lor este superioară productivității intrinseci a industriei în aceeași țară. Cum nicăieri și nicioară productivitatea muncii într-o agri-

Problema schimburilor internaționale în optica unor economiști români (I)

cultură slab înzestrată tehnic și slab dezvoltată nu poate fi superioară celei din industrie, rezulta că aceste țări trebuie să-și concentreze o bună parte din eforturile naționale — respectiv să doteze cu factori de producție — acele ramuri, subramuri și produse industriale a căror productivitate se situează peste sau cel puțin la nivelul productivității muncii naționale — evident scăzut într-o economie dominată în mod absolut de o agricultură înapoiată; finalitatea unor asemenea eforturi ar putea fi măsurată prin însăși sporirea productivității muncii în această agricultură.

În concepția respectivă, o asemenea soluție se vădea avantajoasă chiar dacă activitățile industriale pentru care s-a optat, realizarea lor, sînt inferioare în mod absolut sau comparativ — desigur, doar pentru o perioadă — față de străinătate. Se promova ideea potrivit căreia este necesar ca țările care recurg la calea comercială, indirectă de procurare a bunurilor industriale și renunță la cea productivă, directă, să țină seama de aceea că plata mărfurilor importate nu poate fi efectuată altfel decât cu produse agricole ale căror productivități aferente

sînt inferioare nu numai față de străinătate, dar și față de media productivității muncii naționale. Prin urmare, esențial în alegerea căii de urmat, în adoptarea strategiei dezvoltării economico-sociale era considerată nu superioritatea absolută sau comparativă, ci productivitatea aferentă a mărfurilor ce urmează a fi date la export în schimbul celor importate. Se menționa că avantajul căii comerciale nu atîrnă numai de cum cumpărăm, ci în special de cum ne creăm puterea de cumpărare. Maxima „spune-mi nu numai ce cumperi, dar și cu ce plătești, ca să-ți spun dacă cumperi scump sau ieftin” exprimă, sintetic, întregul înțeles și sens al teoriei costurilor aferente.

Să punctăm cîteva din trăsăturile care apropie pe de o parte, și distanțează, pe de altă parte, această teorie de construcția clasică burgheză a costurilor comparative. Punctele comune cu teoria costurilor absolute și comparative ar fi, după părerea noastră, următoarele: a) atât una cât și cealaltă din teorii reprezintă o încercare de fundamentare a necesității așezării comerțului internațional pe baza teoriei valorii-muncă; b) ambele teorii insistă, din rațiuni și în măsuri diferite însă, asupra importanței utilizării factorilor de producție în ramurile și subramurile producției materiale, cu prioritate industriale, cele mai rentabile, această rentabilitate fiind însă diferit interpretată de la o teorie la alta.

În același timp, considerăm că deosebiri principale dintre tezele menționate — distincții de conținut și finalitate — se relevă în fapt că teoria costurilor absolute și comparative, pretinzîndu-se, prin susținătorii ei, o teorie generală, valabilă pentru toate situațiile, în realitate nu întrupește acest atribut, pe cînd teoria costurilor aferente se apropie în mult mai mare măsură de el. Și iată argumente: teoria costurilor comparative operează mai mult cu aspectul cantitativ individual, pe cînd cea a costurilor aferente cu cel calitativ național; cea dintîi consideră importantă superioritatea sau inferioritatea absolută sau comparativă în raport cu străinătatea, în timp ce cea

FIȘE

DR. D. BISTRICEANU C.G. DEMETRESCU E.I. MACOVEI

LEXICON DE FINANȚE-CREDIT, CONTABILITATE ȘI INFORMATICĂ FINANCIAR-CONTABILĂ

VOL. I

Finanțe și credit

● Înscrindându-se în categoria de lucrări de sinteză ce reprezintă instrumente indispensabile activității intelectuale, publicarea unui lexicon reprezentiv, în sine, un eveniment editorial. Cu atât mai pregnant apare acest atribut cînd este vorba de o lucrare de pionierat, așa cum este cazul

„LEXICONULUI DE FINANȚE-CREDIT, CONTABILITATE ȘI INFORMATICĂ FINANCIAR-CONTABILĂ”, publicat de Editura didactică și pedagogică sub semnătura lui Gh. D. Bistriceanu, C.G. Demetrescu, E.I. Macovei. Structurat în două volume — primul consacrat problemelor de finanțe și credit, iar cel de-al doilea explicitînd noțiuni din domeniul contabilității și informaticii financiar-contabile —, lucrarea oferă o informație bogată și de detaliu, cu însemnate valențe explicative, deopotrivă asupra unor categorii și fenomene economice generale cum ar fi autogestiunea economică, creditul etc., cit și asupra unor activități și terminologii specifice domeniului cercetat. Prin numărul mare — circa 6 000 — și diversitatea de termeni prezentați, precum și prin nivelul științific al redactării, Lexiconul se înscrie ca o lucrare de certă valoare practică, larg accesibilă econo-

miștilor, cadrelor tehnice, studenților economiști, tuturor celor angrenați în activitatea practică.

Mecanism economic

● În lucrarea „Hoziaistvennii mehanizm razvıtogo soșializma. Sușcinosti, struktura, problemi i perspektivi” (Mecanismul economic al socialismului dezvoltat. Esența, structura, probleme și perspective), apărută la editura sovietică „Nauka”, 1980, autorul — P.G. Bunici — își propune să determine care ar putea fi principalele direcții de perfecționare a mecanismului economic al societății socialiste într-o etapă mai avansată de dezvoltare. În această perspectivă, relevă autorul, analiza ar trebui desfășurată deopotrivă pe orizontală și verticală. Pe orizontală autorul evidențiază trei grupe de subsisteme: subsisteme funcționale cu caracter general (planul, stimulentele economice, răspunderea, activi-

tatea de control, conducerea economică-administrativă curentă, finanțarea ș.a.); subsisteme funcționale cu caracter special, care acționează în direcția anumitor procese (dirijarea dezvoltării științei și tehnicii, conducerea dezvoltării în profil teritorial, conducerea proceselor demografice, a relațiilor economice externe etc.); subsistemele de asigurare — metodologică, organizatorică, informațională, cu cadre.

Pe verticală, în structura mecanismului economic ar apare, potrivit opiniei P.G.B., subsisteme liniare consecutive ale ciclului de creare și consumare a produselor: cercetările fundamentale, producția bunurilor de consum, repartizarea, circulația și consumul lor. Paralel cu delimitarea pe orizontală a subsistemelor funcționale, autorul evidențiază și

de-a doua găsește hotărâtoare superioritatea sau inferioritatea față de media productivității muncii naționale, față de nivelul absolut al cheltuielilor ocazionale de producerea mărfurilor tradiționale ce urmează să fie date în schimbul mărfurilor cumpărate; teoria clasică propagă liberschimbismul, pe care-l consideră la fel de avantajos pentru țările agricole ca și pentru cele industriale, pe cînd varianta românească, pornind de la realitățile concrete de epocă, îl neagă, demonstrîndu-se cu solide argumente științifice și istorice necesitatea, într-o anumită etapă, a protecționismului și a liberalizării schimburilor pe măsura creșterii gradului de dezvoltare a țării; într-un caz avem de-a face cu o anume justificare a monopolului industrial al occidentului, cu teoretizarea împărțirii lumii în țări industriale și țări agrare și cu mascarea exploatării acestor din urmă state de către cele dintîi pe calea schimbului internațional neechivalent, iar în celălalt caz ne întîlnim cu motivarea amplă și perenă a necesității și posibilității dezvoltării industriei naționale în toate țările pămîntului; o teorie aderă, fără rezerve, la calea comercială, indirectă, de procurare a mărfurilor necesare existenței naționale, alta, din contra, la calea directă, productivă — și firește, raționamentele în acest sens ar putea continua. Fără teama de a greși — sau, în orice caz, de a greși prea mult — putem conchide că teoria costurilor aferente poate fi apreciată, structural și funcțional, drept o variantă originală a teoriei clasice asupra schimburilor internaționale, o contribuție reală și de certă valoare a școlii românești de gîndire economică la dezvoltarea gîndirii economice universale.

Așa cum teoria costurilor absolute și comparative nu s-a născut pe loc gol și dintr-odată, tot așa și varianta românească a costurilor aferente nu a fost creația, exclusivă, a unui singur om. Ea s-a conturat treptat, prin aportul, direct sau indirect, al mai multor teoreticieni ai economiei naționale. Deși a fost intuită de Mihai Eminescu și desăvîrșită de Mihail Manoilescu, contribuția înaintașilor, contemporanilor și urmașilor nu poate fi

trecută cu vederea. Critica la care a fost supusă doctrina clasică burgheză cu privire la schimburile internaționale, ideile industrialiste și protecționiste avansate de o seamă de reprezentanți ai gîndirii economice naționale — desigur formulate cu deosebire în lumina unor cerințe concrete, evidențiate într-o anumită etapă de dezvoltare a țării, în condițiile unui anume climat economic, social, politic, în țară și în lume — au constituit tot atîtea premise și puncte de sprijin pentru autorii teoriei costurilor aferente.

Astfel, D. P. Marțian, unul dintre cei mai cunoscuți industrialiști și protecționiști români din secolul al XIX-lea, susținînd interesele dezvoltării țării într-o lume în care statele puternice, dezvoltate, utilizează producția lor industrială, calea schimburilor internaționale spre a-și menține dominația economică și politică, sau pentru a dobîndi noi teritorii în sfera lor de influență, scria: „Englezului A. Smith îi era ușor de a declama în contra sistemii protecționiste, pentru că industria compatrioților săi nu avea frică pe atunci de concurența altora, ci aștepta numai să pice barierele pentru ca să inunde continentul”.¹⁾ La fel gîndea și B. P. Hașdeu cînd se întreba „De ce oare plugăria franceză nu se dezvoltă pe calea schimbului internațional prin creșterea manufacturii engleze, pe cînd ambele sînt despărțite una de alta, nu prin munți și prin mări, ci de-abia printr-o minecă de apă?”²⁾

Unindu-și glasurile cu D. P. Marțian și cu B. P. Hașdeu, transilvăneanul G. Bariț și M. Kogălniceanu s-au remarcat prin intense eforturi și preocupări, teoretice și politice, în scopul de a acredita cu cit mai multă competență și temeinicie ideea așezării independenței politice a țării pe temelii traicnică a independenței economice, aceasta din urmă clădită cu răbdare și profesionalism în procesul dezvoltării industriei și agriculturii naționale, al întregii economii, în procesul autohtonizării politicii economice. Gh. Bariț, de exemplu, interpret fidel al năzuințelor și condițiilor specifice străvechiului teritoriu românesc de peste Carpați, condiții care l-au obligat să nu se afirme, de la început, ca un promotor ferm al protecțio-

nismului necesar țării în acea etapă a dezvoltării, declara că aplicarea teoriei liber-schimbiste „ar denota sclavia sigură și moartea națională prin sărăcia poporului”.³⁾ La rîndul său, Kogălniceanu, în același timp înalt demnitar, om de știință și industriaș își face cunoscută, de timpuriu, profesiunea de credință arătînd că trebuie „să ne silim din toate puterile, și prin mijloacele cele mai nemerite a crea și a protege industria în țară la noi”.⁴⁾

Meritorii, prin sublinierea caracterului cosmopolit al doctrinei și politicii liber-schimbiste occidentale; prin reliefaarea consecințelor social-economice și politice ce decurgeau din însușirea, propagarea și încorporarea lor în programele naționale de creștere economică; prin recunoașterea necesității dezvoltării industriei în toate țările lumii și prin argumentarea oportunității, posibilității și modalității de creare și fortificare a industriei în țara noastră; remarcabile în ceea ce privește dezvoltarea teoriei economice naționale — cugetările și recomandările celor mai proeminenți protecționiști români (între care și ale celor la care ne-am referit) nu s-au legat totuși într-o construcție teoretică încheiată și unitară asupra schimburilor internaționale — într-o construcție teoretică care să reprezinte, în fapt, un pas înainte față de teoria costurilor absolute și comparative. Aceasta nu înseamnă că ele au fost lipsite de valoare, întrucît au pregătit terenul pentru elaborarea și afirmarea teoriei costurilor aferente, acea teorie pe al cărei certificat de naștere Mihai Eminescu a pus, așa cum am arătat încă de la început, prima semnătură.

conf. dr. Vasile C. NECHITA
Iași

¹⁾ Marțian, D.P., Opere economice, Editura științifică, București, 1961, p. 23.

²⁾ Hașdeu, B.P., Agricultură și manufactură, în Texte din literatura economică în România vol. 1, Editura Academiei, București, 1960, p. 276.

³⁾ Barițiu, G., Cestiunea tarifelor și a convențiilor comerciale în stadiul de astăzi, în „Transilvania”, an. XVII, nr. 9-10, 1/15 mai, 1886.

⁴⁾ Kogălniceanu, M., Convențiunea comercială din 1875 cu Austro-Ungaria, în, Texte din literatura economică în România, p. 326.

„profilul” teritorial (spațial) și cel bazat pe programe, ale conducerii.

Opțiuni energetice

● Definirea unei noi concepții asupra corelației energie-dezvoltare constituie un imperativ pentru toate statele lumii, acesta impunîndu-se în mod deosebit pentru țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol, o-pinează Lincoln Gordon în articolul „Les perspectives énergétiques des pays en voie de développement” reproduș în publicația „PROBLEMES ECONOMIQUES” (numărul din 9 septembrie a.c.) după un text apărut în „The Bulletin of the atomic scientists”. Dacă asupra obiectivului general există un consens: îmbunătățirea randamentului global cu care se consumă energia pe plan național în condițiile asigurării unei creșteri economice susținute, determinarea căilor

concrete pentru înfăptuirea obiectivului amintit se află încă în stadiul tonanților.

Obstacolele ce se cer surmontate, opinează autorul, rezidă și în dificultatea de a exprima în concepte economice cîteva restricții fundamentale: promovarea unei politici globale de economisire a energiei și creșterea ponderii surselor energetice neconvenționale în acoperirea necesarului de energie. Dificultate, susține L.G., întrucît reducerea consumului de energie ridică probleme tehnologice majore implicînd, totodată, și costuri ridicate; pe de altă parte, utilizarea noilor surse presupune adaptarea tehnologiilor de producție la specificul acestor surse energetice, fundamental deosebit de al celor clasice. În aceste condiții, opinează autorul, țările în curs de dezvoltare ar trebui să

promoveze o concepție energetică — și, implicit, asupra dezvoltării — suplă, deschisă unui cîmp cît mai larg de opțiuni posibile, în funcție de evoluția economiei mondiale și de progresul tehnico-științific, de condițiile particulare din fiecare stat.

Seminar internațional

● Între 5-9 noiembrie a.c., la New Delhi s-au desfășurat lucrările celui de-al IV-lea seminar internațional al ziaristilor economiști organizat de forumul ziaristilor financiari din India. În prima zi a lucrărilor, delegatul român Nicoară Ionescu a prezentat pe larg poziția României, a președintelui NICOLAE CEAUȘESCU, cu privire la necesitatea edificării unei noi ordini

FIȘE

economice internaționale. În acest cadru s-a insistat în mod deosebit asupra efectului perturbator pe care dobinzile excesive practicate în prezent îl au asupra relațiilor economice internaționale, asupra diminuării posibilităților țărilor în curs de dezvoltare — și așa reduse — de a înlătura starea de subdezvoltare economică și socială. A fost evocată propunerea României, făcută atît în cadrul Adunării Generale a O.N.U. cît și la recenta sesiune F.M.I.-B.I.R.D., privind stabilirea prin consens a unei limite maxime a dobinzilor de 8%, consimțîndu-se pentru țările în curs de dezvoltare condiții mai avantajoase.

UNITAR: o nouă strategie împotriva subdezvoltării

„RUNDA A TREIA” este formula folosită în prezent de cercetătorii de la Institutul Națiunilor Unite pentru pregătire și cercetare U.N.I.T.A.R., pentru a desemna începutul a ceea ce ei consideră a fi o nouă fază în relațiile Nord-Sud, respectiv orientarea cu precădere a eforturilor către cooperarea între țările în curs de dezvoltare, astfel ca dezvoltarea lor să nu mai depindă exclusiv de concesiile țărilor industrializate. Iată, în continuare, câteva aprecieri ale revistei Development Forum în legătură cu motivațiile care stau la baza noii orientări:

● Cooperarea economică regională și interregională constituie esența actualei etape în lupta pentru dezvoltarea lumii a treia. Cercetătorii de la U.N.I.T.A.R. consideră că acest mod de abordare se va dovedi mai eficient pentru rezolvarea problemelor țărilor în curs de dezvoltare, respectiv cu condiția unei largi cooperări între țările în cauză, precum și cu un sprijin efectiv din partea țărilor dezvoltate. În caz contrar, nu este exclusă posibilitatea apariției unor fenomene de dezechilibru în sistemul schimburilor comerciale internaționale, în producție, în domeniul energiei, al finanțelor, fenomene ale căror efecte nu ar fi în interesul comunității internaționale ci, mai curând, ar duce la agravarea situației dezastruoase în care se află masele cele mai grav afectate, atât din țările în curs de dezvoltare cât și din cele industrializate.

● O nouă „rundă” în lupta pentru dezvoltarea lumii a treia va putea fi lansată în principal din inițiativa a înșeși țărilor în curs de dezvoltare, în urma inventarierii propriilor lor priorități.

● Date fiind dezechilibrul din actuala diviziune internațională a muncii și datoria externă (de peste 400 miliarde dolari) a lumii a treia, independența economică națională este din ce în ce mai greu de realizat și păstrat. Dar, în locul perspectivei adâncirii dependenței față de țările industrializate, țările în curs de dezvoltare pot și trebuie să opteze pentru intensificarea cooperării și interdependenței cu parteneri aparținând tot lumii a treia. Criza economiei mondiale are asupra majorității țărilor în curs de dezvoltare un impact destul de puternic pentru a face ca solidaritatea lumii a treia să devină o problemă urgentă, în interesul lor propriu.

● În ce privește organizarea acestei colaborări, ar fi desigur, greu de presupus — apreciază cercetătorii de la U.N.I.T.A.R. — că circa 130 de țări în curs de dezvoltare s-ar putea constitui dintr-o dată într-un grup de țări cu economie stabilă, echilibrată, cu perspectiva rapidă a depășirii stadiului de subdezvoltare. Mai realist este de a se trece la inițierea mai multor grupări regionale sau subregionale, între care să se stabilească relații de cooperare, pentru ca pe această cale să se ajungă în mod treptat la dezvoltarea economiei țărilor rămase în urmă.

● Referitor la contribuția țărilor industrializate la aceste eforturi, U.N.I.T.A.R. consideră că ele vor trebui să-și canalizeze ajutoarele și programele de asistență către sprijinirea programelor de cooperare inițiate între țările din „lumea a treia”. Tot în acest context, al susținerii inițiativelor Nord-Sud ar trebui să se înscrie și cooperarea Nord-Sud care astfel ar deveni mai

Breviar

● Japonia este cel mai recent partener al O.N.U.D.I. în domeniul finanțării pentru dezvoltare, datorită înființării la Tokio, în acest an, a unui nou serviciu de promovare a investițiilor. Obiectivele noului serviciu se referă la: amplificarea contactelor între promotorii diferitelor proiecte în țări în curs de dezvoltare și eventualii parteneri japonezi; informarea partenerilor japonezi potențiali asupra posibilităților de investiții industriale în țări în curs de dezvoltare; formarea de cadre cu funcții de răspundere pe linia promovării investițiilor, cadre originare din țări în curs de dezvoltare; organizarea de călătorii de studii în Japonia; transferarea unor activități ale întreprinderilor japoneze în țări în curs de dezvoltare.

Serviciul O.N.U.D.I. pentru promovarea investițiilor, de la Tokio — primul de acest gen în Asia — este finanțat prin contribuții ale guvernului japonez la Fondul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială.

● Trei țări industrializate — Norvegia, Suedia și Olanda — au atins și depășit obiectivul de 6,7% din P.N.B. fixat de Adunarea Generală referitor la ajutorul public pentru dezvoltare. Danemarca este aproape de a realiza acest nivel al ajutorului furnizat țărilor în curs de dezvoltare.

O analiză statistică a situației industriale mondiale, publicată de O.N.U.D.I. — care face referiri de mai sus — arată, de asemenea, că Organizația țărilor exportatoare de petrol a devenit o importantă sursă de ajutor pentru dezvoltare. În perioada 1974—1979 țările membre ale O.P.E.C. au consacrat 4% din produsul lor național brut pentru sprijinirea eforturilor altor țări aflate în curs de dezvoltare.

riabilă, chiar în condițiile dificultăților economice care confruntă economiile țărilor dezvoltate. Se speră, astfel, că această nouă etapă în politica de dezvoltare va primi sprijinul tuturor țărilor, fie ele bogate sau sărace, mari sau mici, sprijin care ar fi în deplină concordanță cu propriile lor interese.

Agricultura: priorități ale viitorului

PENTRU a putea face față necesităților lor în continuă creștere, țările în curs de dezvoltare ar trebui să investească mai mult în cercetarea pentru agricultură — apreciază un recent studiu al Băncii Mondiale. Potrivit sursei citate, în timp ce producția agricolă mondială este estimată la circa 900 miliarde dolari pe an, cheltuielile consacrate de sectorul public cercetărilor în agricultură nu reprezintă anual decât aproximativ 5 miliarde dolari, respectiv 0,5% din produsul intern brut realizat de agricultură. Din această sumă, mai mult de două treimi o reprezintă investițiile efectuate de America de Nord, în timp ce Africa, Asia și America Latină realizează doar un sfert din totalul cheltuielilor destinate cercetării în agricultură. Țările dezvoltate alocă între 1 și 2% din P.I.B. agricol pentru cercetarea în domeniul agriculturii, în timp ce țările în curs de dezvoltare, luate în ansamblu, nu au consacrat în acest scop decât 0,31% în 1975 (această proporție fiind de numai 0,26% în cazul țărilor cele mai sărace). Și în ce privește personalul afectat cercetărilor agricole țările în curs de dezvoltare se află mult în urma celor industrializate. Astfel, Japonia dispune de un personal al cărui număr depășește totalul corpului de cercetători din 65 de țări în curs de dezvoltare. Cu toate acestea, studiile realizate în Brazilia, India, Mexic arată că rentabilitatea investițiilor în cercetarea agricolă este de cel puțin două și trei ori superioară celei ce poate fi realizată prin alte forme de investiții.

Documentul Băncii Mondiale citează câteva din rezultatele obținute în urma utilizării, spre exemplu, a soiurilor de orez și grâu cu randament ridicat obținute de cercetători la mijlocul anilor '60. În general, randamentul acestor varietăți a depășit cu 40% pe cel realizat în cazul soiurilor comune; au crescut, de asemenea, veniturile nete atât ale micilor fermieri cit și la nivelul marilor culturi, consumatorii cu venituri scăzute beneficiind de avantajele create prin scăderea prețurilor cerealelor.

În același timp, însă, introducerea în cultură a semintelor selecționate — care necesită tehnici de întreținere mai avansate — a dus la adâncirea decalajelor în ce privește veniturile între fermierii mari și mici, între zonele cu culturi irigate și cele fără irigații, între culturile care beneficiază și cele care nu beneficiază de pe urma rezultatelor cercetării științifice. Concluzia care se impune rezidă în aceea că cercetarea agricolă poate contribui la creșterea

economică a unei țări cu condiția realizării unei repartitii mai echitabile a veniturilor. Este de asemenea de relevat concluzia că un program de cercetare trebuie elaborat astfel încât să corespundă intereselor economice, strategiilor economice de ansamblu ale unei anumite țări, în caz contrar de rezultatele cercetării urmind să beneficieze numai anumite regiuni sau anumite pătri din mediul rural. De aceea, — potrivit documentului Băncii Mondiale se impune a fi considerate o serie de măsuri cum ar fi: stabilirea de legături strinse între cercetarea de laborator și aplicarea în practică a rezultatelor; redefinirea priorităților în materie de cercetare, astfel încât să determine punerea la punct a unor tehnologii în folosul direct al marii mase de agricultori; instaurarea unei mai strinse cooperări la nivel regional, în special între țările în care există condiții pedoclimatice și ecologice analoge, precum și întărirea colaborării între instituțiile de cercetare naționale și internaționale.

Eficacitatea programelor de cercetare realizate în cursul anilor '80 va depinde — apreciază raportul citat — de măsura în care ele vor contribui la rezolvarea problemei alimentare a țărilor în curs de dezvoltare. Pentru a asigura o aprovizionare suficientă a populației mondiale în cursul viitoarelor două decenii este nevoie ca țările în curs de dezvoltare să înregistreze ritmuri de creștere de ordinul a 3 și 4% pe an. Dat fiind, însă, caracterul limitat al suprafețelor arabile aflate în rezervă, creșterea producției va trebui să rezulte în mare parte din creșterea randamentului terenurilor cultivate în prezent. Pentru atingerea acestor obiective ar trebui ca țările în curs de dezvoltare să-și majoreze considerabil investițiile destinate cercetării agricole și să-și fixeze ca obiectiv un procent de 2% (față de 0,31% în 1975) reprezentând partea din P.I.B. agricol alocat cercetării în agricultură. Dacă resursele consacrate cercetării agricole ar crește în ritm anual de 10% ar fi nevoie de circa 15 ani pentru atingerea acestui obiectiv. Paralel, este nevoie de 8.500—9.000 cercetători în plus în lumea a treia până în anul 1984. Desigur că un asemenea program presupune eforturi sporite din partea țărilor în curs de dezvoltare. Ținând însă seama de potențialul lor actual extrem de redus de cercetare, ca și de evasimonopolul societăților transnaționale asupra celor mai valoroase soiuri de seminte și rase de animale, se impune un sprijin mult mai activ din partea țărilor dezvoltate și a organizațiilor internaționale de resort, inclusiv a Băncii Mondiale. Acest sprijin va crea o bază concretă în vederea realizării obiectivului privind satisfacerea necesităților alimentare esențiale ale țărilor în curs de dezvoltare în următoarele decenii.

Pagină realizată de
Emilian STANCU

Valorificarea surselor de energie noi și regenerabile — un obiectiv comun al întregii omeniri (I)

ÎN AUGUST 1978, Consiliul Economic și Social al O.N.U. a recomandat Adunării Generale convocarea unei conferințe privind sursele de energie noi și regenerabile. Adunarea Generală a adoptat o rezoluție în acest sens în decembrie 1978 și a hotărât ca această conferință să aibă în vedere 14 surse de energie: solară, geotermică, a vântului, a valurilor, mareelor, gradientului termic al mărilor și oceanelor, biomasa, lemnul de foc, cărbunii din lemn, turba, sisturile bituminoase, nisipurile asfaltice, energia hidrolică și cea a animalelor de tracțiune. În octombrie 1979, Kenya s-a oferit să găzduiască Conferința ce avea să se desfășoare în impunătorul complex al Centrului internațional de conferințe Kenyatta.

Adunarea Generală a hotărât, de asemenea, ca, în vederea formulării de recomandări tinzând la o acțiune concretă, conferința să-și concentreze eforturile în special asupra următoarelor puncte:

a) Analizarea stadiului tehnicilor legate de sursele de energie noi și regenerabile;

b) Identificarea posibilităților de utilizare a surselor de energie noi și regenerabile, în special în țările în curs de dezvoltare;

c) Evaluarea viabilității economice a utilizării unor surse de energie noi și regenerabile, ținând seama de tehnicile deja disponibile și de cele în curs de elaborare;

d) Identificarea măsurilor susceptibile să promoveze, în special în țările în curs de dezvoltare, punerea la punct a tehnicilor necesare prospectării, valorificării, exploatării și utilizării surselor de energie noi și regenerabile, ținând seama de rezultatele pertinente ale Conferinței Națiunilor Unite asupra științei și tehnicii în slujba dezvoltării (Viena, 1979);

e) Identificarea măsurilor necesare pentru a asigura transferul în țările în curs de dezvoltare a tehnicilor adecvate și disponibile, ținând seama de rezultatele negocierilor referitoare la transferul de tehnologie, desfășurate în cadrul Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD), al Conferinței Națiunilor Unite asupra științei și tehnicii în slujba dezvoltării și al altor conferințe;

f) Promovarea unor fluxuri de informații adecvate, referitoare la toate aspectele surselor de energie noi și regenerabile, în special către țările în curs de dezvoltare, ținând seama de situația și de nevoile lor speciale;

g) Finanțarea activităților necesare pentru promovarea identificării, valorificării, exploatării și utilizării surselor de energie noi și regenerabile.

Conferința care a avut loc la Nairobi între 10 și 21 august 1981, și-a desfășurat lucrările pornind de la premisa că aprovizionarea populației globului cu sursele energetice convenționale, constând din combustibili fosili, va înceta să mai fie posibilă, în măsură treptată. În ultimii ani, s-a creat un consens general asupra necesității dezvoltării și punerii în valoare a unor noi surse, alternative, de energie.

După cum au arătat mulți participanți la dezbaterile Conferinței, pentru numeroase țări, alimentarea cu energie devine o problemă critică. Din peste 130 de țări în curs de dezvoltare, 90 nu dispun de surse proprii de petrol și trebuie să se bazeze aproape în întregime pe petrol importat pentru acoperirea necesarului lor de energie. Multe dintre acestea nu-și pot permite procurarea cantităților vitale necesare de petrol, iar cele care se aprovizionează totuși din import suferă de inflație și dezechilibre grave ale balanței de plăți. Fondul Monetar Internațional arăta recent că deficitele în balanțele de plăți ale țărilor importatoare de petrol au crescut de la 7 miliarde dolari în 1970 la 97 miliarde dolari, valoare preliminară pentru 1981. Sumele importante care trebuie plătite pentru petrol consumat cea mai mare parte a resurselor financiare disponibile, oricum reduse, care ar trebui folosite pentru dezvoltare.

La Conferință au fost reprezentate 125 de țări și peste 40 de agenții specializate ale O.N.U. și organizații internaționale interguvernamentale. De asemeni au luat parte ca observatori un mare număr de organizații neguvernamentale care au contingență cu tematica Conferinței, dar cu preocupări de bază foarte diverse, legate de mediul înconjurător, dezvoltare, tineret,

femei etc. În plus, aceste organizații neguvernamentale au organizat, paralel cu Conferința și cu asentimentul acesteia, un Forum, concretizat în expoziții, seminare, mese rotunde și mai ales discuții cu caracter neoficial, și deci neangajant, cu delegații prezente la conferință.

Această primă conferință mondială consacrată surselor noi și regenerabile de energie s-a încheiat prin adoptarea unui Program de acțiune, al cărui conținut îl prezentăm succint în cele ce urmează.

Perioada de tranziție energetică

PRIMA SECȚIUNE a Programului de acțiune enunță problema cu care este confruntată comunitatea internațională, de a realiza o tranziție energetică ordonată, prin mijloace pașnice, de la economia energetică mondială actuală, bazată în primul rând pe hidrocarburi (petrol și gaze), la o economie care să se bazeze din ce în ce mai mult pe sursele noi și regenerabile de energie. O atare tranziție trebuie să se bazeze pe modalități tehnologice, comerciale, financiare și monetare concordante cu hotărârile guvernelor de a edifica o nouă ordine economică internațională, de a accelera dezvoltarea în țările în care acest proces este în curs și de a promova o dezvoltare mondială echilibrată. O tranziție energetică eficientă trebuie să se conformeze și principiilor suveranității depline și permanente a fiecărei țări asupra resurselor sale naturale și trebuie să fie implementată în concordanță cu planurile și prioritățile naționale ale fiecăreia.

Programul specifică faptul că tranziția energetică este inevitabilă, adăugând că utilizarea deseori ineficientă și cu risipă a resurselor de hidrocarburi în unele țări, precum și cantitățile limitate și în curs de epuizare au subliniat faptul că pe premisele anterioare (existența unor surse energetice abundente și ieftine) nu mai trebuie să se conteze. Resursele de hidrocarburi nu vor mai fi disponibile la nivelul de prețuri din anii precedenți. În același timp se notează în Program că necesarul de energie în viitor va crește în toate țările, dar în special și în mod substanțial în țările în curs de dezvoltare. Pentru acoperirea necesarului global de energie trebuie realizată o tranziție de la dependența actuală excesivă de hidrocarburi la o îmbinare mai diversificată a surselor de energie, precum și un progres semnificativ și continuu în utilizarea eficientă și rațională a resurselor disponibile.

Toate țările împărtășesc un interes comun în realizarea unei tranziții energetice eficiente. O astfel de tranziție, în cazul în care se bazează pe o cooperare internațională echitabilă și deschisă, va oferi noi posibilități de accelerare a dezvoltării economice și sociale, în special țărilor în curs de dezvoltare și va reduce dependența lor actuală pe plan economic și tehnologic.

Programul atrage atenția și asupra interdependenței între sursele noi și regenerabile de energie și probleme mai generale, cum ar fi dezarmarea, în acest scop, se subliniază că progresul concret spre realizarea dezideratului dezarmării generale și complete, sub control internațional eficient, incluzând înfăptuirea cât mai grabnică a unor măsuri concrete de dezarmare, ar elibera surse suplimentare substanțiale, care să poată fi utilizate în scopul accelerării dezvoltării sociale și economice.

Dezvoltarea și valorificarea surselor noi și regenerabile de energie trebuie să fie considerată în contextul tranziției energetice. În perspectivă sursele noi și regenerabile de energie își pot aduce o contribuție semnificativă, dar nu trebuie să se exagereze rolul și potențialul lor în viitorul apropiat. Pentru viitorul care poate fi prognozat sursele de hidrocarburi vor continua să dețină un rol foarte important în acoperirea necesarului global de energie, deși în timp acest rol va continua să scadă. Pentru a facilita tranziția energetică Programul recomandă să se acționeze pentru identificarea, evaluarea și valo-

rificarea tuturor surselor de energie, inclusiv a celor noi și regenerabile.

Dezvoltarea și valorificarea surselor noi și regenerabile trebuie să fie un obiectiv comun al tuturor țărilor lumii, aceste surse fiind la fel de indicate pentru satisfacerea nevoilor energetice ale țărilor în curs de dezvoltare, cât și ale celor industrializate. În consecință, dezvoltarea acestor surse nu trebuie considerată drept un argument pentru limitarea accesului țărilor în curs de dezvoltare la sursele convenționale de energie, care vor continua să dețină un rol important în dezvoltarea acestor țări.

În secțiunea care se ocupă de cadrul acțiunilor pe plan național. Programul stabilește că responsabilitatea principală în promovarea dezvoltării și valorificării surselor noi și regenerabile de energie revine fiecărei țări în parte și schițează măsurile pe care trebuie să le ia țările în acest scop. Aceste măsuri cuprind:

- Evaluarea surselor noi și regenerabile de energie, incluzând programele de prospectare și localizare a acestora pentru asigurarea bazei necesare de date și informații. în scopul planificării și luării deciziilor cu privire la dezvoltarea energetică generală;

- Pregătirea unui cadru pentru politica de definire a rolului surselor noi și regenerabile de energie și stabilirea priorităților;

- Crearea sau consolidarea cadrului organizatoric al instituțiilor pe plan național;

- Programe adecvate de cercetare și dezvoltare pentru punerea în valoare a potențialului științific și tehnic în vederea dezvoltării, alegerii și adaptării tehnologiilor. inclusiv a instalațiilor de încercare și experimentare și a punctelor nodale ale cercetării surselor noi și regenerabile de energie;

- Programe de încurajare a eforturilor, atât în sectorul public cât și în cel particular din țările interesate, pentru a extinde dezvoltarea și valorificarea surselor noi și regenerabile de energie;

- Formarea de cadre calificate, prin programe de școlări și calificare de specialitate, accesibile atât bărbaților cât și femeilor;

- Dezvoltarea sau consolidarea capacităților naționale de producție, adaptare, reparații și întreținere a echipamentelor energetice.

Eforturile în scopul explorării și dezvoltării resurselor clasice de energie trebuie să fie continuate paralel cu eforturile menite să exploreze și să dezvolte sursele noi și regenerabile de energie. Acestea trebuie să fie însoțite de preocuparea pentru utilizarea rațională a energiei, oriunde este posibil și în special în țările dezvoltate, cele mai mari consumatoare.

Obiective specifice și aranjamente instituționale

OBIECTIVUL FUNDAMENTAL al Programului de acțiune este de a promova acțiuni concertate în contextul tranziției energetice pentru dezvoltarea și valorificarea surselor noi și regenerabile de energie, în scopul acoperirii cerințelor energetice viitoare, în special pe cele ale țărilor în curs de dezvoltare. Acest obiectiv face parte din eforturile comunității internaționale de a accelera progresul țărilor în curs de dezvoltare, așa cum se stipulează în documente cum ar fi Strategia de Dezvoltare Internațională pentru cel de-al treilea Deceniu de dezvoltare a O.N.U. sau în declarațiile și rezoluțiile referitoare la instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Obiectivele specifice ale Programului de acțiune sînt:

- Consolidarea cooperării internaționale în scopul promovării și intensificării cercetării și dezvoltării tehnologiilor legate de sursele noi și regenerabile de energie și al facilitării transferului și adaptării tehnologiilor din țările dezvoltate în cele în curs de dezvoltare, precum și schimbul de tehnologii între țările în curs de dezvoltare.

- Stimularea mobilizării resurselor financiare suplimentare din țările dezvoltate, de la instituții bancare internaționale, alte organizații internaționale și din sectorul particular, și alocarea lor țărilor în curs de dezvoltare, în scopul dezvoltării surselor noi și regenerabile de energie prin programe și proiecte la nivel național, subregional, regional și internațional.

- Asigurarea, prin cooperare internațională, a schimburilor de informații și a formării de personal calificat, în special în țările în curs de dezvoltare, precum și promovarea capacității de evaluare a resurselor de energie și de planificare energetică, în scopul accelerării introducerii surselor noi și regenerabile de energie în balanțele energetice ale acestor țări.

- Promovarea și asigurarea sprijinului pentru realizarea obiectivelor și priorităților naționale, stabilite de țările în curs de dezvoltare în domeniul surselor noi și regenerabile de energie, legat de consolidarea capacităților naționale și infrastructurii instituționale; elaborarea și implementarea unor programe

și proiecte pentru sursele noi și regenerabile de energie, în contextul planurilor energetice generale; asigurarea asistenței și sprijinului pentru eforturi conjugate între țările în curs de dezvoltare.

— Specificarea măsurilor menite să sporească înțelegerea pe plan internațional a avantajelor, potențialului și viabilității economice a surselor noi și regenerabile de energie și sprijinirea eforturilor tuturor țărilor în scopul realizării unei dezvoltări maxime a surselor noi și regenerabile de energie, „ținînd seama în special de nivelul de dezvoltare al diferitelor tehnologii și de impactul lor la nivel socio-cultural și al condițiilor de mediu inconjurător”.

În secțiunea referitoare la aranjamentele instituționale, Programul cuprinde recomandări referitoare la un organism interguvernamental, mecanismele de coordonare, grupele de lucru necesare pentru implementarea programelor și proiectelor specifice ale Programului de acțiune, sprijinul secretariatului, acțiunile pe plan regional și subregional, cooperarea economică și tehnică între țările în curs de dezvoltare și organizațiile guvernamentale și neguvernamentale. Se specifică faptul că sînt necesare mecanisme instituționale adecvate pentru asigurarea mobilizării eficiente și a coordonării resurselor, pentru dezvoltarea surselor noi și regenerabile de energie, precum și pentru implementarea măsurilor cuprinse în Programul de acțiune. În continuare se subliniază că sistemul O.N.U. și alte organizații internaționale trebuie să sprijine asigurarea asistenței către guvernele țărilor, în scopul înlăturării proiectelor din domeniul surselor noi și regenerabile de energie.

Programul subliniază că va trebui să existe un **organism interguvernamental** în cadrul O.N.U., care să se ocupe de sursele noi și regenerabile de energie și care să îndrume și să controleze ducerea la îndeplinire a Programului de acțiune de la Nairobi. Acest organism trebuie să fie deschis participării tuturor statelor ca membri cu drepturi depline și trebuie să supună rapoartele și recomandările Adunării Generale prin intermediul Consiliului Economic și Social.

Organismului interguvernamental amintit îi va reveni urmărirea întregii activități din sistemul O.N.U. în domeniul surselor noi și regenerabile de energie și a îndeplinirii Programului de acțiune de la Nairobi și, acolo unde este necesar, elaborarea de recomandări cu privire la adaptarea lui.

Programul subliniază necesitatea unei continuități între procesul pregătitor al Conferinței Națiunilor Unite asupra surselor noi și regenerabile de energie și lansarea Programului de acțiune de la Nairobi. În concordanță cu acesta și fără a prejudicia aranjamentele instituționale finale, se recomandă ca lansarea imediată a Programului să fie încredințată unui comitet structurat pe Comitetul pregătitor al Conferinței de la Nairobi. Acest Comitet se va întruni într-o singură sesiune, în 1982, care nu va dura mai mult de două săptămîni. Cu această ocazie, se vor încredința Comitetului funcțiile și responsabilitățile ce i s-au atribuit. Acesta va raporta rezultatele obținute celei de-a 37-a sesiuni a Adunării Generale din 1982, prin mijlocirea Consiliului Economic și Social.

Pentru a asigura îndeplinirea cu succes a Programului, este apreciat ca imperativ sprijinul din partea O.N.U., precum și asigurarea acțiunii coordonate a organelor O.N.U. în dezvoltarea surselor noi și regenerabile de energie. În acest context, Programul stabilește că directorul general O.N.U. pentru dezvoltare și cooperare economică internațională, acționînd sub patronajul secretarului general în calitate de președinte al comitetului administrativ în problema coordonării, va avea sarcina de a coordona contribuțiile organelor din sistemul O.N.U., în cadrul mandatului său.

Deoarece activitățile care urmează să se desfășoare în domeniul surselor noi și regenerabile de energie vor necesita acțiuni diferite din punctul de vedere al naturii și complexității nivelului de aplicare — se arată în continuare în Program —, se pot găsi mecanisme corespunzătoare pentru inițierea unor acțiuni specifice privind implementarea Programului. În cazurile în care alte mecanisme în cadrul sistemului O.N.U. nu pot iniția o sarcină specifică sau un program, organizația interguvernamentală ar putea recomanda stabilirea unor **grupe de acțiune ad hoc** formate din forțele existente în cadrul organelor O.N.U., care să răspundă unor sarcini specifice pe timp limitat în acest domeniu.

Unul dintre obiectivele cooperării internaționale cu privire la dezvoltarea surselor noi și regenerabile de energie include și sprijinul acordat eforturilor regionale și subregionale pentru implementarea Programului. În acest context — arată documentul — ori de cîte ori este necesar și util trebuie să se aibă în vedere întărirea comisiilor regionale și a băncilor de dezvoltare regională, sprijinul acordat programelor regionale referitoare la sursele noi și regenerabile de energie și stabilirea organismelor interguvernamentale pentru facilitarea implementării Programului de acțiune.

dr. ing. Călin MIHĂILEANU

Programe de dezvoltare

Republica Zimbabwe: opțiuni și eforturi pentru independență economică

ÎN CEL APROAPE DOI ANI de la independență, economia Republicii Zimbabwe s-a dovedit a fi una din economiile dinamice ale Africii. După o creștere reală a venitului național de 7% în 1980, previziunile de plan pe 1981-1984 indică un ritm mediu de creștere de 8% pe an. Rezultat al politicii guvernului de reorientare a priorităților dezvoltării economice naționale, prin modificări structurale, aplicate însă în mod gradat, economia țării se transformă treptat într-o economie mixtă în care participarea sporită a statului se împletește cu cea a sectorului privat național și cu participarea unor întreprinderi străine, în cadrul unei ample politici de extindere a cooperării economice internaționale.

Țară cu o populație de 7,5 milioane locuitori, Zimbabwe are în prezent un produs național brut de 4,2 miliarde dolari, cu o structură diversificată datorită disponibilităților oferite de producția agricolă (13%, din total), industria extractivă (8%), industria prelucrătoare (25%) ș.a. Diversitatea și mărimea bogățiilor minerale ale țării (local III în Africa (Zimbabwe deținând circa 46 din cele aproximativ 60 minereuri considerate utilizabile în industriile moderne), dar și potențialul agricol (țară exportatoare de produse agroalimentare ca tutun, cereale, zahăr, carne, bumbac etc.) au atras în trecut interesul companiilor transnaționale, astfel că în momentul independenței circa 55% din activele interne de capital ale țării se găseau în mâinile unor proprietari străini (aproape toate minele mari ale țării, întregul sector financiar, cea mai mare parte din industria prelucrătoare, o bună parte din sectorul agricol).

În documentul de politică economică guvernamentală, publicat la 25 februarie 1981 și intitulat sugestiv „Creștere economică și echitate”, principalele obiective ale guvernului urmăresc realizarea independenței economice a țării în folosul întregii națiuni, întărirea suveranității naționale asupra tuturor resurselor naturale și promovarea unei participări sporite din partea statului și a cetățenilor țării la valorificarea acestor bogății.

Pentru realizarea acestor obiective, guvernul a inițiat un plan național de tranziție, pe perioada 1981-1984, prin care se prerdă investiții de aproximativ 10 miliarde dolari. Aproape jumătate din această sumă va reprezenta efortul de investiții efectuat de către stat prin înființarea de întreprinderi proprii în toate domeniile activității economice și prin promovarea înființării unor întreprinderi mixte împreună cu sectorul privat național sau cu întreprinderi străine.

În agricultură, guvernul a achiziționat în 1980, circa 140 mii ha de terenuri agricole sau ferme abandonate, programul continuându-se cu alte 310 mii ha de terenuri care vor fi redistribuite fermierilor pentru repopularea diferitelor zone agricole ale țării. Paralel, se întreprind ample măsuri de refacere și completare a parcului de mașini, de înființare a unor centre de dezvoltare rurală și de stimulare a producătorilor pentru sporirea livrărilor pe piața internă și la export.

Industria minieră este unul din sectoarele cele mai dinamice ale relansării creșterii economice. O bună parte din cele aproximativ 1000 mine aflate în conservare în momentul independenței

încep să fie redeschise, la ele adăugându-se un număr apreciabil de noi proiecte privind extracția platinei, nichelului, cromului, cărbunelui (minele Hartley, Perseverance, Athens, Wankie și altele).

Stimulată de relansarea cererii interne și de reluarea exporturilor pe piețele tradiționale, industria prelucrătoare a înregistrat în 1980 un ritm de creștere de peste 14%, dinamica sectorului rămânând susținută în continuare în condițiile eforturilor necesare pentru refacerea și modernizarea mașinilor și instalațiilor, precum și pentru construirea de fabrici noi (construcții de mașini, produse chimice, produse alimentare, localizate în principal în Salisbury și Bulawayo).

În domeniul energiei electrice, guvernul a inițiat un mare proiect integrat prin care sporirea capacității de extracție la minele de cărbuni Wankie Colliery va servi viitoarei termocentrale de la Wankie. Pe termen lung, producția de energie electrică va spori atât prin construirea unor noi termocentrale pe cărbuni cât și a cel puțin patru noi complexe hidroenergetice ce vor fi construite pe fluviul Zambezi.

Poporul român a acordat un sprijin multilateral poporului zimbabwe, expresia strălucită a sentimentelor sale de prietenie militantă constituind-o repetatele întâlniri la nivel înalt, înțelegerile convenite cu aceste prilejuri, pe linia dezvoltării multilaterale a schimburilor economice și cooperării în producție, precum și a schimburilor în domeniul culturii, științei și educației.

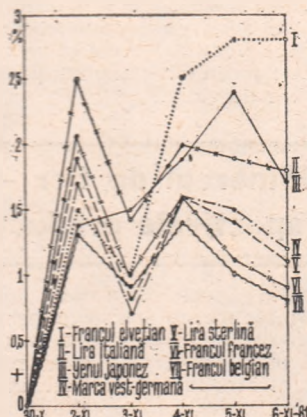
Apropiata întâlnire la nivel înalt prilejuită de vizita, la invitația președintelui R.S. România, Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, a primului ministru al Republicii Zimbabwe Robert Mugabe împreună cu tovarășa Sally Mugabe va constitui, desigur, un nou și important moment de referință în contextul dezvoltării, în interes reciproc, a relațiilor dintre cele două țări și popoare.

Marin FRANCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 2-6.XI.1981 a continuat deteriorarea cursului dolarului S.U.A., începută în ultima parte a săptămânii precedente. Reducerea taxei oficiale a scontului de la 14 la 13% p.a. a fost interpretată de operatorii de devize ca o intenție a autorităților monetare americane de a contribui la lupta contra recesiunii, prin ieftinirea creditului; ca urmare, celelate dobinzi la intern s-au redus și ele, iar eurodolarii la 6 luni erau la sfârșitul perioadei prezentate cu 1% sub nivelul corespunzător din 30.X.1981. În plus, anunțarea unei rate a șomajului în S.U.A. de 8% (record pentru ultimii 4 ani) a fost de asemenea un factor negativ în evoluția cursului dolarului S.U.A. pe piețele valutare.

Francul elvețian, supus unor puternice presiuni „à la hausse”, mai ales după anunțarea de către Banca Națională a Elveției a renunțării la obiectivul stabilit în octombrie 1978 de a păstra relația dintre franc și marca vest-germană între 80 și 92 franci/100 mărci vest-germane, a înregistrat deprecierea cea mai accentuată față de dolar, cotind la închiderea săptămânii prezentate la 1,79 franci/1 dolar, cu 2,8% peste nivelul de referință din 30.X.1981, de 1,84 franci/1 dolar; față de marca vest-germană, francul s-a situat la nivel de 80,5 franci/100 mărci, cel mai ridicat din ultimii ani, și în condițiile în care dobinzile la depozitele în franci manifestă o tendință de creștere (în intenția autorităților de a lupta contra inflației care a atins deja un nivel record de 7,3% — rata anuală), se așteaptă ca acest raport să continue să evolueze în continuare în favoarea francului. Lira italiană și yenul japonez au înregistrat un procent de depreciere apropiat în relația cu dolarul S.U.A. (peste 1,7%) fiind co-

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 2-6.XI., luându-se ca bază cursurile din ziua de 30.X. a.c.

tate la închiderea intervalului la 1186 lire/1 dolar (1207 lire/1 dolar pe 30.X.1981) și 229 yeni/1 dolar (233 yeni/1 dolar nivelul de referință). Marca vest-germană a ocupat în perioada analizată unul din locurile cele mai slabe din cadrul sistemului valutar vest-european, depreciindu-se însă față de dolarul S.U.A. cu 1,2% (2,22 mărci/1 dolar pe 6.XI.1981, comparativ cu 2,2475 mărci/1 dolar pe 30.X.1981). Lira sterlină era tranzacționată la închiderea perioadei la 1,87 dolari/1 liră, cu 1,1% peste cursul de referință de 1,85 dolari/1 liră. Francul francez, care a beneficiat de reducerea deficitului comercial pe primele 9 luni ale acestui an la 31,5 miliarde franci, față de 45,6 miliarde franci în aceeași perioadă a anului trecut, s-a precolat în relația cu dolarul S.U.A. cu aproape 1% (5,60 franci/1 dolar pe 6.XI.1981, față de 5,65 franci/1 dolar la închiderea din 30.X.1981). Cotația de 37,35 franci/1 dolar de la sfârșitul săptămânii, reprezintă o depreciere a monedei belgiene față de dolar cu 0,8% (37,65 franci/1 dolar pe 30.X.1981). Debiază la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat o scădere generală, mai accentuată la dolarul S.U.A. (15,25% pe 6.XI.1981, comparativ cu 16,35% pe 30.X.1981), urmată de cele la eurofrancul elvețian (10,6625%, față de 10,6875%) și euromarca vest-germană (10,9375% față de 11,5% respectiv).

Pretul aurului la Londra a oscilat în jurul nivelului de 430 dolari/uncie, al doilea fixing din ziua de 6.XI. 1981 de 428,25 dolari/uncie fiind cu numai 1,25 dolari/uncie peste cel corespunzător din 30.X.1981.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

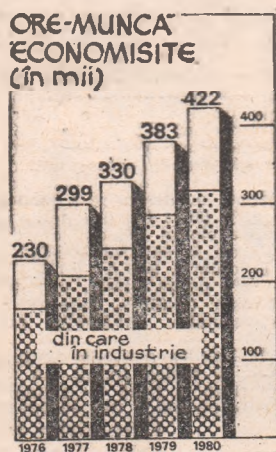
Impactul negativ al protecționismului

ANALIZÎND argumentația susținătoare adoptării de către țările capitaliste dezvoltate a unor măsuri protecționiste în privința importului de produse industriale din țările în curs de dezvoltare, autorii unui studiu publicat în **Bulletinul Crédit suisse** ajung la concluzii în esență contrarii. Pe de o parte ponderea țărilor capitaliste dezvoltate în volumul mondial al exporturilor de produse industriale se situează în jur de 80%, iar pe de altă parte un sfert din exportul primului grup de țări se îndreaptă către țările nesocialiste în curs de dezvoltare, în timp ce acestea din urmă nu desfac decât 7-8% din exporturile lor de produse industriale, astfel încât „afluxul” de mărfuri competitive pe piețele respective (aflux de care fac mult caz adepții protecționismului) are un caracter foarte relativ.

Se apreciază că, în ansamblu pe anii 1976-1979, schimburile comerciale cu țările în curs de dezvoltare au permis statelor capitaliste industrializate să creeze suplimentar circa 1,5 mil. de locuri de muncă; desigur că au loc unele mutații de personal între ramuri (de exemplu, o reducere a acestuia în industria confecțiilor și în cea de prelucrare a lemnului, în condițiile creșterii sale în construcțiile de mașini), dar în perspectivă balanța locurilor de muncă se anunță a fi în continuare pozitivă în cazul acestor țări. În schimb, se estimează că — în timp ce liberalizarea politicii comerciale a țărilor capitaliste industrializate ar conduce la scăderea cu circa 10% pînă în 1990 a efectivului șomerilor din țările în curs de dezvoltare — aplicarea măsurilor protecționiste va determina o creștere, în aceeași măsură, a numărului acestora.

Productivitatea sporită a orei de munca

PRIN INTRODUCEREA unor măsuri rezultate din progresul tehnico-stiințific, în întreprinderile industriale, de construcții și transporturi din R.D. Germană, în perioada 1976-1990, au fost economisite 1,664 miliarde ore-muncă. Graficul pe care-l reproducem din revista **Sozialistische Finanzwirtschaft**

(Nr. 10/81) prezintă repartitia acestor economii pe ani, precum și proporția ce revine industriei. Pentru anii 1981-1985 se prevede realizarea, în aceleași sectoare, a unei economii de 2,854 miliarde ore-muncă.

Creșterea productivității muncii înregistrată în R.D. Germană este prezentată de revistă și sub forma reducerii consumului de ore-muncă pentru producerea a 1000 de mărci de venit național; astfel, dacă în 1960 au fost necesare în acest scop 174 ore, anilor 1970 și 1978 le-au corespuns 100 și respectiv 82 de ore, iar anului 1980 — 66 de ore.

Progrese ale agriculturii R. P. Chineze

TRECEREA țărănimii chineze pe calea agriculturii socialiste, întărirea continuă a sprijinului acordat acestei ramuri de bază a economiei naționale de industrie și alte sectoare de activitate au permis ridicarea nivelului producției agricole, asigurarea necesităților esențiale ale populației în privința alimentelor, îmbrăcăminte etc. Aceasta, datorită creșterii considerabile a volumului producției la principalele culturi agricole (în perioada 1949-1980, producția de cereale — de pildă — a crescut de la 113,2 mil. la 318,2 mil. tone, cea de semințe oleaginoase — de la 2,56 mil. la 7,69 mil. tone, cea de bumbac — de la 445 mii tone la peste 2,7 mil. tone ș.a.m.d.), îndeosebi ca urmare a îmbunătățirii agrotehnicii utilizate (între anii 1952-1980 suprafața irigată totală — de exemplu — s-a extins de la 20 la 45 mil. ha).

Începînd din 1979, arată revista **La Chine en construction**, agricultura chineză cunoaște o nouă perioadă de dezvoltare favorabilă sub efectul aplicării unor măsuri organizatorice și social-economice, cum sînt: majorarea prețurilor de achiziție a produselor agricole și a celor rezultate din activități subsidiare; respectarea autonomiei echipelor de producție în privința organizării muncii lor; aplicarea sistemului responsabilității pentru producție (respectiv remunerarea muncii fiecăruia în raport direct cu producția furnizată); restabilirea acordării de loturi individuale țăranilor și chiar mărirea suprafeței acestora; încurajarea dezvoltării de activități subsidiare și a diversificării producției agricole ș.a. Traducerea în viață a măsurilor menționate a determinat — alături de sporirea producției agricole — mărirea veniturilor colective și personale ale țăranilor, îmbunătățirea condițiilor lor de viață.

Minereul de fier — perspectivele producției

ÎN CURSUL celei de a doua jumătăți a deceniului trecut producția de minereu de fier a lumii nesocialiste s-a menținut la un nivel relativ stabil, repartitia geografică a extracției suferind unele modificări, caracterizate îndeosebi prin creșterea ponderii țărilor producătoare din America Latină, Africa și Asia, precum și a Australiei. Conform unor previziuni, prezentate nu demult la cel de al doilea simpozion internațional pri-

vind minereul de fier, desfășurat la Frankfurt pe Main, producția acestuia în țările nesocialiste va spori simțitor în prima jumătate a deceniului actual sub efectul dării în exploatare a unor noi capacități de extracție și ar putea să scadă în următorii ani (vezi tabelul), dacă nu se vor efectua din timp investiții masive pentru punerea în valoare a unor noi zăcăminte de minereu de fier. În deceniul actual, cererea de minereu de fier ar putea să devanseze oferta pe piața mondială, ceea ce va constitui un climat favorabil pentru menținerea tendinței de majorare a prețurilor la această materie primă de bază a siderurgiei.

Producția de minereu de fier a țărilor nesocialiste (mil. tone)

Regiunea sau țara	1979	1985*	1990*
America Latină	129	173	178
— Brazilia	94	131	131
America de Nord	148	159	153
— S.U.A.	87	98	96
— Canada	61	61	57
Australia și Noua Zeelandă	93	114	112
Europa occidentală	85	90	85
— Țările scandinave	31	33	39
Africa	65	77	65
— Asia	43	60	59
— India	41	53	58
Total	563	678	652

* Estimații
Sursa: B.I.K.I., nr. 114/1981.

Cehoslovacia: reducerea energointensității în industria chimică

RELEVÎND necesitatea aplicării unui regim riguros de economisire a energiei și combustibililor în industria chimică din R.S. Cehoslovacă (căreia îi revenea în 1979 circa 13,4% din consumul de resurse energetice primare pe întreaga economie națională), revista **Chemicky prumysl** arată că aceasta a fost multă vreme frînăată pînă în prezent de existența unor prețuri relativ reduse la cărbune și la petrol. Se prevede, însă, că volumul extracției de cărbune nu va mai putea fi sporit după anul 1990, iar prețul petrolului se va alinia după cel de pe piața mondială, ceea ce se va repercuta asupra competitivității acestei ramuri energointensive. Se apreciază că studierea și folosirea experienței avansate de economisire a energiei în industria chimică din alte țări, precum și perfecționarea mecanismului economic vor asigura accelerarea raționalizării consumului de energie în industria chimică. Printre măsurile preconizate în acest sens se numără: reducerea pierderilor de energie în toate stadiile de prelucrare a materiilor prime; introducerea de tehnologii fără deșeuri; modernizarea instalațiilor existente sau înlocuirea lor cu altele mai perfecționate și mai economice; îmbunătățirea aparaturii de măsură și control; modificarea sortimentului produselor fabricate și ameliorarea calității acestora; utilizarea de catalizatori mai eficienți în procesele tehnologice.

GLOSAR

Dobânzi variabile

OSCILATIILE mari și neprevăzute ale dobânzilor din cursul ultimilor ani au provocat distorsiuni în fluxurile de capitaluri, creind dificultăți în funcționarea piețelor financiare internaționale. Fondurile disponibile s-au îndreptat de preferință spre plasamente pe termen scurt, care ofereau câștiguri substanțiale într-o perspectivă apropiată, ceea ce a restrâns oferta de capitaluri pe piețele specializate în tranzacții de credit pe durate mai lungi.

În scopul atragerii capitalurilor spre piețele financiare s-a apelat la formula dobânzilor variabile, considerată că ar elimina inconvenientele pe care le prezintă, în aceste condiții de instabilitate, dobânzile fixe, utilizate în mod tradițional la creditele pe termen mijlociu și lung. Deosebirea este că, la convenirea dobânzii, în loc să se stabilească un procent unic, aplicabil pe întreaga durată a creditului, se fixează numai nivelul său pe o perioadă limitată, după care urmează a se revizui. Uzanza este ca această ajustare a nivelului dobânzii să se facă semestrial, intrucât la acest interval se efectuează, de regulă, plățile legate de costul creditului.

Dobânzile variabile la creditele internaționale sînt indexate asupra unei dobânzi de referință, luîndu-se în considerare media pe o perioadă determinată sau nivelul la anumite date. În general indexarea se face asupra dobânzii la depozitele inter-bancare în eurovalute de pe piața Londrei, cunoscută sub denumirea prescurtată de LIBOR (London interbank offered rate). Peste LIBOR se adaugă întotdeauna o marjă a cărei mărime depinde de bonitatea beneficiarilor de credit, mergînd de la 0.125% pentru debitorii de prim rang și pînă la aproape 3% pentru cei considerați a prezenta un risc ridicat. Sînt și cazuri în care indexarea se face asupra altor dobânzi de referință, cum ar fi, de exemplu, dobînda preferențială („prime rate“) din S.U.A.

Trebuie făcută distincția între dobânzi variabile neîngrădite și cele care nu pot depăși anumite limite. Pentru a se proteja creditorii împotriva riscului unei scăderi prea puternice a dobânzilor pe piață, în practică se folosește frecvent stabilirea unui nivel minim garantat al remunerării creditului. Acest nivel minim al dobânzii de plată poate acoperi numai o parte din durata creditului sau poate fi regresiv, adică să se modifice, în sus sau în jos, în funcție de perioada în care au mai rămas scadente de rambursat. Foarte rar se prevăd condiții menite să apere și pe debitorii împotriva unei scumpiri excesive a creditului, prin stabilirea unui plafon maximal, astfel încît variațiile dobânzii să nu ducă la costuri greu de suportat.

Avantajul ce i se atribuie formulei dobânzilor variabile este că asigură o finanțare pe termen mijlociu și lung în condiții ce se adaptează la fluctuațiile pe termen scurt. Datorită nivelului mai ridicat la care s-au situat în ultimii ani dobânzile pe termen scurt față de cele pe termen lung, randamentul titlurilor de credit purtătoare de dobânzi variabile a fost superior, iar cotațiile la negocierea pe piață mai stabile în comparație cu titlurile tradiționale prevăzînd costuri fixe.

În ultimii ani, cea mai mare parte a creditelor acordate de băncile comerciale sînt purtătoare de dobânzi variabile, asigurînd astfel vențuri sporite creditorilor. În schimb, aceasta a însemnat o mărire a costurilor suportate de debitori, cu incidente negative în special asupra situației financiare a țărilor în curs de dezvoltare, finanțarea externă transformîndu-se astfel dintr-un element de favorizare într-o frînă a procesului de creștere economică. Potrivit datelor publicate de BIRD, la sfîrșitul anului 1979 datorita totală a țărilor în curs de dezvoltare angajată cu dobânzi variabile se ridică la 181.3 miliarde dolari. Pentru fiecare procent de creștere înregistrat de dobînda de referință LIBOR — care în trei ani a ajuns de la circa 5% la aproape 20% — dobânzile suportate de țările respective au sporit cu 1,8 miliarde dolari pe an.

R. N.

Randament

Gheorghe Soare, Rimnicu Sărat — Pe plan

mondial recolta medie de grâu la hectar a sporit de la 1 200 kg la începutul anilor '60, la 1 800 kg în 1980. Este însă vorba de o medie mondială, care ascunde însemnate dispa-

rități. Potrivit datelor Consiliului internațional al grului, pe zone randamentele (de asemenea medii) variază între 1 300 kg în Africa, 1 400 kg în America de Sud, 1 600 kg în Asia, 1 700 kg în Canada, 1 800 kg în U.R.S.S., 2 200 kg în S.U.A. și 3 800 kg în Europa occidentală (ajungînd la 5 200 kg în Franța, 5 300 kg în Danemarca și 6 200 kg în Olanda).

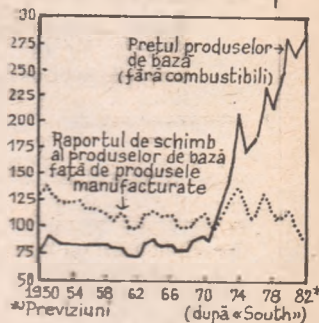
În cazul porumbului diferențele de randament sînt și mai ridicate decît la grâu, cele mai mici recolte la hectar consemnîndu-se în țările în curs de dezvoltare și acestea nu numai datorită condițiilor climatice mai puțin favorabile, ci și din cauza insuficienței îngrășămintelor chimice, irigațiilor, gradului de mecanizare etc. Concret, anul trecut s-au înregistrat în medie 1 400 kg de grâu la hectar în Africa, 2 100 kg în Asia, față de 3 400 kg în U.R.S.S., 5 700 kg în țările Pieței comune, 7 000 kg în S.U.A. Pe plan mondial, recolta medie la hectar a sporit de la 2 000 kg în 1980 la 3 900 kg anul trecut.

Creșterea randamentelor la hectar a reprezentat principalul factor al sporirii de aproape două ori în ultimele două decenii a producției mondiale de cereale, într-o mai mare proporție decît populația (care a sporit cu 1 la sută în același interval). Datorită dezechilibrului dintre repartiția geografică a producției și cea a populației, în perioada menționată comerțul mondial cu cerealele s-a triplă.

Raport de schimb

Sorin Bunea, Horezu — Raportul de schimb este un indicator care măsoară puterea de cumpărare a exporturilor cu ajutorul importurilor. El se exprimă de regulă printr-un indice care rezultă din raportarea indicelui prețurilor la export la indicele prețurilor la import. O creștere a indicelui raportului de schimb atestă o evoluție favorabilă a acestuia în intervalul de timp analizat, respectiv faptul că prețurile la export au crescut mai mult (sau au scăzut mai puțin) decît prețurile produselor importate. O scădere a indicelui relevă, dimpotrivă, o evoluție defavorabilă. În cazul Angliei, raportul de schimb se calculează invers decît de regulă pe plan internațional, respectiv raportînd indicele prețurilor la import la cel al prețurilor la export, astfel încît o creștere a indicelui raportului de schimb este echivalentă în acest caz cu o înrăutățire a lui.

De menționat că îmbunătățirea raportului de schimb nu conduce neapărat la o sporire a încasărilor țării respective; se poate întimpla, de exemplu, ca creșterea prețurilor la export să fie provocată de o scădere într-o proporție mai mare a volumului producției, astfel încît pe ansamblul exportului încasările să se reducă. Pe de altă parte, o scădere a prețurilor la export poate să nu însemne o înrăutățire a situației,

dacă se datorează unei creșteri a productivității muncii în industria care produce pentru export, determinînd o reducere a costurilor și în consecință creșterea competitivității.

În cazul țărilor în curs de dezvoltare, așa cum rezultă din graficul de mai sus, deși prețurile produselor de bază exportate de ele au crescut substanțial (chiar abstracție făcînd de combustibili și energie), raportul de schimb s-a înrăutățit, cu deosebire în ultimii cîțiva ani (tendință care va continua și în 1982), deoarece prețurile la produsele industriale importate au sporit și mai rapid. Deteriorarea raportului de schimb a însemnat pentru țările în curs de dezvoltare sporirea cantităților de materii prime exportate pentru importul aceleiași cantități de produse industriale din țările dezvoltate.

IN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC DE PARTID

„Revista economică“ începe publicarea consultațiilor în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid, pentru cursul „Probleme fundamentale ale economiei socialiste, și aplicării noului mecanism economico-financiar în etapa edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în România“. Primele patru consultații vor fi publicate în suplimentul numărului 47 din data de 20 noiembrie a.c. cu următoarele teme :

1. Costul de producție. Sarcinile organelor și organizațiilor de partid, ale conducerilor colective pentru reducerea costurilor de producție.
2. Reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie — cerință majoră a creșterii eficienței economice în etapa actuală.
3. Productivitatea muncii. Creșterea mai rapidă a productivității muncii — cerință fundamentală în etapa actuală de dezvoltare a țării. Documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. privind necesitatea și căile de sporire a productivității muncii în cîincinalul 1981—1985.
4. Beneficiul — indicator economic de bază în activitatea întreprinderii. Sporirea continuă a beneficiilor, a rentabilității fiecărei întreprinderi — atribut esențial al mecanismului economico-financiar. Modul de repartizare a beneficiului întreprinderii.

Revista ECONOMICA

Ediția de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 46 din 13 noiembrie 1981

- Puternice manifestări ale voinței de pace a poporului român 1
- Pacea și securitatea internațională sînt indivizibile (Edwin Glaser) 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Acțiuni corelate pentru creșterea calității și a eficienței (Bogdan Pădure) 5
- Dezbateri „R.E.”. Concepte și modalități de organizare a activității industriale (III) 7
- Dezbateri „R.E.”. „Rolul și funcțiile creditului în realizarea autogestunii; optimizarea raportului între fondurile proprii și împrumutate” (II) 10
- Autoaprovizionarea teritorială
 - Contribuția cooperăției de consum la valorificarea resurselor agricole locale (Gh. N. Iosif) 12
 - Coordonate economice și sociale ale agriculturii montane necooperativizate (N. Brașoveanu) 13
 - Structuri eficiente de producție în alimentația publică (Maria Maxim, Solomon Hornar) 15
- Mutatii fundamentale în consumul populației (III) (Grigore Vilceanu) 17

CONDUCERE — ORGANIZARE

- Anchetă „R.E.”. Perfecționarea organizării și conducerii întreprinderii — sursă de eficiență (II) (Ion B. Popescu) 18

TEORII — IDEI

- Condiția umană și economia din perspectiva vieții cotidiene (Tudorel Postolache) 20
- Metodologie de analiză comparativă a țărilor dezvoltate și a celor în curs de dezvoltare. Cererea finală — criteriu de apreciere a dezvoltării economice (Cristian Popescu) 22
- Școli ● curente ● economiști. Problema schimburilor internaționale în optica unor economiști români (I) (Vasile C. Nechita) 24
- Forumul dezvoltării 26

ECONOMIE MONDIALĂ

- Valorificarea surselor de energie noi și regenerabile — un obiectiv comun al întregii omeniri (I) (Călin Mihăileanu) 27
- Republica Zimbabwe: opțiuni și eforturi pentru independența economică (Marin Frâncu) 29
- Mondorama 30
- Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Curier economic legislativ pentru consiliile populare.

IN THIS ISSUE

- International peace and security are unseparable (Edwin Glaser) 3
- Concepts and ways to organize the industrial activity (III) A „R.E.” debate 7
- Role and functions of credit for self-management; improving the ratio between own and borrowed funds (II). A „R.E.” debate 10
- Economic and social coordinates of the non cooperatist agriculture in the mountain areas (N. Brașoveanu) 13
- Human condition and economy in the prospective of the everyday life (Tudorel Postolache) 20
- Methodology for a comparative analysis of the developed and developing countries. The final demand: an efficiency criterium of the economic development (Cristian Popescu) 22
- Schools ● trends ● economists. The problem of the international exchanges in the view of the Romanian economists (I) (Vasile C. Nechita) 24
- Ways of turning into account the new and renewable energy sources: a common goal of the mankind (I) (Călin Mihăileanu) 27

DANS LE NUMERO

- La paix et la sécurité internationale sont indivisibles (Edwin Glaser) 3
- Concepts et modalités d'organisation de l'activité industrielle (débat) (III) 7
- Le rôle et les fonctions du crédit dans l'autogestion: l'optimisation du rapport entre les fonds propres et empruntés (II) (débat) 10
- Coordonnées économiques et sociales de l'agriculture montagnaise n'appartenant pas au secteur coopératiste (N. Brașoveanu) 13
- La condition humaine et l'économie dans la perspective de la vie quotidienne (Tudorel Postolache) 20
- Une méthodologie d'analyse comparative des pays développés et en voie de développement. La demande finale — critère d'appréciation du niveau de développement économique (Cristian Popescu) 22
- Ecoles ● courants ● économistes. Le problème de échanges internationaux dans l'optique des économistes roumains (I) (Vasile C. Nechita) 24
- La valorisation des sources nouvelles et régénérables d'énergie — un objectif commun de l'humanité (I) (Călin Mihăileanu) 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Мир и международная безопасность неотделимы (Эдвин Глазер) 3
- Концепты и манеры организации производства в промышленности (III) (В порядке обсуждения) 7
- Роль и функции кредита в осуществлении хозрасчета; оптимизация отношения между собственными и заемными фондами (II) (В порядке обсуждения) 10
- Экономические и социальные координаты некооперированного сельского хозяйства горных зон (Н. Брашовеану) 13
- Человеческое бытие и экономика под углом зрения повседневной жизни (Тудорел Постолаче) 20
- Методология сравнительного анализа развитых и развивающихся стран. Ключевой спрос, как критерий оценки экономического развития (Кристиан Попеску) 22
- Школы ● течения ● экономисты. Проблема международного обмена в оптике румынских экономистов (I) (Василе К. Нехита) 24
- Использование новых и восстанавливающихся источников энергии, общая цель всего человечества (I) (Кэлин Михэилэну) 27

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) — 260 lei anual. Termenul limită de încheiere a abonamentului: 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Școlii”

TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

TELEVIZOARELE CU CIRCUITE INTEGRATE oferă posibilitatea vizionării celor mai diverse emisiuni: filme, concerte, piese de teatru, spectacole de operă, transmisiuni sportive, cursuri de limbi străine, emisiuni în limbile naționalităților conlocuitoare ș.a. Magazinele și raioanele specializate ale COMERȚULUI DE STAT vă prezintă **TELEVIZOARELE CU CIRCUITE INTEGRATE**, fabricate de Intreprinderea „ELECTRONICA”-București. Iată câteva avantaje oferite în exploatare de noile tipuri de televizoare:

— **DURATA** de funcționare îndelungată, datorită faptului că sînt complet tranzistorizate și cu circuite integrate;

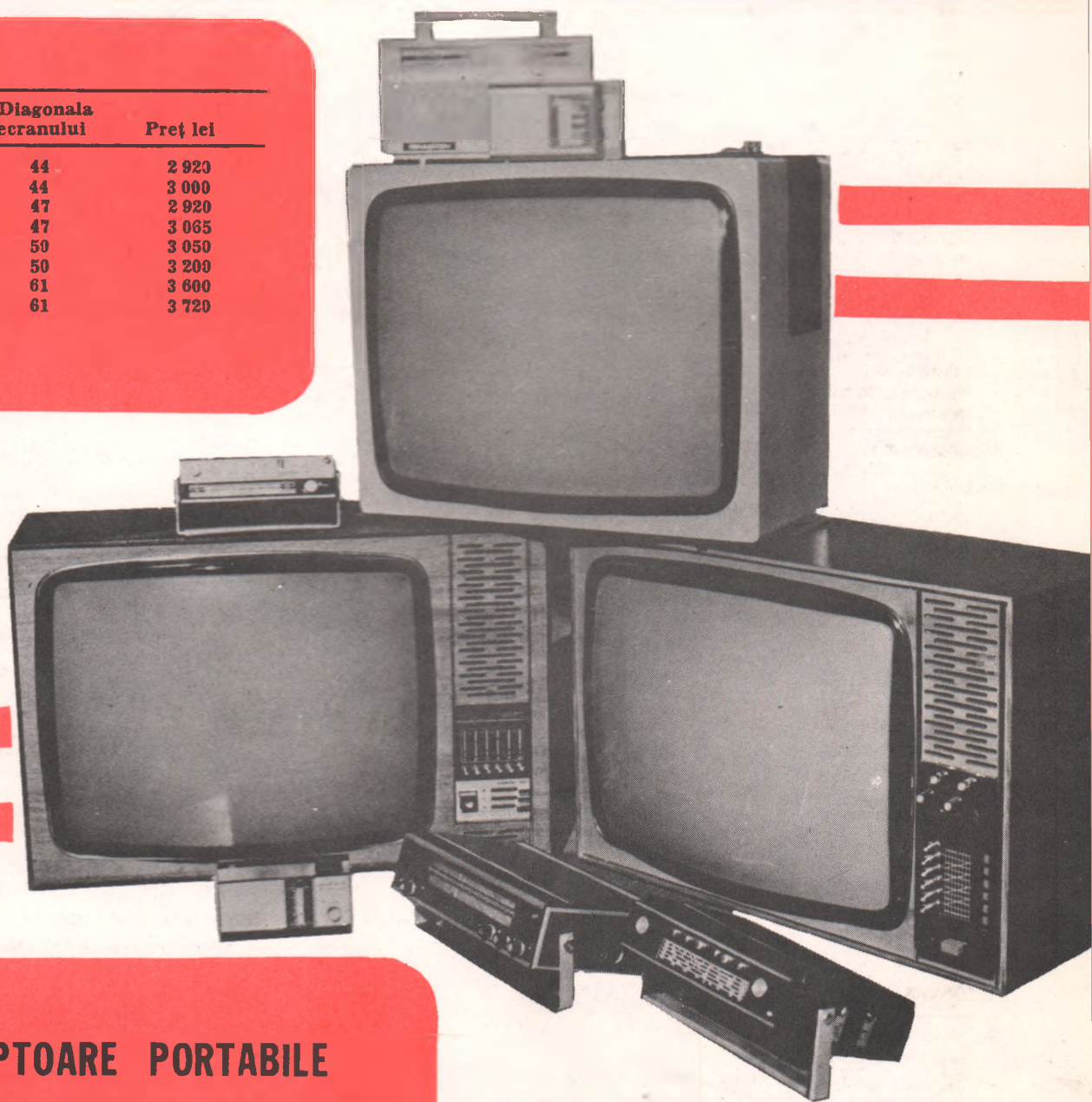
— **REDUCEREA CONSUMULUI DE ENERGIE ELECTRICĂ** cu circa 33%, prin îmbunătățiri constructive și funcționale;

— **FUNCȚIONAREA NORMALĂ**, chiar și la variații mai mari ale tensiunii pe rețea, datorită incorporării unui stabilizator în aparat;

— **SIMPLIFICAREA OPERAȚIUNILOR DE DEPANARE**, prin folosirea în construcția televizoarelor a modulelor funcționale, module care se pot schimba cu ușurință.

Garanția pentru buna funcționare a televizoarelor cu circuite integrate este de 12 luni.

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului	Preț lei
● Olț	44	2 920
● Olt	44	3 000
● Snagov	47	2 920
● Snagov	47	3 065
● Sirius	50	3 050
● Sirius	50	3 200
● Diamant	61	3 600
● Diamant	61	3 720

RADIORECEPTOARE PORTABILE

În toate magazinele specializate ale comerțului de stat, **RADIORECEPTORUL PORTABIL**, un prieten apropiat și plăcut.

Radioreceptoarele portabile intrunesc toate calitățile pentru a fi utile în casă, dar mai ales în drumetii.

Iată câteva calități tehnice pe care le prezintă radioreceptoarele portabile:

- selectivitate ● sensibilitate ● claritate ● greutate redusă
- alimentare economică la baterii sau la rețeaua electrică

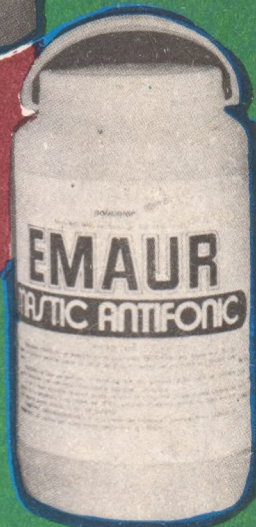
Magazinele specializate ale COMERȚULUI DE STAT vă oferă toate tipurile de radioreceptoare portabile, răspunzînd tuturor preferințelor.

	Game de undă	Preț
CORA	1	345
PESCĂRUȘ	2	450
ALFA	2	500
COSMOS (funcționează și la rețea)	3	740
JUPITER (funcționează și la rețea)	4	845
MADRIGAL (funcționează și la rețea)	4	1270
GLORIA (funcționează și la rețea)	4	1400

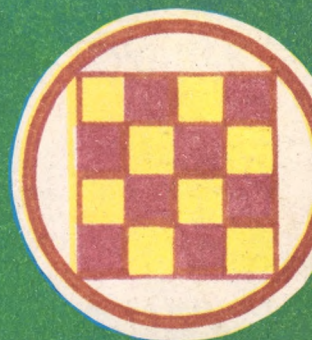
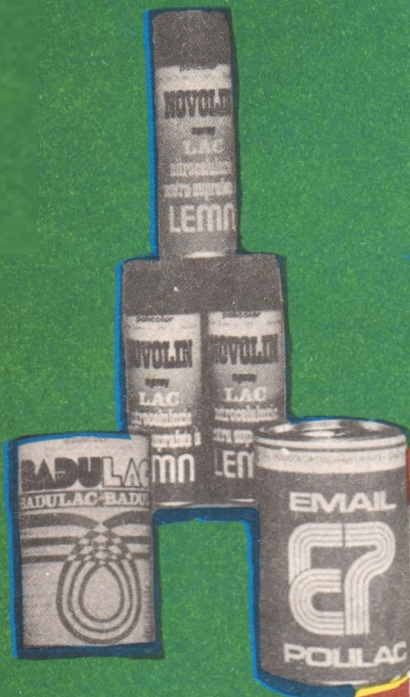
PENTRU LOCUINȚA ȘI AUTOTURISMUL DV.,
„POLICOLOR” VĂ OFERĂ :

VINAROM — utilizat la vopsirea fațadelor și pentru lucrări interioare.
POLIMAT, POLILAC și POLILAC SUPER — emailuri pe bază de rășini alchidice, cu uscare rapidă la aer și cu putere mare de acoperire, o bună capacitate de întindere, foarte aderențe pe lemn, metal și zidărie.
BADULAC — lac incolor, pe bază de rășini alchidice, cu uscare la aer.
SODILAC — email cu aspect lucios, cu uscare la aer.
NOVOLIN SPRAY — spray pentru lustruit suprafețe vopsite sau lăcuite.
PALUX și SUPERPALUX — lacuri cu întărire acidă pentru finisarea lucioasă sau semimată a parchetului.

EMAUR CHIT — produs în doi componente pentru chitirea suprafețelor de beton.
GRUANT — grund pe bază de rășină alchidică, cu uscare la aer, pentru grunduirea suprafețelor metalice și betonului.
STINGAPOL — stingător spray, folosit în lupta împotriva incendiilor mici de la motoare și în gospodărie.
GUDROPOL — vopsea pe bază de rășini alchidice și poliamidice, în doi componente, cu proprietăți anticorozive și antifonice.
EMA — email metalizat, într-o variație de culori, pentru vopsirea caroseriilor autoturismelor.
EMAUR MASTIC ANTIFONIC — produs cu o bună rezistență în mediu agresiv, folosit la protecția anticorozivă a caroseriilor.
EMAUR SPRAY — emailuri pentru suprafețele mici ale autoturismului.

Producător : Intreprinderea de lacuri și vopsele „POLICOLOR” București, B-dul Ion Șulea nr. 309, sector 3